

**PARLIMEN KEDUA BELAS
PENGAL KEDUA
MESYUARAT KEDUA**

Bil. 9	Selasa	7 Julai 2009
---------------	---------------	---------------------

K A N D U N G A N

PEMASYHURAN TUAN YANG DI-PERTUA:

- Pelantikan Tuan Yang di-Pertua	(Halaman 1)
- Tuan Yang di-Pertua Mengangkat Sumpah	(Halaman 2)
- Ucapan Terima Kasih dan Penghargaan Tuan Yang di-Pertua	(Halaman 2)

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN (Halaman 3)

RANG UNDANG-UNDANG:

- Rang Undang-undang Akta Pengangkutan Jalan (Pindaan) 2008	(Halaman 41)
- Rang Undang-undang
Identifikasi Asid Deoksiribonukleik (DNA) 2008	(Halaman 56)

USUL:

- Menangguhkan Mesyuarat Di Bawah P.M. 15(3)

UCAPAN-UCAPAN PENANGGUHAN:

- Meningkatkan Mutu Perkhidmatan Kesihatan Luar Bandar
<i>YB Puan Hajah Zainon binti A. Bakar</i>	(Halaman 96)

MALAYSIA

DEWAN NEGARA

Selasa, 7 Julai 2009

Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi

DOA

[Timbalan Yang di-Pertua *mempengerusikan Mesyuarat*]

PEMASYHURAN TIMBALAN YANG DI-PERTUA

Timbalan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, menurut Perkara 56, Perlembagaan Persekutuan dan peruntukan Peraturan Mesyuarat 1, Majlis Mesyuarat Dewan Negara akan menjalankan urusan memilih Tuan Yang di-Pertua.

Saya telah menerima hanya satu cadangan nama orang yang hendak dipilih sebagai Tuan Yang di-Pertua daripada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri. Sekarang dengan segala hormatnya saya mempersilakan Yang Berhormat Menteri di Jabatan Perdana Menteri mengemukakan cadangan usul memilih Tuan Yang di-Pertua.

PELANTIKAN TUAN YANG DI-PERTUA

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Seri Mohamed Nazri bin Abdul Aziz]: Tuan Yang di-Pertua, dengan perasaan sukacita saya mengemukakan usul Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang mencadangkan bahawa Yang Berhormat Dato' Ir. Wong Foon Meng dipilih menjadi Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara dan mengikut Peraturan Mesyuarat 2(1) Yang Amat Berhormat Perdana Menteri telah memastikan bahawa beliau telah bersetuju untuk berkhidmat jika dipilih... [*Tepuk*]

Menteri Pengangkutan [Dato' Sri Ong Tee Keat]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong... [*Tepuk*]

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Ahli-ahli Yang Berhormat, oleh sebab seorang sahaja yang dicadangkan dan disokong menjadi Tuan Yang di-Pertua, maka menurut peruntukan Peraturan Mesyuarat 2(3), saya dengan ini memasyhurkan bahawa Yang Berhormat Dato' Ir. Wong Foon Meng dipilih sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara... [*Tepuk*]

[Tuan Yang di-Pertua (Dato' Ir. Wong Foon Meng) dipakaikan jubah oleh Setiausaha Dewan Negara]

[Tuan Yang di-Pertua berjalan menuju ke Kerusi]

[Tepuk]

[Semua Ahli-ahli Yang Berhormat bangun]

TUAN YANG DI-PERTUA MENGANGKAT SUMPAH

Tuan Yang di-Pertua: Saya, Wong Foon Meng setelah dipilih memegang jawatan Yang di-Pertua Dewan Negara adalah dengan ini berikrar dengan sesungguhnya bahawa saya akan menunaikan kewajipan-kewajipan jawatan itu dengan jujur, dengan segala daya upaya saya bahawa saya akan menumpahkan taat setia yang sebenar kepada Malaysia dan akan memelihara, melindungi serta mempertahankan Perlembagaannya.

[Tuan Yang di-Pertua menurunkan tandatangan pada Buku Sumpah dan Ikrar]

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, sila duduk.

■1010

UCAPAN TERIMA KASIH DAN PENGHARGAAN OLEH TUAN YANG DI-PERTUA

Tuan Yang di-Pertua: Dengan hormat takzim, rendah diri lagi terharunya saya memohon kesempatan untuk mengucapkan terima kasih kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, Yang Amat Berhormat Timbalan Perdana Menteri dan juga pihak kerajaan di atas kepercayaan untuk mencadangkan supaya saya diperkenankan oleh Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dilantik sebagai Ahli Dewan yang mulia ini, lantaran membolehkan saya dicalonkan sebagai Yang di-Pertua.

Saya mengucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat-Yang Berhormat semua kerana bersetuju di atas pencalonan tersebut. Saya akur terhadap tuntutan untuk saya menghayati sumpah yang saya lafazkan sebentar tadi. Selama lima tahun yang telah berlalu, saya telah menyaksikan bagaimana semua Yang Berhormat telah dapat membawa Dewan Negara ke arah menjadi lebih relevan kepada sistem pemerintahan negara. Sesungguhnya perkembangan ini dimungkinkan melalui suasana peningkatan keterbukaan dan akauntabiliti yang dipelopori dan dipupuk oleh kerajaan sebagai gagasan perjuangan kerajaan ke arah memperkasakan semua institusi pemerintahan di negara kita agar menuju status negara maju dengan erti kata yang sepenuh dan sebenarnya.

Ahli-ahli Yang Berhormat, kita berdiri sama tinggi, duduk sama rendah dengan pengamal-pengamal demokrasi sejagat dari negara mana sekalipun, tidak kira ada di antara mereka menganggotai Parlimen yang terus berkembang melalui evolusi sepanjang lebih 900 tahun. Saya berikrar dan berdoa agar dapat memberi sedikit sumbangan sebaik mungkin kepada perjuangan yang sama. Terima kasih.

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. **Tuan Haji Shamsudin bin Mehat** minta Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan menyatakan, bagaimanakah cara pihak kementerian memastikan dasar-dasar kerajaan difahami oleh golongan media baru terutamanya *bloggers* supaya tindakan mereka tidak mengancam keselamatan atau hubungan antara kaum di Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua: Sebelum itu, Dewan Negara ingin merakamkan terima kasih dan menghargai ke atas kehadiran semua Yang Berhormat Menteri Kabinet dan juga semua Timbalan Menteri... [*Tepuk*] yang tidak pernah rasa letih dan sentiasa datang ke Dewan Negara untuk menegakkan akauntabiliti pihak pemerintah. Terima kasih. Silakan Yang Berhormat.

Menteri Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan [Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim]: Tuan Yang di-Pertua, pertama-tama izinkan saya bagi pihak kementerian mengucapkan setinggi-tinggi tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua bagi Dewan yang mulia ini. Semoga pimpinan Tuan Yang di-Pertua akan memberi serlahan dan pencapaian yang lebih tinggi untuk negara.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim: Mohon Tuan Yang di-Pertua, saya untuk menjawab pertanyaan ini bersekali dengan pertanyaan dari Yang Berhormat Senator Dato' Dr. Yeow Chai Thiam bertarikh 8 Julai 2009 kerana ia menyentuh perkara yang sama iaitu usaha pihak kementerian dalam mengawal media *blog* dalam memastikan keamanan dan kesentosaan.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, dibenarkan, Yang Berhormat.

Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Blog* adalah media baru untuk berkomunikasi terutama bagi golongan muda. Kerajaan juga menggalakkan rakyat menggunakan *internet* bagi memperluas pencarian maklumat dan pengetahuan sekali gus meningkatkan lagi langganan *broadband* atau jalur lebar di Malaysia. Oleh yang demikian, Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan atau singkatannya KPKK mengamalkan pendekatan terbuka terhadap media baru.

Antaranya membuat perjumpaan dan mengadakan dialog secara berkala dengan para *bloggers* dalam usaha menyampaikan segala dasar kerajaan termasuk yang berkaitan dengan undang-undang negara supaya setiap tindakan mereka adalah selari dengan dasar-dasar negara terutama dalam aspek keselamatan dan keharmonian kaum.

Selain itu, kementerian juga dari semasa ke semasa akan mengingatkan para *bloggers* menerusi majlis tersebut berhubung Akta Hasutan 1948, Akta Fitnah 1957 dan lain-lain undang-undang negara.

Di samping itu KPKK melalui badan pengawal selia kandungan di bawah Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 iaitu Forum Kandungan Komunikasi Dan Multimedia Malaysia serta Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia turut melaksanakan pelbagai program seperti seminar dan bengkel berhubung isu-isu kepenggunaan dan keselamatan siber di peringkat negeri, terbitan rencana di akhbar, wawancara di media elektronik dan iklan di media untuk memupuk kesedaran mengenai penggunaan *internet* agar ia digunakan secara positif.

Dato' Musa bin Haji Sheikh Fadzir: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Menteri. Pertanyaan tambahan saya, adakah kementerian mempunyai kuasa untuk mengambil tindakan terhadap *bloggers* yang mengancam keselamatan? Terima kasih.

Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih diucapkan kepada Yang Berhormat di atas pertanyaan berkaitan dengan sama ada kementerian atau kerajaan mempunyai kuasa di bawah undang-undang berkenaan bagi mensabitkan kesalahan yang menjurus kepada keselamatan negara kita. Jawapannya ialah ada. Ini bukan sahaja diperuntukkan di bawah seksyen 211 Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 tetapi juga di bawah seksyen 233 undang-undang yang sama.

Walau bagaimanapun, bukan ini sahaja undang-undang yang ada pada kerajaan tetapi undang-undang lain jua seperti yang sempat saya sebutkan sebentar tadi iaitu antaranya Akta Hasutan 1948 dan juga akta yang berkaitan dengan saman fitnah pada tahun 1957. Dengan keadaan sedemikian kerajaan mempunyai pelbagai jurusan dan kemampuan untuk berbuat sedemikian. Akan tetapi secara ikhlas perlu diakui juga bahawa bagi menjalankan tugas-tugas di bawah undang-undang tersebut, pelbagai pengawasan dan pengawalseliaan perlu dilaksanakan, yang mana kami di kementerian akan membantu pihak penguat kuasa menjalankan tugas-tugas tersebut

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Tuan Haji Shamsudin bin Mehat yang mengemukakan soalan asal tadi. Selepas itu Tuan Ahmad Hussin.

Tuan Haji Shamsudin bin Mehat: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan saya, dikatakan tuduhan politik negara yang berlaku selepas Pilihan Raya Umum Keduabelas iaitu PRU12, adakah disebabkan oleh gelombang media baru yang melanda rakyat khasnya golongan

belia. Oleh yang demikian, apakah usaha kerajaan untuk menggunakan media baru ini supaya secara beransur-ansur pihak kerajaan dapat membentuk sikap, pandangan dan budaya baru di kalangan masyarakat kita.

Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Ahli Yang Berhormat. Soalan ini sebenarnya adalah soalan yang sentiasa dikemukakan oleh pihak-pihak kita yang prihatin terhadap masa depan tanah air, apatah lagi berkaitan dengan persoalan tamadun tinggi bagi masyarakat Malaysia.

■1020

Sesungguhnya persoalan ini berkaitan dengan nilai hidup ataupun amalan kehidupan seharian. Justeru golongan yang menggunakan blog atau alam siber bagi menyampaikan hasrat penulisan, pandangan ataupun bahagian cara hidup mereka yang perlu dikemukakan dari semasa ke semasa meningkat oleh kerana media ini adalah media baru. Jadi pelbagai pihak cuba mengambil bahagian di dalamnya dan menyerlahkan pandangan masing-masing.

Setelah diteliti Tuan Yang di-Pertua, didapati bahawa bukan hanya golongan muda yang menggunakan media ini bagi tujuan tertentu mereka, malah boleh dikatakan semua pihak yang mempunyai warna hidup dan percubaan masa depan menggunakan media ini untuk kepentingan mereka sendiri.

Akan tetapi sebahagian daripada mereka melampaui batasan misalnya mengenakan cara-cara palsu, mengeluarkan berita-berita palsu atau berkaitan dengan hal-hal yang boleh dikaitkan dengan kesalahan jenayah. Jadi bab inilah yang kita cuba atasi dan dalam hal sedemikian, hanya undang-undang tidaklah memadai Tuan Yang di-Pertua. Kita perlu mengasuh keluarga kita supaya menggunakan media baru ini dengan cermat dan lebihkan hendaknya terhadap perolehan ilmu pada keseluruhannya.

Ini memerlukan suatu rancangan dan suatu tindakan bersekutu. Semua badan-badan bukan kerajaan termasuk politik, jabatan-jabatan kerajaan, keluarga yang mengasuh anak-anak harus dilakukan ke atas pihak-pihak tertentu itu menerusi bimbingan yang menyeluruh ke arah pencapaian nilai yang hendak kita dapatkan daripada masyarakat Malaysia akan datang.

Tuan Ahmad bin Hussin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kepada Menteri yang menjawab begitu baik. Soalan saya ialah adakah Kementerian Penerangan akan mengambil inisiatif bersama-sama dengan Kementerian Dalam Negeri, Kementerian Komunikasi serta penulis-penulis blog bagi menyediakan satu garis panduan kod etika supaya mereka lebih bertanggungjawab atau *accountable* dengan apa yang mereka tulis kerana mereka boleh menyatukan dan boleh meruntuhkan masyarakat dalam satu masa yang sama. Sekian, terima kasih.

Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim: Terima kasih pada Tuan Yang di-Pertua dan sedemikian jua kepada Yang Berhormat yang saya dapati begitu berazam dan bersama-sama dengan sentimen kerajaan untuk membawa masyarakat Malaysia kepada tahap nilai yang dapat kita terima sebagai suatu sumber kemegahan.

Cuma sedikit pembetulan harus saya suarakan iaitu pada masa ini tidak ada Kementerian Komunikasi oleh kerana bab atau jabatan itu telah pun dipindahkan ke dalam Kementerian Penerangan. Justeru sekarang dinamakan Kementerian Penerangan, Komunikasi dan Kebudayaan yang dahulunya secara pendeknya disebut KTAK.

Tuan Yang di-Pertua, soalan ini amat penting sebenarnya boleh saya jawab sedemikian. Pertama, kementerian ini memang bekerjasama dengan erat dengan Kementerian Hal Ehwal Dalam Negeri bagi menentukan supaya perkara-perkara atau aspek pentadbiran ataupun perlakuan peribadi kumpulan berada dalam pengawasan yang optimum atau maksimum.

Akan tetapi itu adalah dasar yang telah pun diwujudkan semenjak merdeka cuma masalah yang timbul ialah dari segi penentuan sesuatu perbuatan individu itu sama ada ia berbentuk menentang keselamatan dalam negara ataupun mengubah suai nilai sehingga terjejas keadaan dan pentadbiran tanah air yang dicintai. Jadi dalam hal yang demikian, Kementerian Dalam Negeri menerusi Akta Penerbitan dan Mesin Cetak 1984 mengenakan syarat-syarat tertentu terhadap media cetak dan kementerian ini menerusi Akta Komunikasi dan Multimedia 1998 menjalankan tugas-tugasnya di bawah itu.

Akan tetapi kedua-dua kementerian saling bertukar-tukar informasi dan kami telah mewujudkan beberapa unit khas bagi pemantauan dunia atau alam siber seperti yang disebutkan tadi. Pada masa yang sama, Akta Hasutan dan Akta Mesin Cetak dan Penerbitan 1984 itu juga digunakan bagi pemantauan mereka yang mengadakan perbuatan atau menjalankan kegiatan penerbitan yang menyalahi Akta Dalam Negeri 1960.

Seorang Ahli: *[Bangun]*

Tuan Yang di-Pertua: Saya minta maaf Yang Berhormat Tengku kerana saya hanya dibenarkan untuk memberi tiga sahaja soalan tambahan. Terima kasih.

2. Tuan Khoo Soo Seang minta Menteri Kerja Raya menyatakan, apakah sebabnya beberapa bangunan kerajaan bermasalah seperti berkulat dan runtuh. Adakah kerajaan bercadang untuk mengkaji semula cara pemilihan kontraktor untuk mengelakkan kejadian seperti itu daripada berulang.

Timbalan Menteri Kerja Raya [Dato' Yong Khoo Seng]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya turut mengucapkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua atas pelantikan sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara ini. Syabas.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Yong Khoon Seng: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat bilangan bangunan kerajaan yang bermasalah adalah sangat minimum berbanding dengan jumlah keseluruhan bangunan kerajaan yang telah dibina. Walau bagaimanapun, masalah ini tidak sampai ke peringkat bangunan runtuh dan hanya kejadian kebocoran siling dan struktur bumbung runtuh yang telah dilaporkan berlaku.

Punca utama kejadian-kejadian kebocoran siling dan struktur bumbung runtuh yang berlaku ini adalah daripada bencana alam dan juga perubahan cuaca yang melampau. Namun demikian terdapat juga kejadian kebocoran siling dan struktur bumbung runtuh yang berpunca dari kesilapan reka bentuk oleh pihak perunding yang dilantik oleh pihak kontraktor dan juga kelemahan dari segi pelaksanaan oleh pihak kontraktor khususnya bagi projek secara reka dan bina.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat juga, pihak kontraktor akan bertanggungjawab untuk melaksanakan kerja-kerja pembaikan kepada reka bentuk dan juga struktur yang rosak. Sekiranya kerosakan tersebut berlaku dalam tempoh tanggungan kecacatan atau dengan izin *defect liability period*, kos pembaikan ini akan ditanggung sepenuhnya oleh pihak kontraktor.

Buat masa ini pihak Kementerian Kewangan telah pun mempunyai peraturan untuk pelantikan perunding bagi projek secara konvensional. Namun bagi projek secara reka dan bina pula, pelantikan perunding dibuat sendiri oleh pihak kontraktor. Bagi memantapkan pemeliharaan perunding kepada projek kerajaan, pihak JKR telah pun menubuhkan Jawatankuasa Khas Teknikal dan Kewangan yang bertindak untuk menilai kemampuan perunding dari segi pengalaman teknikal dan kewangan.

Selain itu, jawatankuasa ini turut berperanan untuk mengkaji semula dasar dan kriteria pemilihan bagi perolehan perkhidmatan perunding dan mencadangkan peraturan dan penambahbaikan pelantikan perunding khususnya semua projek kerajaan termasuk projek secara reka dan bina.

Pemilihan kontraktor oleh kementerian ini dilaksanakan berdasarkan garis panduan penilaian tender yang dikeluarkan oleh Kementerian Kewangan. Garis panduan ini perlu dipatuhi oleh setiap kementerian, agensi supaya kontraktor yang telah dipilih berkemampuan dari segi harga, kewangan dan teknikal.

Namun begitu bagi pelaksanaan projek-projek yang besar iaitu melebihi RM50 juta pihak JKR bercadang supaya kriteria pemilihan yang lebih ketat dari segi kewangan, pengalaman kerja yang berkaitan dan kemahiran kakitangan teknikal sebagai perkara yang diambil kira semasa penilaian tender.

■1030

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bagi kes bangunan berkulat, ia adalah disebabkan oleh masalah mekanikal. Hasil siasatan dan kajian yang dijalankan oleh JKR bagi bangunan-bangunan kerajaan yang bermasalah kulat, dan didapati antara punca-punca masalah kulat adalah:

- (i) kemasukan udara luar ke dalam ruang berhawa dingin;
- (ii) kelembapan yang tinggi *moisture*, yang disebabkan oleh operasi sistem penyaman udara yang tidak mematuhi reka bentuk asal; dan
- (iii) spora kulat, dengan izin, fungus, *spore* yang tinggi di kawasan-kawasan berkenaan.

Sehubungan dengan ini, pihak JKR telah mengambil langkah proaktif dengan menerbitkan garis panduan pencegahan kulat dalam bangunan kerajaan. Garis panduan ini adalah hasil daripada kajian yang telah dilaksanakan oleh JKR selama dua tahun, ke atas bangunan-bangunan yang didapati berkulat. Ia adalah khusus untuk bangunan-bangunan di dalam negara yang beriklim panas dan lembap seperti Malaysia. Justeru itu, JKR telah menjadikan garis panduan tersebut sebagai salah satu kriteria dalam penilaian bagi pemilihan kontraktor. Sekian.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Tuan Khoo Soon Seang.

Tuan Khoo Soo Seang: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan saya ialah, adakah kerajaan akan menyenaraihitamkan ataupun, dengan izin, *blacklist*, kontraktor-kontraktor dan juga pihak-pihak yang bertanggungjawab atas projek-projek cacat itu. Termasuk syarikat yang dianggotai oleh penyelenggara-penyelenggara syarikat yang bertanggungjawab, sekian terima kasih.

Dato' Yong Khoon Seng: Tuan Yang di-Pertua, memang kalau ada berlakunya kerja-kerja yang tidak betul dan kita akan mengambil tindakan mengikut syarat-syarat seperti mana di dalam kontrak, sekian terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Hajah Mumtaz binti Md. Nawī.

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawī: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan tahniah di atas pelantikan. Soalan tambahan saya, apakah status siasatan Stadium Sultan Mizan Zainal Abidin di Terengganu yang telah runtuh baru-baru ini? Sejauh manakah kerajaan bertanggungjawab di atas keselamatan bangunan-bangunan yang telah pun mendapat CF, yang telah diluluskan oleh pihak kerajaan untuk diduduki dan sekiranya belum dapat CF, apakah penalti yang dikenakan kepada pihak terbabit? Terima kasih.

Dato' Yong Khoon Seng: Tuan Yang di-Pertua, mengenai bumbung yang runtuh di Stadium Sultan Mizan Zainal Abidin di Kuala Terengganu. Kita telah pun menubuhkan satu

pasukan khas untuk menyiasat apa punca-puncanya. Jawatankuasa menyiasat ini dianggotai oleh sepuluh orang pakar, ianya daripada Jabatan Kerja Raya, Lembaga Jurutera Malaysia, *Institution of Engineers Malaysia*, *Malaysia Structural Steel Association*, *Board of Architect Malaysia*, Jabatan Peguam Negara, Jabatan Audit Negara, *Construction Industry and Development Board* dan Universiti Teknologi Malaysia.

Mereka masih menjalankan kajian, termasuk juga punca-punca dan bagaimana kita akan membolehkan... Dan cadangan untuk memperbaiki bumbung tersebut. Mengenai CCC, CF *mean* CCC yang dikeluarkan oleh bangunan yang telah siap dibina. Memang ianya dikeluarkan oleh pihak kerajaan tempatan dan, kalau CF belum ada atau CCC belum ada, tindakan memang akan diambil, ke atas tuan punya bangunan itu. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat, Silakan Yang Berhormat Datuk Akbar bin Ali.

Datuk Akbar bin Ali: Tuan Yang di-Pertua, *ng hilang telah pun berganti, yang patah sudah tumbuh kini*". Saya ucapkan tahniah di atas pelantikan tadi.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

3. Datuk Akbar bin Ali minta Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri menyatakan, langkah-langkah untuk mengatasi kegagalan kementerian dalam menyusun semula SME dari segi saiz, industri dan kaum seta memperbanyak dan membesarkan SME bumiputera dan India dan melonjakkan pendapatan mereka dari tahap pendapatan rendah ke tahap pendapatan tinggi sejajar dengan sasaran kerajaan sekarang.

Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri II [Dato' Jacob Dungau Sagan]: Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin turut serta mengucapkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua, atas pelantikan menjadi Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara. Untuk menjawab soalan nombor tiga tadi. Tuan Yang di-Pertua, program sedia ada, pembangunan dan skim bantuan kewangan yang dilaksanakan oleh SMIDEC, bertujuan untuk membangunkan keupayaan IKS untuk semua kaum. Bagi meningkatkan sumbangan mereka kepada ekonomi negara ini.

Antara program pembangunan IKS yang dilaksanakan oleh SMIDEC adalah Program Rantaian Industri atau *Industries Link Program*, Panel Penasihat Pakar IKS, Program Peningkatan Kemahiran dan *Enterprise 50 Award* yang dijalankan bersama-sama satu Syarikat Audit D'loyd. Di samping itu, SMIDEC juga mengadakan pelbagai skim bantuan kewangan dalam bentuk geran dan pinjaman iaitu:

- (i) geran bersamaan untuk permulaan perniagaan;
- (ii) geran bersamaan untuk peningkatan produk dan proses;
- (iii) geran bersamaan untuk persijilan dan sistem pengurusan kualiti;

- (iv) geran bersamaan untuk peningkatan keupayaan reka bentuk pengurusan produk;
- (v) geran bersamaan untuk pembangunan dan promosi produk halal;
- (vi) skim bantuan kewangan untuk IKS dalam sektor perkhidmatan;
- (vii) skim pinjaman mudah bagi penempatan semula kilang;
- (viii) skim pinjaman mudah untuk IKS; dan
- (ix) Skim Pinjaman Mudah untuk penerapan aplikasi ICT.

Tuan Yang di-Pertua, bagi tempoh tahun 1996 hingga Mei 2009. Sebanyak 21,595 permohonan geran berjumlah RM576.2 juta diluluskan. Sebanyak 22,962 permohonan pinjaman berjumlah RM729.51 juta diluluskan.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, syarikat IKS yang mendapat bantuan geran dan pinjaman SMIDEC, diberi *star rating* dipanggil SME *competitive rating for enhancement* atau SKOR, dengan izin. Ini berdasarkan penilaian SKOR, keupayaan syarikat IKS dapat dinilai dan seterusnya diberi bantuan lanjut untuk meningkatkan keupayaan.

Sehingga kini sebanyak sejumlah 1653 syarikat IKS telah dibuat penilaian SKOR, daripada jumlah tersebut IKS yang mendapat rating seperti berikut 1 *star*, 28.6% iaitu 472 IKS sahaja, 2 *star*, 41.9%, 693 IKS, 3 *star*, 16.2% iaitu 267 IKS, 4 *star*, 3.9% sahaja iaitu 65 IKS. Tiada bintang sekalipun iaitu 9.4% iaitu 156 IKS.

■ 1040

Tidak ada EKS yang mendapat lima bintang. Parameter yang digunakan untuk menilai *star rating* ini ialah daripada segi prestasi perniagaan, kapasiti pengeluaran, keupayaan pengurusan, keupayaan kewangan, keupayaan teknikal, inovasi dan sistem kualiti. Sejajar dengan usaha untuk mengukuhkan pembangunan EKS di Malaysia, penubuhan SME Co. Malaysia pada bulan Julai-Ogos tahun ini juga akan dapat memainkan peranan untuk menyelaraskan program dan polisi yang dilaksanakan oleh kementerian dan agensi pembangunan EKS, bertindak sebagai pusat rujukan setempat serta pusat khidmat nasihat bagi EKS dan menyalurkan maklumat serta hasil kajian yang berkaitan dengan pembangunan EKS. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ya, Datuk Akbar bin Ali selepas itu Tuan Rawisandran a/l Narayanan.

Datuk Akbar bin Ali: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih di atas jawapan yang diberikan. Cuma saya ingin menarik perhatian bahawa soalan saya agak spesifik iaitu berhubung dengan memperbaiki kedudukan EKS bumiputera dan India bukan suatu yang umum. Jadi, saya difahamkan daripada rekod banci Jabatan Perangkaan pada tahun 2007, berdasarkan data inilah saya ingin bertanya soalan seperti mana yang telah saya tuliskan.

Terdapat kira-kira 550,000 EKS setelah 50 tahun merdeka, hanya 2% bertahap sederhana, 18% bertahap kecil dan baki 80% adalah bertahap mikro EKS dan struktur ini tidak berubah. Itu sebab saya tanyakan apa langkahnya? Kemudian, daripada 80% mikro tadi, kira-kira 80% adalah milik bumiputera dan India dan saya ingin menarik perhatian Yang Berhormat, segala langkah yang Yang Berhormat sebutkan tadi ia tidak bersifat *blue ocean strategy* ataupun *thinking outside the box* kerana saya ambil contoh, hanya 233 EKS bumiputera yang dapat dibantu oleh SMIDEC...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, saya minta Yang Berhormat kemukakan soalan tambahan.

Datuk Akbar bin Ali: ... Pada tahun 2007. Jadi, ini hanyalah 2.3% daripada jumlah EKS bumiputera dan India di dalam sektor perkilangan sahaja. Soalan saya, apakah usaha dan langkah yang lebih konkrit yang bersifat anjakan paradigma di luar kotak supaya struktur yang saya lakarkan tadi, landskap yang telah saya sebutkan tadi dapat berubah menjadi lebih optimistik. Terima kasih.

Dato' Jacob Dungau Sagan: Terima kasih Yang Berhormat atas soalan tambahan ini tadi. Kita memang dalam usaha kita untuk mempertingkatkan lagi prestasi bumiputera ataupun EKS ini bukan hanya di bawah bumiputera sahaja tapi juga di bawah bukan bumiputera juga. Jadi, jika kita lihat daripada segi statistik yang kita ada pada masa ini dengan pendekatan-pendekatan yang ada sekarang ini memang kita mempunyai prestasi yang cukup baik. Jadi sehingga daripada permulaan tahun 1996 hingga 31 Mei 2009, jumlah kelulusan geran pinjaman adalah seperti berikut. Ini kita *break* daripada segi geran yang dipohon oleh bumiputera dan juga bukan bumiputera.

Bumiputera, permohonannya 8483, kelulusan 5599. Jumlah yang diluluskan ialah RM208.49 juta. Bagi bukan bumiputera, ini bagi geran ya. Bagi bukan bumiputera, permohonannya 20,862. Yang diluluskan ialah 15,996 dan jumlah wang yang terlibat, RM367.6 juta. Jadi jumlah kedua-dua geran kedua-dua kaum ini tadi ialah permohonan 29,345 dan kelulusan 21,595 dan jumlah wang yang terlibat ialah RM576.25 juta. Bagi pinjaman pula, permohonan bumiputera 785, kelulusan 475. Jumlah yang diluluskan RM225.634 juta. Bagi bukan bumiputera, permohonannya 1639, yang diluluskan 892 yang melibatkan jumlah wang RM504.17 juta. Jadi jumlah untuk permohonan pinjaman ini, permohonannya 2,424, kelulusan 1,367 dan jumlah wang yang terlibat ialah RM729.51 juta.

Jadi, jumlah besar geran dan pinjaman yang diberikan oleh kerajaan bagi SME ini ialah bagi permohonan tadi jumlahnya 31,769 manakala yang diluluskan adalah 22,962. Ini melibatkan sejumlah RM1.3 bilion. Jadi, ini menunjukkan bahawa kita bukan hanya melihat permohonan

daripada segi bumiputera sahaja tetapi juga dengan bukan bumiputera juga. Jika kita lihat daripada segi *percentage* nya, memang bukan bumiputera ini mempunyai 82% dan bumiputera hanya 26%, tidak lebih 26% daripada permohonan tersebut. Jadi, daripada segi kelulusan bumiputera dengan bukan bumiputera ini tadi ialah 66% bagi bumiputera, 65.2% bagi bukan bumiputera.

Jadi ini menunjukkan bahawa program-program yang kita ada ini tadi bukan hanya untuk tumpukan kepada bumiputera tetapi juga dengan *non* bumiputera. Ini termasuk juga kumpulan orang India lah ya. Jadi, langkah-langkah yang kita ambil itu memang cukup banyak sebagaimana yang saya sebut dalam jawapan yang saya berikan tadi itu. Jadi kita berharap, dengan adanya maklum balas yang ada pada masa depan, kita akan terus memperbaiki lagi keadaan ataupun pencapaian yang kita ada sekarang. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Tuan Rawisandran a/l Narayanan.

Tuan Rawisandran a/l Narayanan: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya rasa soalan saya hampir terjawab tapi saya hendak tanya sedikit, dalam angka bukan bumiputera ini, berapakah peratus kelulusan diberi kepada kaum keturunan India, dalam pinjaman SME dan juga yang lain seperti bantuan geran.

Dato' Jacob Dungau Sagan: Terima kasih Yang Berhormat. Ini satu soalan secara spesifik. Kita tidak ada angka pada masa ini jadi kita akan memberi jawapan secara bertulis kepada Yang Berhormat. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Pohon notis Yang Berhormat?

Dato' Jacob Dungau Sagan: [Mengangguk]

Tuan Yang di-Pertua: Okey, terima kasih Yang Berhormat. Silakan Tuan Ng Fook Heng.

Tuan Ng Fook Heng: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin ucapkan tahniah atas pelantikan Datuk. Pertanyaan saya adalah pertanyaan nombor empat.

4. **Tuan Ng Fook Heng** minta Menteri Pelajaran menyatakan, adakah kerajaan berhasrat membawa balik sekolah aliran Inggeris untuk memberi pilihan kepada rakyat memandangkan sekolah seperti ini mampu menyatupadukan rakyat yang berbilang kaum dan juga dapat meningkatkan prestasi penguasaan bahasa Inggeris.

Timbalan Menteri Pelajaran I [Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong]: Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ucapkan setinggi-tinggi tahniah kepada Dato' di atas pelantikan baru. Kementerian Pelajaran Malaysia tidak bercadang untuk mengembalikan aliran persekolahan sedia ada sekarang kepada aliran Inggeris. KPM berkeyakinan aliran persekolahan yang dilaksanakan sekarang masih relevan dan melalui aliran yang dilaksanakan sekarang, KPM

berupaya menghasilkan modal insan berkualiti selaras dengan dasar pendidikan negara dan juga kehendak falsafah Pendidikan Kebangsaan.

Untuk maklumat Ahli Yang Berhormat, KPM sentiasa berusaha untuk meningkatkan tahap penguasaan bahasa Inggeris di kalangan murid. Untuk makluman, penyemakan semula kandungan sukatan pelajaran selaras dengan hasrat KPM untuk mengemas-kini kurikulum sukatan persekolahan telah pun dilaksanakan. Pendekatan yang digunakan adalah relevan dengan kehendak semasa dan masa akan datang dalam memenuhi keperluan sumber manusia negara. Pada masa ini, pengajaran bahasa Inggeris di setiap sekolah adalah mengikut kurikulum yang diselaraskan oleh Bahagian Perkembangan Kurikulum.

■ 1050

Di samping itu, buku teks yang dibekalkan dan diguna pakai oleh murid-murid di seluruh negara juga adalah sama. Selain daripada itu, bagi memastikan keberkesanan proses pengajaran dan pembelajaran, bilangan waktu mengajar yang diperuntukkan bagi mata pelajaran ini juga adalah sama bagi semua sekolah. KPM juga sentiasa memastikan mutu pengajaran dan pembelajaran (P&P) bahasa Inggeris adalah relevan supaya murid tidak menghadapi masalah untuk menimba ilmu sehingga ke peringkat tinggi. Bagi mencapai hasrat tersebut, KPM telah dan sedang melaksanakan pelbagai program dan aktiviti bahasa Inggeris di setiap peringkat persekolahan agar murid dapat menguasai bahasa Inggeris dan dapat bersaing di peringkat antarabangsa.

Usaha meningkatkan penguasaan bahasa Inggeris ini bukan sahaja di bawah tanggungjawab sekolah, tetapi juga sokongan dan dorongan semua pihak termasuk ibu bapa dan masyarakat setempat. Peranan pemimpin masyarakat juga penting dalam memberi kesedaran kepada ibu bapa untuk menyediakan bahan bacaan dalam bahasa Inggeris sama ada di rumah ataupun di perpustakaan desa.

Tuan Ng Fook Heng: Tuan Yang di-Pertua, pertanyaan tambahan saya adalah adakah Kementerian Pelajaran berhasrat mengimport guru-guru bahasa Inggeris dari luar negara khususnya dari United Kingdom ataupun negara-negara Komanwel yang lain memandangkan tahap penguasaan bahasa Inggeris pada masa kini adalah amat rendah bukan sahaja di kalangan murid tetapi juga di kalangan guru. Sekian.

Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat. Satu pertanyaan yang sangat relevan. Memandangkan kini kita dalam peringkat untuk memuktamadkan hala tuju PPSMI, saya rasa pelbagai usaha seperti mana yang telah diucapkan oleh Yang Amat Berhormat Menteri Pelajaran. Usaha-usaha untuk mempertingkatkan kualiti guru bagi mereka yang mengajar bahasa Inggeris pasti menjadi fokus utama. Maka dalam konteks ini, pelbagai

cadangan dan juga usaha-usaha yang telah diperhalusi sedang dalam tindakan dan termasuk apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat.

Kita juga akan melihat jumlah guru yang ada di sini untuk mengajar bahasa Inggeris dan sekiranya tidak cukup, mesti mencari satu kaedah supaya kita dapat mempertingkatkan penguasaan bahasa Inggeris. Jadi kemungkinan itu ada dan sama-sama kita menunggu keputusan yang akan dimuktamadkan dalam tempoh terdekat ini. Terima kasih.

Tuan Haji Ahamat @ Ahamad bin Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya ini begini, ya. Sekolah aliran Inggeris pada zaman penjajah dahulu sedikit sebanyak menyumbang kepada perpaduan rakyat khususnya yang bersekolah Inggerislah pada ketika itu. Namun begitu sekarang ini kita sudah ada Dasar Pelajaran Kebangsaan.

Soalan saya ialah, apakah sistem aliran persekolahan yang sedia ada pada ketika ini khususnya di sekolah rendah telah menyumbang kepada masalah menyatupadukan rakyat berbilang kaum di negara ini dan kalau ini berlaku, apakah langkah-langkah yang perlu diambil oleh pihak kerajaan? Terima kasih.

Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat bahawa kini rumusan yang dibuat oleh Yang Berhormat ketika pemerintahan Inggeris dahulu, mereka sedikit sebanyak apabila diwujudkan aliran bahasa Inggeris itu, sedikit sebanyak menyumbang kepada perpaduan.

Akan tetapi ingin saya maklumkan kepada Dewan yang mulia ini, sebenarnya sistem persekolahan yang sedia ada termasuklah sekolah kebangsaan yang merupakan aliran perdana itu juga mempunyai matlamat yang sama, yang mana kita tidak kira bahasa penghantar apa, kandungan itu sangat penting. Tidak kira sekolah kebangsaan, sekolah jenis kebangsaan Cina atau Tamil, sukatan pelajaran itu datangnya daripada Kementerian Pelajaran.

Jadi, taat setianya macam Malaysia. Satu sahaja dan saya rasa kandungan Rukun Negara dalam bahasa apa sekalipun, inti sarinya, kandungannya tetap sama. Jadi apa yang kita lakukan, kita sedar bahawa sistem persekolahan seperti yang saya katakan masih lagi relevan dan kita tidak mengatakan bahawa sistem persekolahan tidak berjaya. Kita kena memberi satu penekanan tentang aspek perpaduan. Kita sedar bahawa sistem persekolahan kita memang merupakan sesuatu yang sangat unik. Maka kita telah mengujudkan beberapa komponen termasuk memperkenalkan Program Rancangan Integrasi Murid Untuk Perpaduan.

Saya juga rasa ia dapat berjalan dengan begitu baik sekali. Pergaulan di antara murid-murid sekolah kebangsaan dengan sekolah jenis kebangsaan Cina atau Tamil dalam satu kawasan secara berkelompok merupakan satu modal yang sangat baik dan kita akan merencanakan lagi program ini, kerana dari sanubari kecil itu kita akan menyemai semangat perpaduan. Jadi saya rasa pelbagai usaha telah diambil di bawah Program *Remote* dan kita

akan memantapkan program tersebut. Apabila mereka ini masuk ke sekolah menengah kebangsaan dan rata-rata daripada sekolah jenis kebangsaan Cina atau Tamil, lebih daripada 90% itu satu hakikat mereka masuk sekolah menengah kebangsaan. Jadi satu kesinambungan perlu dilakukan di peringkat sekolah menengah.

Maka saya melihatnya sebagai satu pakej total dan ia memang berjaya dan kita juga menghayati apa yang ada. Sebenarnya kepelbagaian ini sebagai satu khazanah kepada negara, dan kita tidak melupakan sebenarnya bahasa kebangsaan itu adalah satu *lingua franca* dan juga boleh digunakan ataupun dijadikan sebagai satu medium untuk kita menyatupadukan rakyat bukannya semata-mata bahasa Inggeris. Sekian, terima kasih.

Dato' Haji Abdul Rashid bin Ngah: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Pertanyaan tambahan saya, Yang Berhormat adalah salah seorang daripada pemimpin di Kementerian Pelajaran yang terlibat secara langsung daripada dahulu sehingga sekarang dalam membuat keputusan muktamad berhubung dengan Pengajaran dan Pembelajaran Matematik dan Sains dalam Bahasa Inggeris.

Bagi saya, keputusan yang hendak dibuat itu lambat. Adakah kelambatan ini Tuan Yang di-Pertua, menunjukkan bahawa kementerian masih yakin salah satu daripada kaedah yang terbaik untuk memperbaiki pengajaran dan pembelajaran dalam bahasa Inggeris ialah melalui sistem Pengajaran dan Pembelajaran Matematik dan Sains dalam Bahasa Inggeris. Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat. Seperti mana yang telah saya jawab sebelum ini, sebenarnya mengenai hala tuju PPSMI, kita telah membuat banyak kajian dan pelbagai pandangan telah dikemukakan kepada kementerian dan kini dalam peringkat terakhir untuk dimuktamadkan di Jemaah Menteri, dan saya yakin ia adalah satu keputusan yang mengambil kira keperluan rakyat dan ia akan mencakupi semua pandangan yang telah dikemukakan.

Mengenai keberkesanan PPSMI, kita memang menerima pandangan yang pelbagai, yang mana ada yang mengatakan ia baik dan ada yang kata tidak baik. Namun begitu, kita melihatnya secara total. Sebenarnya kita mengambil kira juga masyarakat luar bandar dan soal pokoknya sekarang adalah penguasaan bahasa Inggeris. Adakah melalui Pengajaran dan Pembelajaran Matematik dan Sains dalam Bahasa Inggeris ataupun kita kembali kepada subjek bahasa Inggeris itu sendiri. Saya rasa rata-rata kebanyakan merasakan sudah sampai masa untuk kita menguasai bahasa Inggeris, tetapi tidak semestinya melalui mata pelajaran Sains dan Matematik. Jadi ini telah pun kita ungkapkan dan satu rumusan telah dikemukakan kepada Jemaah Menteri dan sama-sama kita menunggu dan kalau Yang Berhormat hendak mendapatkan senaskhah apa yang telah dibincangkan dalam lima persidangan meja bulat itu,

memang kita mengalu-alukan dan pandangan itu pun telah diketahui umum. Sekian, terima kasih.

Puan Hajah Fatimah bin Hamat: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua, pertamanya diucapkan tahniah di atas pelantikan sebentar tadi.

5. Puan Hajah Fatimah bin Hamat minta Perdana Menteri menyatakan, Malaysia sebagai sebuah negara Islam yang sedang mempromosikan Hub Halal sepatutnya isu label/sijil halal yang dipamerkan di restoran-restoran sama ada dimiliki oleh orang Islam ataupun bukan Islam benar-benar tulen dan dikeluarkan oleh JAKIM. Apakah langkah-langkah yang telah, sedang dan akan diambil bagi meyakini pengguna berhubung isu makanan halal ini.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Dato' Jamil Khir bin Baharom]: *Assalamualaikum warahmatullaahi wabarakaatuh.* Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin mengucapkan sekalung tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua pada hari ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Jamil Khir bin Baharom: Menjawab soalan, pada 2 April 2008, Jemaah Menteri telah membuat keputusan agar Persijilan Halal Malaysia di peringkat domestik dan antarabangsa dilaksanakan oleh *Halal Industry Development Corporation* ringkasnya HDC dengan menggunakan logo serta prosedur JAKIM.

■1100

Semua perkara yang berkaitan dengan dasar dan pelaksanaan sijil halal dari segi standard, pemprosesan, permohonan termasuk juga prosedur audit syariah dan teknikal, panel kelulusan dan pengeluaran sijil halal adalah sama seperti yang mana telah dilaksanakan oleh JAKIM sebelum daripada ini. Usaha ini akan terus dilaksanakan bagi meningkatkan lagi martabat serta penerimaan persijilan halal Malaysia di peringkat global.

HDC telah mengguna pakai standard halal Malaysia MS1500/2004 makanan halal, pengeluaran, penyediaan, pengendalian dan penyimpanan, garis panduan umum, semakan pertama dan Manual Prosedur Persijilan Halal Malaysia dalam pelaksanaan proses persijilan di Malaysia. Di samping itu, HDC telah melaksanakan prosedur-prosedur dalam proses persijilan halal yang menitikberatkan kedua-dua aspek syariah dan teknikal dalam kriteria audit persijilan halal. Ketika ini persijilan halal pihak JAIN dan juga MAIN juga memainkan peranan bagi badan pengeluar sijil halal di peringkat negeri. HDC sedang menjalankan proses penyeragaman dan aktiviti persijilan dan pemantauan supaya penyelarasan ini supaya dapat membentuk satu sistem persijilan yang berlandaskan kepada proses pelaksanaan standard dan prosedur audit yang sama.

Penyeragaman penggunaan logo halal di antara JAKIM dan JAIN juga MAIN, Majlis Agama Islam Negeri dan juga Jabatan Agama Islam Negeri telah berkuat kuasa sejak bulan

Januari 2008. Manakala bagi isu pengeluaran sijil halal oleh pihak-pihak yang lain, kerajaan sentiasa memantau dan membuat pengawalan yang sewajarnya. Mengikut Akta Perihal Dagangan 1972 di bawah Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi di mana-mana pihak boleh mengeluarkan sijil logo halal dan boleh menggunakan perbahasan istilah halal tetapi hendaklah bertanggungjawab dengan penggunaan sijil halal tersebut. Pihak KPDNKK boleh mengambil tindakan sewajarnya sekiranya pihak berkenaan tidak mematuhi peraturan yang telah ditetapkan di dalam akta berkenaan.

Antara langkah-langkah yang telah diambil oleh kerajaan bagi meyakini pengguna berhubung isu makanan halal termasuklah:

- (i) memantapkan proses persijilan halal dengan berpandukan kepada standard halal Malaysia MS1500/2004 dan manual prosedur persijilan halal Malaysia supaya semua produk halal yang diberikan persijilan adalah betul-betul halal iaitu adalah berintegriti;
- (ii) meningkatkan aktiviti pemantauan yang berjadual lebih kerap ke atas pemegang-pemegang sijil halal termasuk pengusaha-pengusaha makanan seperti mana restoran dan sebagainya;
- (iii) HDC dari semasa ke semasa sentiasa bekerjasama dengan pihak-pihak bahagian penguatkuasaan, Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna untuk melaksanakan aktiviti pemantauan hasil daripada aduan pengguna. Dalam masa yang sama pemeriksaan juga dilakukan untuk memastikan tiada penggunaan sijil atau logo halal yang palsu;
- (iv) mengeluarkan sijil halal yang mempunyai ciri-ciri keselamatan tersendiri yang menentukan ketulenan sijil yang boleh dikenal pasti oleh pegawai pemeriksa HDC. Ciri-ciri keselamatan inilah yang dapat membezakan sijil tersebut sama ada ianya tulen ataupun palsu;
- (v) menyediakan program latihan kesedaran halal sesuai untuk orang awam yang bertujuan meningkatkan kesedaran mengenai produk halal dari segi keselamatan dan kesihatan kepada semua orang tanpa mengira latar belakang, bangsa ataupun agama; dan
- (vi) membangunkan *The Global Halal Reference Centre* ringkasnya GHRC yang bertujuan untuk menyediakan maklumat berkaitan dengan halal kepada pengguna dan boleh melayari laman web HDC dan HDC juga telah mewujudkan satu pusat pelanggan untuk mengendalikan segala aduan berkaitan pengesahan halal sama ada melalui telefon, *email*,

surat, faks dan sebagainya berkaitan dengan status pengesahan produk halal yang dikendalikan dalam satu saluran maklumat terkini *info centre*.
Talian aduan *hotline* HDC adalah 1800-880-555.

Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua.

Puan Hajah Fatimah binti Hamat: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya ialah adakah kerajaan berpuas hati dengan penguatkuasaan yang dilaksanakan sekarang dan adakah pernah dijumpai premis-premis ataupun restoran atau hotel yang tidak menggunakan label halal yang sah atau yang tulen dan apakah hukuman yang akan diberikan terhadap premis-premis ini? Terima kasih.

Dato' Jamil Khir bin Baharom: Tuan Yang di-Pertua, menjawab soalan yang telah diberikan kerajaan dari semasa ke semasa mengambil tanggungjawab yang tinggi dalam melaksanakan tugas dan tanggungjawab bagi memastikan bahawa persijilan halal yang telah diberikan ini dipatuhi dengan sebaiknya dan untuk makluman Dewan yang mulia ini suka saya perelaskan bahawa persijilan halal tidak hanya bergantung kepada produk makanan yang halal semata-mata dalam pengertian barang-barang yang digunakan adalah halal. Akan tetapi halal dalam konteks mengambil kira termasuk ianya cara penyediaan dan pemprosesan yang telah dilaksanakan di dalam menyediakan makanan tersebut.

Maka dalam keadaan yang seperti ini sebagaimana yang telah ditanyakan bahawa kerajaan dari semasa ke semasa sentiasa mempertingkatkan proses ataupun bagi menangani persoalan-persoalan yang berkaitan dengan persijilan halal ini termasuk juga kerajaan melalui kementerian di Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna telah melaksanakan tugas untuk memantau.

Dan tindakan-tindakan yang diambil adalah di bawah tanggungjawab Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna dan juga koperasi penggunaan telah mengambil tindakan-tindakan kepada mereka yang telah menggunakan label-label yang tidak sewajarnya.

Walau bagaimanapun, suka saya perelaskan Tuan Yang di-Pertua bahawa untuk maklumat sijil yang dikeluarkan saya ulang pada jawapan yang pertama tadi sijil ini dikeluarkan bukan hanya oleh HDC semata-mata tetapi juga telah dikeluarkan oleh beberapa negeri termasuk juga Majlis Agama Islam Negeri dan juga termasuk empat buah syarikat swasta yang telah mendapat kebenaran bagi mengeluarkan sijil ini. Mungkin empat buah syarikat swasta ini dia mempunyai logo halal sendiri yang tidak sama digunakan oleh HDC dan juga oleh Majlis Agama Islam Negeri yang telah digunakan. Maka di sini mungkin di sana ada kekeliruan yang berlaku yang menyebabkan seolah-olah sijil ini adalah sijil palsu. Sekian, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Mustafa Kamal bin Mohd. Yusoff: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. saya hendak dahulukan dengan ucapan tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua pagi tadi. Soalan tambahan saya ialah bagi tujuan menghilangkan rasa waswas di kalangan pengguna apakah kekerapan semakan susulan yang dilaksanakan oleh JAKIM ke atas restoran yang telah diberi sijil halal kerana memandangkan terdapat restoran yang mempamerkan logo halal tetapi operasi perniagaan hariannya agak meragukan. Terima kasih.

Dato' Jamil Khir bin Baharom: Tuan Yang di-Pertua, menjawab soalan, suka saya betulkan sedikit jawapan awal yang saya sebutkan tadi bahawa JAKIM tidak bertanggungjawab untuk mengeluarkan sijil halal lagi sejak daripada tahun 2008 yang lalu di mana sijil ini telah dikeluarkan oleh HDC. Dalam konteks ini maknanya JAKIM tidak bertanggungjawab untuk tujuan pemantauan dan sebagainya bahkan untuk tujuan pemantauan saya sebutkan tadi walaupun HDC ataupun termasuk Majlis Agama Islam Negeri yang mengeluarkan sijil-sijil halal, tetapi untuk tujuan pemantauan ia adalah di bawah tanggungjawab dan seliaan di bawah Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna. Inilah kementerian yang bertanggungjawab untuk tujuan penguatkuasaan.

■1110

Namun, walau bagaimanapun di sana oleh kerana ada sedikit kekangan di dalam pelaksanaan ini dengan keterbatasan keanggotaan dan sebagainya ianya adalah amat bergantung kepada *report*, dengan izin, atau pun dengan pengaduan-pengaduan melalui surat ataupun telefon, faks dan sebagainya. Maka, Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna akan mengambil tanggungjawab ini.

Walau bagaimanapun, daripada semasa ke semasa operasi ini dilakukan daripada premis-premis yang secara berkala. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datin Paduka Datuk Nor Hayati binti Tan Sri Dato' Seri Onn: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Seperti rakan-rakan lain, saya juga ingin mengambil kesempatan pada hari ini untuk ucapkan kepada Tuan Yang di-Pertua di atas pelantikan pagi tadi.

Soalan saya ialah, saya tidak faham kenapa HDC dibentuk. Jadi, saya hendak tahu kenapa agaknya kerajaan tidak memberikan JAKIM hak *exclusivity* ini dalam pengeluaran sijil halal memandangkan JAKIM ini mewakili hak *sovereignty* kerajaan berbanding dengan pihak swasta kerana segala isu-isu yang berbangkit akan ditangani akhirnya oleh pihak kerajaan berbanding dengan pihak swasta yang hanya akan mengutamakan keuntungan semata-mata. Terima kasih.

Dato' Jamil Khir bin Baharom: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, juga terima kasih kerana memberikan laluan. Oleh kerana Menteri sendiri yang datang, ada tiga soalan pada pagi ini.

Tuan Yang di-Pertua, saya suka untuk menjelaskan bahawa memang benar ada di sana timbul persoalan kenapa pihak JAKIM tidak diberikan tanggungjawab untuk mengeluarkan sijil dan tanggungjawab untuk memastikan persijilan ini dipatuhi dengan sebaiknya. Terima kasih kerana soalan yang baik. Untuk maklumat Tuan Yang di-Pertua kita sedang menyiapkan kertas dalam proses akhir untuk tanggungjawab persijilan ini diberikan kembali kepada pihak JAKIM. Walau bagaimanapun, saya sebutkan setelah tempoh percubaan yang dilakukan daripada tarikh 2 April 2008 sehingga sampai hari ini kita melihat HDC sebagai salah satu daripada pelaksana, pengamal, *players* kepada produk-produk halal maka harus ada badan kerajaan yang mengeluarkan sijil ini.

Jadi, insya-Allah dalam masa yang terdekat tanggungjawab pengeluaran sijil akan dikembalikan kepada pihak JAKIM. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

6. Dato' Haji Abdul Rahman bin Bakar minta Menteri Kesihatan menyatakan, rancangan kementerian dalam menghadapi kesesakan yang amat ketara di hospital-hospital kerajaan. Apakah kerajaan berhasrat untuk membuka cawangan-cawangan Institut Jantung Negara (IJN) di zon utara, selatan, timur, Sabah dan Sarawak memandangkan IJN sekarang terlalu sesak dan meringankan penderitaan pesakit serta beban keluarga pesakit.

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat. Saya juga mewakili Kementerian Kesihatan Malaysia mengucapkan tahniah dan syabas kepada Tuan Yang di-Pertua di atas pelantikan sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara yang baru. Tahniah dan syabas.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin: Kementerian Kesihatan menyedari mengenai kesesakan di hospital-hospital kerajaan. Ini adalah memandangkan lebih ramai orang tertumpu di hospital-hospital kerajaan berdasarkan kepada perkhidmatan kesihatan yang baik diberikan dengan kadar yang berpatutan.

Apatah lagi dengan keadaan ekonomi yang tidak menentu, rakyat memilih untuk menggunakan perkhidmatan hospital kerajaan berbanding dengan hospital swasta.

Berhubung dengan perkhidmatan jantung di Institut Jantung Negara atau (IJN), institut tersebut adalah di bawah kelolaan Kementerian Kewangan dan merupakan pusat rujukan bagi semua kes jantung yang kompleks yang dirujuk daripada hospital-hospital kerajaan. Dalam masa yang sama, perkhidmatan rawatan jantung di Malaysia pada masa ini turut diberikan oleh Pusat-pusat Jantung Kementerian Kesihatan dan kementerian saling bekerjasama dengan IJN dalam memberikan perkhidmatan jantung terbaik kepada rakyat Malaysia.

Untuk makluman Yang Berhormat, pihak IJN menyedari masalah kesesakan pesakit dan sebagai langkah untuk mengatasinya, sebuah bangunan tambahan sedang dibina dan dijangka

siap sepenuhnya pada suku pertama tahun 2010. Dengan adanya bangunan baru ini, masalah kesesakan akan dapat dikurangkan. Pada masa ini, bangunan tambahan ini hampir siap pembinaannya dan akan dibuka secara berperingkat dalam waktu yang terdekat ini.

Dalam hubungan yang sama, Kementerian Kesihatan pada ketika ini telah mempunyai empat buah pusat jantung di beberapa zon iaitu zon tengah. Ianya terletak di Hospital Serdang. Di zon utara di Hospital Pulau Pinang. Di zon selatan di Hospital Sultanah Aminah Johor Bahru dan di zon Sarawak iaitu di Hospital Umum, Kuching Sarawak. Pada masa ini perancangan telah diatur untuk mewujudkan pusat jantung di zon timur bertempat di Hospital Kuantan dan di zon Sabah. Terima kasih.

Dato' Haji Abdul Rahman bin Bakar: Apakah kementerian sedar masa menunggu di IJN terlalu lama? Kadang-kadang lebih dari dua jam untuk mengambil ubat sahaja, kadang-kadang lebih dari empat jam. Bagaimana usaha-usaha kementerian untuk mengatasi masalah ini? *Thank you.*

Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Yang Berhormat. Untuk pengetahuan Yang Berhormat, untuk kes-kes kritikal tidak ada masa menunggu. Pihak IJN akan merujuk pesakit dan akan melakukan pembedahan sekiranya ianya diperlukan dengan kadar segera. Untuk masa menunggu di klinik-klinik bagi mendapatkan ubat insya-Allah kementerian akan mengambil tindakan susulan Yang Berhormat.

Namun, untuk pengetahuan Yang Berhormat juga, masa menunggu di Institut Jantung Negara bagi kes-kes pintasan jantung ialah di antara satu hingga enam bulan. Bagi pembedahan jantung kanak-kanak yang tahap kesukarannya ringkas dan sederhana ialah di antara sepuluh hingga 11 bulan. Manakala, yang kompleks masa menunggu ialah melebihi satu tahun Yang Berhormat.

Antara sebab-sebab yang mengakibatkan masa menunggu yang lama adalah dengan izin Tuan Yang di-Pertua, kebanyakan pesakit yang perlu menjalani pembedahan jantung secara elektif juga mempunyai penyakit-penyakit lain seperti penyakit kencing manis dan darah tinggi yang perlu dirawat secara optimum sebelum pembedahan jantung dapat dilakukan.

Bagi pesakit jantung kanak-kanak yang perlu dibedah pula waktu menunggu boleh disebabkan keperluan untuk mengadakan pembedahan mengikut kesesuaian masa pesakit dan ibu bapa mereka misalnya masa cuti sekolah. Faktor logistik seperti kekosongan katil CICU atau pun dengan izin, *Coronary Intensive Care Unit* di mana pesakit perlu dirawat di CICU setelah pembedahan mereka selesai dan sehingga mereka cukup stabil untuk dihantar ke wad jantung biasa.

Faktor yang lain Yang Berhormat adalah berkenaan dengan penyakit yang dihadapi oleh pesakit yang mengakibatkan komplikasi yang perlu dirawat dahulu sebelum pembedahan jantung

dapat dijalankan memandangkan pembedahan jantung mempunyai risiko yang tinggi dan pesakit perlu betul-betul stabil sebelum mereka menjalani pembedahan jantung.

Untuk makluman Yang Berhormat juga, waktu menunggu untuk pembedahan elektif dari satu hingga tiga bulan adalah selaras dengan waktu menunggu untuk pembedahan jantung yang juga terdapat di negara-negara lain. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Syabaslah Yang Berhormat Dato' Haji Abdul Rahman Bakar. Walaupun dalam keadaan kesihatan yang sedemikian, Yang Berhormat masih dapat mengemukakan soalan dengan baik dan *concern* tentang perkara-perkara yang berkaitan dengan kesihatan. Terima kasih.

Dr. M. Malasingam: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya ucapkan tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Dr. M. Malasingam: Soalan tambahan saya ialah apakah tindakan dan rancangan oleh kementerian untuk menaik taraf semua hospital daerah di Malaysia sebagai hospital pakar perunding dalam semua bidang perubatan? Terima kasih.

Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Yang Berhormat. Untuk pengetahuan Yang Berhormat, bilangan hospital di Kementerian Kesihatan adalah sebanyak 138 buah hospital. Memang benar kita mempunyai beberapa perancangan sama ada perancangan jangka panjang dan pendek untuk dilaksanakan bagi menaik taraf semua hospital termasuklah hospital pakar.

Untuk pengetahuan Yang Berhormat juga, sebanyak 21 buah *major specialist* yang mempunyai 14 kepakaran, hospital di negara kita dan untuk *minor specialist*, dengan izin, iaitu kepakaran sama ada satu atau dua kepakaran yang diletakkan di bawah hospital adalah sebanyak 20 buah.

■1120

Sementara itu, *sub specialties* ataupun *specialties hospital* seperti contoh Hospital Ulu Kinta, yang menawarkan perkhidmatan psikiatri. Kita ada mempunyai tujuh buah hospital *specialties* ini di negara kita. Untuk pengetahuan Yang Berhormat juga, untuk dasar baru kita telah merancang beberapa langkah, termasuklah membina hospital-hospital baru di negara kita mengikut keperluan kawasan-kawasan.

Mengikut juga keperluan, memandangkan bilangan pesakit terutama sekali rakyat di negara kita sekarang, lebih *incline*, dengan izin. Merujuk kepada hospital-hospital kerajaan jika dibandingkan dengan hospital-hospital swasta. Kita merasakan keperluannya ada untuk membina hospital-hospital baru.

Di samping itu Yang Berhormat, kita juga akan melihat kepada keperluan hospital-hospital di mana *instead of...*, dengan izin, membina hospital baru, kita akan melihat keperluan hospital tersebut untuk menambah baik hospital. Sudah tentu dengan tujuan untuk menambah katil yang sedia ada, daripada jumlah tertentu kepada jumlah yang lebih besar, untuk menempatkan pesakit-pesakit.

Di samping itu, pihak kementerian juga akan melaksanakan..., Di mana apabila kita menghadapi kesesakan di hospital tertentu, kita akan mengamalkan pendekatan, di mana kita akan menghantar pesakit-pesakit ke hospital lain, yang berdekatan dengan hospital yang sedia ada. Beberapa langkah ini juga yang kita ambil terutama sekali dari segi menambah kakitangan kita. Itulah antara langkah-langkah yang diambil oleh pihak kementerian bagi menambah baik perkhidmatan yang sedia ada. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Ini pertama kali Yang Berhormat menjawab soalan di Dewan Negara selepas dilantik sebagai Timbalan Menteri.

Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin: Ya... *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]* *[Ketawa]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Silakan Yang Berhormat Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor.

Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Setinggi-tinggi tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

7. Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor minta Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani menyatakan, apakah tindakan yang akan diambil untuk menolong petani-petani buah-buahan bermusim seperti dokong, durian dan lain-lain yang dijual pada tahun lepas dengan harga yang tidak setimpal dengan kos pengurusan kebun.

Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Asas Tani I [Dato' Mohd. Johari bin Baharum]: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, saya mengambil kesempatan ini juga untuk mengucapkan tahniah di atas pelantikan.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Tuan Yang di-Pertua, pendekatan yang diambil oleh kerajaan untuk memastikan petani dapat memasarkan buah-buahan bermusim, adalah dengan menyediakan capaian yang secukupnya kepada pemasaran.

Bagi hasil buah-buahan yang dikeluarkan oleh petani. Bagi memastikan pengagihan dan pengedaran buah-buahan bermusim dapat dijalankan dengan cekap dan berkesan, empat strategi dilaksanakan oleh kementerian melalui FAMA, adalah seperti berikut.

Pertama, menyediakan pusat-pusat belian. Pada tahun 2009 FAMA telah menyediakan sebanyak 280 pusat belian di seluruh negara, berbanding dengan tahun 2008 sebanyak 140 pusat. Melalui pusat-pusat ini, 10,000 tan metrik sehinggalah 20,000 tan metrik buah-buahan dapat dipasarkan. Selebihnya adalah dipasarkan oleh pihak industri. Dengan adanya pusat-pusat belian ini, hasil buah-buahan oleh petani dapat di kumpul, untuk dipasarkan dan kejatuhan harga buah-buahan bermusim secara mendadak dapat dibendung.

Kedua, ialah pembangunan produk. Di samping itu, FAMA juga memproses produk-produk yang telah dibeli kepada pelbagai produk. Seperti contoh durian, diproses menjadi durian sejuk beku, untuk dipasarkan kepada pengilang-pengilang produk berasaskan buah-buahan. Untuk tujuan itu, pusat-pusat pemprosesan telah dibangunkan di Machang Kelantan, di Tangkak Johor, di Batu Kurau Perak, di Sungai Petani Kedah dan di Kangar Perlis. Usaha-usaha penghantaran buah-buahan bermusim seperti durian, manggis dan rambutan juga telah dilaksanakan ke Singapura, Australia, Hong Kong dan Eropah.

Yang ketiga, ialah pembangunan saluran pemasaran. Bagi tujuan ini, FAMA telah menyediakan sebanyak 745 ruang khas di 209 lokasi seluruh negara. Iaitu 32 *Agro's Town*, 131 gerai bimbingan buah-buahan segar, 66 gerai karnival, 103 pasar tani dan 413 gerai buah-buahan bermusim pada tahun 2009.

Yang keempat ialah mempromosi keperluan pemasaran untuk klon-klon komersial. Selain daripada itu ialah kita menggalakkan supaya petani menanam klon-klon yang lebih baik iaitu buah-buahan bermusim. Kalau kita kira durian, ialah klon R191, R192 dan R3 dan untuk durian ialah klon 24, D101, D2 dan D13. Jadi dengan adanya klon-klon baru ini, ia akan dapat memberi pasaran yang lebih baik. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor.

Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Soalan tambahan saya, kenapakah pihak kementerian tidak menahan kemasukan buah-buahan dari Thailand yang begitu banyak di sempadan Malaysia dan Thailand. Adakah pihak kementerian suka dengan persaingan buah-buahan yang begitu ketara, yang kerugian besar adalah pihak petani-petani kita, pada setiap musim. Terima kasih.

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Terima kasih Yang Berhormat. Berkenaan dengan hal ini, kita ada perjanjian kita di antara negara-negara ASEAN. Kalau kita tahan produk lain

daripada masuk ke negara kita, produk kita juga tidak boleh dieksport ke negara lain. Ini adalah bilateral antara kita sesama jiran, yang ada di dalam ASEAN. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Persefahaman dua hala.

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Ya.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Yang Berhormat Profesor Dato' Dr. Firdaus bin Abdullah.

Profesor Dato' Dr. Firdaus bin Abdullah: Saya ringkas sahaja, sambungan daripada soalan Yang Berhormat Puan Hajah Wan Hazani binti Haji Wan Mohd Nor tadi. Mengenai kemasukan buah-buah dari Thailand ini, Tuan Yang di-Pertua. Adakah kerajaan secara sedar memantau taraf kesihatan daripada buah-buahan itu. Maksud saya taraf atau ubat *pesticide* yang terkandung dalam buah-buahan yang diimport dari sama ada dari luar negeri terutama dari Thailand. Adakah secara sedar perkara ini dipantau untuk memastikan bahawa buah-buahan yang diimport itu benar-benar selamat untuk dimakan? Terima kasih.

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Terima kasih Yang Berhormat. Saya baru-baru ini telah melawat ke sempadan dan kita mempunyai pusat kuarantin kita iaitu dipanggil MAQIS. Di sana kita mempunyai pegawai-pegawai daripada kementerian untuk memantau kualiti dan juga produk-produk yang diimport. Selain daripada itu, kita juga ada Jabatan Kesihatan.

Kita buat kajian dan juga *random checking* ke atas segala bahan, bukan sahaja buah-buahan, lain-lain bahan makanan yang diimport termasuk ikan dan sebagainya daripada negara Thailand. Kita pastikan bahawa semua bahan-bahan makanan dan juga buah-buahan yang diimport itu adalah selamat untuk dimakan oleh rakyat di negara kita ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin.

Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan saya juga turut mengucapkan tahniah dan tertanya-tanya juga siapa bakal calon Timbalan Yang di-Pertua... *[Ketawa]*

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih di atas jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi dan daripada empat yang disebut tadi, saya tertarik dalam pembangunan produk. Masalah buah bermusim ini dah lama, saya orang Baling. Sekarang ini durian di Baling di longgok, berapa duit nak bagi pun ambillah, sampai begitu. Rambutan sekilo 35 sen, upah panjat 30 sen, duit raga 5 sen... *[Ketawa]* Ada lagi duit lain jatuh 40 sen. Jadi tuan pokok kena bawa keluar duit modal lagi 5 sen tambah untuk nak gugurkan buah dari pokoknya.

■ 1130

Ini berlaku sejak begitu lama sebab itu pertanyaan tambahan saya, tidakkah kerajaan bercadang untuk mendirikan kilang-kilang untuk memproses buah ini, mengetinkan maksud saya supaya ia menjadi bahan makanan tambahan untuk sepanjang masa. Itu yang pertama.

Keduanya...

Tuan Yang di-Pertua: Jelas Yang Berhormat. Cukup, satu soalan cukup.

Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin: Cukup? Terima kasih.

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Terima kasih Yang Berhormat. Sebenarnya memang benda-benda itu sudah ada. Saya ada sebut tadi berkenaan buah durian. Sekarang ini buah durian kita asingkan bijinya daripada isi dan kita bekukan. Kemudian kita eksport ke Australia. Kita eksport untuk kilang aiskrim dan sebagainya.

Yang Berhormat maksudkan tadi ialah durian-durian, buah rambutan yang tidak boleh dipasarkan adalah daripada kualiti yang tidak baik, maknanya buah yang tidak lekang iaitu dusun yang diwarisi daripada nenek moyang.

Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Dato' Mohd. Johari bin Baharum: Ya? Buah yang baik biasanya bolehlah. Tiada masalah. Yang saya tahu setakat ini memang ada juga kadang-kadang petani sendiri, sepatutnya petani tidak payah upah untuk naik pokok, gunting rambutan. Takkan hendak gunting rambutan pun kita hendak upah. Kalau semua kita upah itu sebab kos kita tinggi. Kita sendiri buat kerja-kerja yang sepatutnya kita buat, kita boleh buat. Saya rasa itu tidak menjadi masalah.

Petani-petani di negara lain semua benda ini dia buat sendiri. Membajak, meracun buat sendiri. Masalah di negara kita ini, kos begitu tinggi, kadang-kadang semua yang kita buat, kita upah. Petani-petani ini tidak membuat kerja-kerja itu sendiri. Akan tetapi kalau dia buat kerja itu sendiri contohnya rambutan, kait, ikat, bekal, jual dan kontak sendiri FAMA, dia bawa keluar sendiri, saya rasa benda boleh mendapat harga yang baik. Akan tetapi kalau semua upah seperti mana yang disebut Yang Berhormat tadi memanglah kalau apa pun semua akan menjadi mahal. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Kalau cara itu betul maka masalah tali lebih mahal dari kerbau itu tidak timbul lah. Silakan Datuk Osman bin Bungsu.

Datuk Osman bin Bungsu: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya merakamkan ucapan setinggi terima kasih di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua sebentar tadi.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

8. **Datuk Osman bin Bungsu** minta Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah menyatakan, keberkesanan pelaksanaan projek-projek RMK-9 dan Pakej Rangsangan RM300 juta terhadap Pelan Pembangunan Masyarakat Orang Asli.

Timbalan Menteri Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah I [Dato' Haji Hasan bin Malek]: Tuan Yang di-Pertua, pertamanya saya ingin mengucapkan tahniah di atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua yang baru.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Tahniah juga saya sampaikan kepada yang bertanya soalan ini, Senator Datuk Osman kerana dianugerahkan gelaran Datuk oleh Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong tahun ini... *[Tepuk]* Kemudian barulah sampai kepada soalnya.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan menerusi Kementerian Kemajuan Luar Bandar dan Wilayah telah menyalurkan jumlah peruntukan yang besar bagi pembangunan dan kemajuan masyarakat Orang Asli. Di dalam Rancangan Malaysia Ke-9, sebanyak RM377.3 juta telah diperuntukkan dan daripada jumlah tersebut sebanyak RM219.2 juta adalah bagi pelaksanaan program dan projek pembasmian kemiskinan. Manakala di dalam Pakej Rangsangan Ekonomi sebanyak RM65.4 juta bagi Program Bantuan Rumah. RM25 juta pula untuk Projek Jalan Kampung atau Jalan Ladang dan RM200 juta untuk Projek Bekalan Air Bersih.

Sejumlah RM20 juta pula telah diperuntukkan untuk Program Peningkatan Kualiti Hidup Masyarakat Orang Asli. Untuk makluman Yang Berhormat sepanjang tempoh pelaksanaan Rancangan Malaysia Ke-9 sehingga kini, sejumlah 2,759 buah rumah PBR kepada keluarga miskin tegar telah dibina. Sebanyak 550 buah kampung Orang Asli telah dilengkapi dengan bekalan elektrik dan sebanyak 675 buah kampung Orang Asli telah menikmati kemudahan bahan bekalan air.

Sehingga kini seramai 197 orang usahawan Orang Asli telah diberi peluang untuk berniaga di gerai-gerai yang disediakan oleh Jabatan Hal Ehwal Orang Asli dan seramai 250 orang peserta Program Usahawan Orang Asli telah menerima pelbagai bantuan perniagaan. Manakala sejumlah 96 buah ladang telah berjaya mengeluarkan hasil dan memberi faedah kepada 6,947 peserta masyarakat Orang Asli. Pelaksanaan program-program pembangunan ini telah menampakkan hasil di mana berdasarkan data kemiskinan sehingga 30 April 2009, kadar kemiskinan tegar Orang Asli telah dapat dikurangkan kepada 1,810 KIR iaitu Ketua Isi Keluarga berbanding sebelumnya ini seramai 9,003 KIR pada tahun sebelumnya. Satu pengurangan yang cukup ketara sekali.

Dalam lain perkataan usaha membasmi kemiskinan ini adalah menjadi keutamaan pihak kementerian bagi memastikan matlamat miskin tegar sifar tercapai sepenuhnya menjelang 2010. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan Datuk Osman bin Bungsu.

Datuk Osman bin Bungsu: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih pada Yang Berhormat Timbalan Menteri yang menjawab soalan tadi.

Tuan Yang di-Pertua, di antara halangan utama dalam membangunkan ekonomi Orang Asli adalah isu hak milik tanah dan kepenggunaannya. Apakah usaha-usaha yang telah dilaksanakan dan akan dirancang untuk memastikan Orang Asli ini mempunyai hak milik tanah serta tanah ini dapat diguna bersifat perdana bagi mengelakkan persepsi berterusan bahawa Orang Asli miskin dan masih mundur. Terima kasih.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya sudah jangka soalan ini kerana hubung kaitnya dengan masalah yang dihadapi oleh masyarakat Orang Asli di sini iaitu soal isu tanah.

Untuk makluman Yang Berhormat, kerajaan kita tahu masalah itu dan kita cari jalan untuk cara menyelesaikannya. Kita tidak diamkan atau kita lemparkan masalah itu kepada pihak yang lain. Kita sendiri kaji dan membuat, mencari jalan akan penyelesaiannya. Untuk makluman Yang Berhormat, pihak kementerian juga telah mengemukakan satu kertas dasar pemberi milikan tanah kepada masyarakat Orang Asli kepada Kabinet dan kerajaan pada dasarnya bersetuju dengan cadangan tersebut di mana antaranya cadangan tersebut telah menetapkan:

- (i) pemilikan tanah berkeluasan dua hingga enam ekar akan diperuntukkan untuk ladang;
- (ii) pemilikan tanah 5,000 kaki persegi hingga satu suku ekar untuk rumah; dan
- (iii) pemberi milikan hanya diberikan kepada ketua isi rumah atau KIR Orang Asli sahaja.

Jadi perkara kertas ini telah pun dibincangkan dan dipersetujukan sebagaimana yang telah saya maklumkan dan ini akan diangkat kepada Majlis Tanah Negara (MTN). Akan tetapi perkara ini belum lagi dapat diangkat kepada pertimbangan Majlis Tanah Negara oleh kerana pihak Kabinet merasakan perlu mendapat lapor balas *feedback* daripada kerajaan-kerajaan negeri. Isu tanah ini adalah isu kerajaan negeri. Oleh sebab itu kita mahu mendengar pandangan dan juga syor-syor daripada pihak kerajaan negeri, pandangan mereka tentang cadangan-cadangan yang telah dikemukakan tadi. Itu sahaja Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Datin Paduka Datuk Nor Hayati binti Tan Sri Dato' Seri Onn.

Datin Paduka Datuk Nor Hayati binti Tan Sri Dato' Seri Onn: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya dengar banyak penjelasan dari Yang Berhormat Timbalan Menteri itu sendiri. Selaras dengan konsep 1Malaysia dan juga pembabitian masyarakat Orang Asli di dalam arus perdana Malaysia ini, apakah pihak kementerian akan menilai masyarakat Orang Asli ini sebagai bumiputera Islam? Terima kasih.

▪ 1140

Dato' Haji Hasan bin Malek: Soalan yang agak bagus juga itu, saya ingat saya minta mohon untuk mendapat sedikit jawapan, saya tidak begitu arif tentang ini. Akan tetapi saya menganggap Orang Asli itu juga dianggap sebagai golongan bumiputera. Kita akan memberikan kesamarataan untuk memberikan dari segi peluang dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua: Atas konsep semangat 1Malaysia.

Dato' Haji Hasan bin Malek: Semangat 1Malaysia...

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Dato' Yip Kum Fook: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

*Malam-malam memancing ikan,
Bila siang ramai-ramai makan,
Selamat maju jaya diucapkan,
Jasa tuan harap diteruskan.*

9. **Dato' Yip Kum Fook** minta Menteri Kerja Raya menyatakan, lebuh raya bertol yang telah hampir 20 tahun beroperasi oleh pelbagai syarikat tetapi kesesakan lalu lintas di plaza-plaza tol masih tetap berlaku. Mengapa Kementerian tidak menarik balik konsesi kepada syarikat-syarikat yang gagal mengendalikan lebuh raya dengan sempurna ini.

Timbalan Menteri Kerja Raya [Dato' Yong Khoon Seng]: Terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat mengikut kajian yang dilaksanakan oleh kementerian ini kesesakan di plaza tol ini sering berlaku ketika waktu puncak iaitu pada pukul 7 pagi hingga pukul 10 pagi dan pukul 5 petang hingga 7 malam.

Punca kesesakan ini adalah kenderaan yang bertambah terutamanya pada waktu-waktu puncak tersebut dan berlaku di lorong-lorong bayaran tunai. Lembaga Lebuhraya Malaysia (LLM) serta syarikat konsesi lebuh raya telah mengambil beberapa langkah antaranya dengan membuka semua lorong transaksi pada waktu puncak dan menyediakan kaunter tambahan secara berlapis.

Selain itu, bagi meningkatkan kadar penggunaan *Touch n Go*, dan *SmartTag*, beberapa buah syarikat konsesi juga telah mula memperkenalkan dan menawarkan rebat atau faedah kepada pengguna yang kerap menggunakan lebuh raya. Pemberian rebat juga diberikan kepada pengguna yang menggunakan lebuh raya di luar waktu puncak. Ini akan memberi kemudahan

atau pilihan supaya para pengguna merancang perjalanan dan mengelakkan masalah kesesakan di lebuh raya.

Pada masa ini juga kajian sedang dilaksanakan oleh pihak LLM bagi menggunakan dengan izin, *multi land free flow* untuk meningkatkan lagi kelancaran trafik di plaza-plaza tol dan syarikat- syarikat konsesi memberi kerjasama yang baik kepada kajian melaksanakan *multi land free flow* ini. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, kementerian bersama-sama Lembaga Lebuhraya Malaysia, sentiasa mengadakan perbincangan dengan syarikat- syarikat konsesi dari masa ke semasa.

Bagi mendapatkan cadangan penyelesaian pada setiap masalah yang dihadapi oleh pengguna lebuh raya. Komitmen yang diberikan oleh syarikat konsesi dalam perkara ini adalah amat baik, di mana pihak konsesi PLUS sentiasa mengambil inisiatif untuk meningkatkan keselesaan pengguna lebuh raya bertol seperti menambah bilangan lorong *Touch n Go*, *SmartTag* serta penggunaan alat mengutip tol manual ataupun tol di plaza tol. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Dato' Yip Kum Fook selepas itu Dato' Hajah Saripah Aminah.

Dato' Yip Kum Fook: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Dari Simpang Pulai terus ke Tapah,

Perjalanan menuju ke Gunung Tahan,

Tol naik hasil bertambah,

Mengapa pulang ke kampung semakin perlahan?... [Ketawa]

Pertanyaan tambahan saya, dengan merebaknya wabak influenza H1N1 di luar negara tentu lebih ramai rakyat akan memilih melancong di dalam negeri dan keadaan kesesakan ini bertambah serius. Apakah tindakan kementerian di mana *check and balance* sama ada kementerian mempunyai keputusan untuk mengurangkan tol yang terlalu banyak itu? Sekian, terima kasih.

Dato' Yong Khoo Seng: Tuan Yang di-Pertua, kita memang menggalakkan rakyat kita mengadakan pelancongan dalam domestik kita. Jalan-jalan bertol ini kerana ia adalah satu dasar penswastaan, pihak EPU sekarang masih menjalankan kajian dengan status lebuh raya bertol ini. Dalam kajian ini memang ada elemen-elemen seperti yang disebut oleh Yang Berhormat tadi di mana keputusan akan dibuat tidak lama lagi oleh pihak EPU.

Saya masih ingat kita dulu tidak ada jalan bertol dan kita mengambil lima jam dari 'A' to 'B' sekarang kita dapat sampai dalam satu setengah jam. Kalau ada kesesakan di plaza-plaza kita cubalah kita memperbaiki plaza-plaza tol ini dengan MLFF tadi yang saya katakan. Ini kita tahu, pengguna kita mahu jaga dulu, syarikat-syarikat milik konsesi kita akan arah mereka

supaya menentukan menambah baik plaza-plaza tol dan menentukan jalan-jalan yang bertol ini selesa untuk para pengguna.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Okey, Dato' Hajah Saripah Aminah.

Dato' Hajah Saripah Aminah binti Haji Syed Mohamed: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, seperti biasa semua telah mengucapkan tahniah, saya juga mengambil kesempatan mengucapkan tahniah kepada Yang Berhormat Dato' yang telah dilantik sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Dato' Hajah Saripah Aminah binti Haji Syed Mohamed: Kalau kajian dibuat oleh kami yang memakai lebuh raya daripada utara sehingga selatan, lorong *SmartTag* jarang digunakan oleh pengguna. Menjadi kehairanan pada saya juga dan apabila saya ke pejabat lebuh raya untuk melanggan *SmartTag*, dari Januari sehingga sekarang *SmartTag out of stock*. Saya perlu bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri siapakah yang bertanggungjawab untuk mengeluarkan *SmartTag* ini dan mengapakah sudah lebih kurang tujuh bulan *SmartTag* masih lagi *out of stock*. Selepas itu tentulah laluan tunai itu lebih banyak *jam* oleh sebab kita tidak dapat pakai *SmartTag* lorong oleh sebab selalunya pergi pejabat, sudah tiga empat kali pergi pejabat masih pagi *SmartTag out of stock*. Sekian terima kasih.

Dato' Yong Khoon Seng: Terima kasih Yang Berhormat ini memang satu soalan yang sangat spesifik. Saya tahu ada masa ketika ada juga *stock SmartTag* ada yang tidak mencukupi dan para pengguna perlu menunggu beberapa bulan untuk mendapatkan *SmartTag*. Saya faham ini dan kita telah pun mengarahkan pihak konsesi yang mana satu syarikat mengenakan *SmartTag* supaya mengeluarkan lebih banyak hal ini kepada pengguna. Kes Yang Berhormat tadi saya akan terus merujuk kepada pihak LLM supaya dapat arahkan syarikat ini keluaran dengan cepat. Terima kasih.

10. Dato' Haji Ahmad Rusli bin Haji Iberahim [Di bawah P.M 23(2)] minta Menteri Pelancongan menyatakan, apakah langkah-langkah yang diambil oleh pihak kementerian dalam memastikan industri pelancongan berkembang di setiap negeri di negara ini.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan kerana Dewan tidak mahu mensia-siakan masa Yang Berhormat Timbalan Menteri sudah pun berada di sini.

Timbalan Menteri Pelancongan [Dato Sri Sulaiman Abdul Rahman bin Abdul Taib]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Pelancongan dan *Tourism Malaysia* telah dan akan menjalankan beberapa program kempen pelancongan domestik bagi menerapkan nilai dan budaya melancong di dalam negara di kalangan penduduk Malaysia

melalui percutian terancang. Sekali gus ini dapat meningkatkan lagi jumlah pelancong ke destinasi pelancongan yang sebelum ini kurang mendapat sambutan.

■1150

Program utama kempen pelancongan domestik yang dijalankan adalah seperti berikut:

- (i) program promosi domestik yang memberi fokus kepada pelancongan eko, rekreasi, *resorts* dan *homestay* sepanjang tahun 2008 sebanyak 17 lokasi bagi pelancaran promosi domestik telah dipilih dan setakat 31 Januari 2009 sebanyak lapan perancangan telah dibuat; dan
- (ii) program *Malaysia Travel Fair* dan penyertaan *Tourism Malaysia* dalam acara-acara pameran yang bertujuan membantu pengusaha pelancongan mempromosi dan menjual produk-produk pelancongan domestik mereka seperti menawarkan pakej-pakej menarik pada harga yang berpatutan. Sepanjang tahun 2008, *Tourism Malaysia* telah menyertai sebanyak 14 pameran domestik di seluruh negara. Manakala bagi tahun 2009, *Tourism Malaysia* merancang untuk turut serta dalam 19 pameran yang diadakan di seluruh negara.

Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin.

Tuan Haji Muhamad Yusof bin Husin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri.

Soalan ini asasnya ialah untuk mengetahui apakah langkah yang diambil oleh kerajaan untuk memajukan sektor pelancongan di negeri-negeri. Sebagai contoh di negeri Kedah. Kita sekarang dalam konsep *1Malaysia*. Saya berharap sangat supaya kerajaan melalui Kementerian Pelancongan ini memberikan perhatian khusus kepada Pulau Langkawi yang diisytiharkan sebagai Pulau Permata Kedah di mana supaya Kerajaan Pusat untuk memberi bantuan dan kerjasama yang sepenuhnya bagi memajukan sektor pelancongan ini terutamanya di Langkawi dan negeri-negeri lain, sama ada diperintah oleh Pakatan Rakyat atau pun Kerajaan Barisan Nasional. Terima kasih.

Dato Sri Sulaiman Abdul Rahman bin Abdul Taib: Terima kasih Yang Berhormat. Kementerian Pelancongan tidak membezakan sebarang negeri walaupun dalam Kerajaan Pakatan Rakyat atau pun Kerajaan Barisan Nasional. *Tourism Malaysia* dan NTPN selalu berjumpa dengan ahli-ahli Exco domestik yang berkaitan dengan *tourism* dengan izin, bagaimana cara melebihi pelancong untuk datang ke kawasan-kawasan yang menarik di dalam negeri-negeri berkenaan. Di sini saya ingin menyatakan bahawa ada kalanya kerajaan negeri ada juga..., bukan membantah tetapi tidak melebihi kesenangan untuk membuat rancangan daripada

Tourism Malaysia. Katakanlah kalau ada penyanyi-penyanyi domestik yang datang ke Langkawi. Ada kalanya kerajaan negeri tidak memberi sokongan yang diperlukan oleh *Tourism Malaysia* untuk memberikan penyanyi-penyanyi ini dalam pesta yang diadakan.

Jadi kerajaan negeri memang hendaklah turut menolong kami dalam mempromosikan *domestic tourism*. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Silakan Datuk Akbar bin Ali.

Datuk Akbar bin Ali: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu Melaka ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan atas usaha Kementerian Pelancongan bersama-sama dengan usaha kerajaan negeri Melaka. Bilangan pelancong ke Melaka sentiasa meningkat sejak tahun 1999.

Of course, arkiteknya ialah Yang Amat Berhormat Ketua Menteri Melaka sendiri... [Dewan riuh] Pelancong terdiri daripada dua sektor iaitu *domestic sector and international sector*, dengan izin. Kita bernasib baik kerana kejatuhan *international sector arrival* dapat ditampung oleh peningkatan *domestic arrival* di peringkat negeri-negeri.

Soalan saya, berdasarkan laporan WTO terkini, *international arrival* menurun dianggarkan pada tahun ini sekitar 6% hingga 8%. Namun begitu, Timur Tengah dan juga Afrika *embarking trend*, meningkat 3%. Soalan saya, apakah usaha Kementerian Pelancongan dalam menangani kejatuhan *international arrival* ini boleh setara dengan langkah-langkah yang dibuat oleh Timur Tengah dan Afrika supaya kita dapat *embarking trend*.

Yang demikian, negeri-negeri juga mendapat faedah daripada usaha Kementerian Pelancongan sendiri, yang mana saya juga sedar anggaran pelancongan antarabangsa ke Malaysia pada tahun ini dianggarkan menurun sebanyak 8% berbanding dengan pada tahun yang sebelumnya. Bolehkah kita ubah *trend* ini? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato Sri Sulaiman Abdul Rahman bin Abdul Taib: Terima kasih Yang Berhormat. Tuan Yang di-Pertua, kalau kita lihat trend *international arrival* ke Malaysia, kita dapat melihat grafnya memang naik, ada turun sekejap tetapi kalau kita lihat memang naik. Kalau kita lihat sehingga bulan Mac 2009, kenaikan berbanding dengan tahun lepas, kenaikan 0.95%. Jadi kalau kita lihat bagaimana Yang Berhormat katakan tadi *Middle East*, dengan izin, adalah *trend* yang baru. Sememangnya kementerian serius untuk mendapatkan lebih banyak lagi pelancong daripada *Middle East*.

Baru-baru ini kita ada membuat *fair* di Dubai, Qatar, Jordan dan juga Syria. Kita cuba menarik lebih banyak lagi pelancong untuk datang ke Malaysia. Kalau kita lihat, kenaikan..., minta maaf. Nombor salah tadi. *Tourist's arrival* ke Malaysia sehingga Jun meningkat sebanyak 7.5% berbanding dengan tahun lepas. Jadi kalau kita lihat secara spesifik dengan *Middle East* atau pun dengan Iran, kenaikan pelancong yang datang daripada Iran adalah 75.6% berbanding

kalau kita lihat daripada Januari sehingga Jun 2008 dan daripada Januari sehingga Jun tahun ini. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Silakan Puan Hajah Wan Ramlah binti Ahmad. Sebelum pada itu sebagai panduan, saya bercadang untuk membenarkan soalan lisan sehingga soalan 13. Silakan Yang Berhormat.

Puan Hajah Wan Ramlah binti Ahmad: Terima kasih. Syabas dan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua di atas pelantikan sebagai Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

11. Puan Hajah Wan Ramlah binti Ahmad minta Menteri Pelajaran menyatakan, kenapakah kementerian tidak mempertimbangkan permohonan guru-guru wanita sama ada yang berkahwin mahupun bujang supaya tidak ditempatkan di kawasan-kawasan pedalaman yang boleh menjejaskan keselamatan mereka terutamanya apabila duduk berseorangan.

Timbalan Menteri Pelajaran I [Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong]: Tuan Yang di Pertua, dalam proses penempatan guru, selain daripada keutamaan penempatan adalah berdasarkan keperluan perjawatan, penempatan guru juga akan mengambil kira anak kelahiran tempatan di kawasan tersebut terutama di kawasan pedalaman. Kementerian Pelajaran mengambil berat dan prihatin terhadap penempatan guru-guru wanita di kawasan pedalaman. Namun, Kementerian Pelajaran menghadapi kesukaran untuk menempatkan guru-guru lelaki di sekolah-sekolah pedalaman kerana calon guru lelaki dalam opsyen tertentu amat berkurangan.

■1200

Sedangkan keperluan perkhidmatan amat diperlukan di sekolah-sekolah berkenaan. Sehubungan dengan itu, semua anggota kerajaan di bawah Kementerian Pelajaran, termasuklah guru-guru yang berkhidmat di kawasan pedalaman sering diingatkan supaya menjaga keselamatan diri setiap masa, terutamanya ketika menjalankan tugas. Peringatan tersebut dikeluarkan sama ada secara bertulis atau melalui kursus-kursus dan taklimat sebelum mereka ditempatkan ke kawasan pedalaman. Sebagai contohnya, semua guru yang ditempatkan ke Sabah dan Sarawak termasuklah di kawasan pedalaman akan diberi taklimat sebelum mereka berkhidmat atau bertugas di sekolah yang telah ditetapkan.

Beberapa Ahli: [Bangun]

Tuan Yang di-Pertua: Ya, Tuan Haji Ahamat @ Ahamad bin Yusop.

Tuan Haji Ahamat @ Ahamad bin Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya ialah tentang guru-guru khususnya guru-guru wanita yang dihantar ke pedalaman ini. Adakah satu *time frame* yang membolehkan guru-guru ini memohon pertukaran semula? Lebih-lebih lagi apabila mereka sudah berkahwin atau bersuami. Terima kasih.

Datuk Ir. Dr. Wee Ka Siong: Terima kasih Yang Berhormat. Mengenai soalan tentang *time frame* ataupun tempoh masa perkhidmatan seorang guru wanita. Ingin saya menjelaskan kepada Dewan yang mulia ini, sebenarnya kita melihat nisbah guru lelaki dan wanita di bawah Kementerian Pelajaran adalah 80:20. Ini bermaksud daripada sepuluh orang guru, lapan orang adalah wanita dan dua adalah lelaki. Seboleh-bolehnya kita hendak buat adalah untuk menghantar lelaki ke kawasan pedalaman.

Sebagaimana yang saya huraikan tadi, sebenarnya kena lihat opsyen dan kalau tidak boleh, apabila kita hantar ke sana, kita sentiasa sedar bahawa itu memang satu cabaran dan mereka juga diberitahu lebih awal. Berbalik kepada soalan tadi, *time frame*. Ada yang pergi ke sana secara sukarela. Mereka memang komited kerana warga pendidik yang dilatih ini kita tidak kata mereka boleh mengajar di sebelah rumah dia ataupun di mana sahaja mereka bertugas, tugas dan komitmennya tetap sama. Selain daripada itu, kita juga ada elaun khas mengikut lokasi dan tahap kesusahan. Ini berdasarkan kepada kategori. Kalau di kawasan-kawasan pedalaman yang susah sangat, yang dikatakan *hardship*, dengan izin, kita beri peruntukan ataupun elaun ini RM1,500.

Untuk kategori yang tidak sesusah yang saya katakan itu, kita beri RM1,000. Kawasan pedalaman ada kategori satu, dua dan tiga. Yang kategori satu itu RM500, kategori dua, RM1,000 dan kategori tiga RM1,500. Jadi, ini adalah elaun atau insentif yang kita beri kepada guru. Ada yang secara sukarela menerima cabaran ini dan setelah mereka berkhidmat, ada yang tidak hendak kembali kerana mereka merasakan itu satu tugas yang sangat baik dan mereka hendak teruskan perjuangan.

Akan tetapi, bagi mereka yang telah berkahwin, apabila suaminya berada di Semenanjung Malaysia, kita memang memperuntukkan dua kali permohonan. Iaitu pertukaran dibuat sebelum 1 Jun. Itu dari segi jumlah pertukaran tidak banyak sangat, tetapi untuk 1 Disember kita memang khaskan bagi mereka yang hendak memohon disebabkan oleh faktor keluarga. Jadi, kita mengambil kira semua ini kerana kita prihatin tentang kehidupan bahagia sesuatu keluarga. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Dipersilakan Yang Berhormat Profesor Datuk Dr. Ismail bin Md. Salleh. Oleh sebab tidak ada, saya benarkan salah seorang ahli untuk bertanya sekiranya ada, kerana tidak mahu mensia-siakan masa Yang Berhormat Timbalan Menteri yang ada di sini.

12. Dato' Hajah Saripah Aminah binti Haji Syed Mohamed [Di bawah P.M. 23(2)] minta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat menyatakan, apakah langkah-langkah susulan yang telah dilaksanakan oleh Kementerian bagi memastikan yang Akta Orang Kurang Upaya diimplementasikan. Sehingga kini, apakah impak dari pelaksanaan akta tersebut.

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Datin Paduka Chew Mei Fun]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana memberi peluang untuk saya jawab. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Akta Orang Kurang Upaya 2008, dikuatkuasakan pada 7 Julai 2008.

Langkah-langkah susulan yang telah dilaksanakan oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat bagi memastikan Akta Orang Kurang Upaya 2008 diimplementasikan termasuklah:

- (i) menubuhkan Majlis Kebangsaan bagi OKU pada Julai 2008, selaras dengan Seksyen 3(1) Akta OKU 2008. Antara peranan Majlis adalah untuk menyelia pelaksanaan dasar negara dan pelan tindakan negara yang berhubung dengan OKU, membuat syor kepada kerajaan mengenai semua aspek OKU, termasuk perkara-perkara yang berhubung dengan sokongan, penjagaan, perlindungan, rehabilitasi, pembangunan dan kesejahteraan OKU serta menyelaraskan dan memantau pelaksanaan dasar negara dan pelan tindakan negara yang berhubung dengan OKU dengan kementerian, agensi, badan atau pertubuhan kerajaan dan sektor swasta yang berkaitan.
Di bawah Majlis ini, enam jawatankuasa telah ditubuhkan dan jawatankuasa tersebut adalah Jawatankuasa Pendidikan, Jawatankuasa Pekerjaan, Jawatankuasa Reka Bentuk Sejahtera dan Alam Bina, Jawatankuasa Kesihatan, Jawatankuasa Pendaftaran dan Jawatankuasa Pengangkutan;
- (ii) membantu menyelaraskan peluang pekerjaan kepada OKU selaras dengan Akta OKU 2008 dan Pekeliling Perkhidmatan Bil. 3 tahun 2008 mengenai pelaksanaan dasar satu peratus peluang pekerjaan di dalam sektor awam kepada OKU. Sehingga Mei 2009, sejumlah 431 orang OKU telah berdaftar sebagai pencari kerja dengan Jabatan Kebajikan Masyarakat dan seramai sembilan orang OKU telah mendapat pekerjaan;
- (iii) sedang menambah baik sistem pendaftaran OKU dan pengeluaran kad OKU secara elektronik; dan
- (iv) melaksanakan program *advocacy* mengenai Akta OKU 2008, Dasar dan Pelan Tindakan Nasional OKU di seluruh negara melibatkan pelbagai agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan dan NGO. Selain itu program

advocacy ini juga dilaksanakan dengan memberi tumpuan khusus kepada *accessibility* bangunan dan kemudahan awam OKU.

Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Dato' Hajah Saripah Aminah binti Haji Syed Mohamed.

Dato' Hajah Saripah Aminah binti Haji Syed Mohamed: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Akta telah diluluskan pada 7 Julai 2008, genap setahun pada hari ini. Beberapa Majlis dan Jawatankuasa telah ditubuhkan, tetapi masih lagi banyak rungutan dari pihak OKU yang rata-rata, apa yang telah dipohon belum mendapat kepastian. Daripada empat ratus lebih yang mendaftar memohon kerja, cuma sembilan sahaja yang dapat. Bolehkah kementerian bekerjasama dengan selain daripada badan-badan kerajaan, tetapi kepada syarikat-syarikat swasta untuk mengambil mereka yang berpendidikan tinggi untuk bekerja di pejabat-pejabat swasta termasuk GLCs. Terima kasih.

Datin Paduka Chew Mei Fun: Terima kasih Yang Berhormat. Memang betul Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat melalui kerjasama dengan Kementerian Sumber Manusia, kami telah pun menganjurkan banyak program supaya kita mendaftarkan atau buka kepada semua syarikat swasta supaya mereka juga dapat datang ke program yang kita anjurkan dengan mengambil pekerja-pekerja OKU. Melalui senarai atau laman web Kementerian Sumber Manusia juga, mereka dapat memilih OKU yang sesuai untuk syarikat mereka. Sekian, terima kasih.

Puan G K Loga Chitra: Tahniah kepada Tuan Ynag di-Pertua atas perlantikan pagi tadi dan juga terima kasih atas membenarkan saya mengemukakan soalan sampai kepada nombor 13, di Dewan yang mulai ini.

13. Puan G K Loga Chitra minta Perdana Menteri menyatakan, apakah langkah-langkah serta strategi untuk memastikan masyarakat India benar-benar mendapat manfaat dari pengagihan Amanah Saham Malaysia dan Amanah Saham Wawasan baru-baru ini.

■1210

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Tuan S. K. Devamany]: Tuan Yang di-Pertua, Sebelum saya menjawab soalan daripada Yang Berhormat, saya ingin mengucapkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua atas perlantikan.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Tuan S. K. Devamany: Tuan Yang di-Pertua, Tabung Unit Amanah telah dikenal pasti sebagai salah satu mekanisme untuk membasmi kemiskinan di samping meningkatkan pemilikan ekuiti di kalangan rakyat Malaysia dari pelbagai etnik.

Dalam Kajian Separuh Penggal Rancangan Malaysia Ke-9, kerajaan telah mengumumkan peruntukan sebanyak 100 juta unit Amanah Saham Wawasan 2020 untuk diagihkan kepada golongan miskin dan miskin tegar di bandar terutamanya etnik India.

Selain itu, pada 21 April 2009 sebanyak 3.33 bilion unit tambahan Amanah Saham Malaysia (ASN) telah ditawarkan untuk langganan. Sebanyak 50% daripada unit tambahan ASN ini dibuka kepada masyarakat bumiputera, 30% kepada masyarakat Cina, 15% kepada masyarakat India dan 5% kepada lain-lain etnik. Tawaran ini berkuat kuasa selama tiga bulan hingga 21 Julai 2009.

Sehingga kini sebanyak 496 juta atau 99.4% unit Amanah Saham Malaysia yang dikhaskan kepada masyarakat India telah dilanggan. Unit tambahan ini khusus untuk memberi peluang kepada semua golongan masyarakat terutama masyarakat India untuk melabur dalam unit Amanah Saham.

Pihak Permodalan Nasional Berhad telah menjanjikan pulangan minimum sebanyak 5% kepada pemegang akaun bagi kedua-dua skim amanah ini, mengambil kira keadaan semasa kadar ini adalah kompetitif dan dapat memberi manfaat kepada para pelabur.

Untuk makluman Yang Berhormat, ingin saya perkatkan bahawa pulangan pada tahun 2008, Tuan Yang di-Pertua, untuk Amanah Saham Malaysia adalah 7.8%, untuk Amanah Saham Wawasan 2020 pulangan dividen adalah 7%. Jadi, ini menunjukkan bahawa pulangan itu begitu kompetitif puratanya dalam tempoh lapan tahun, Tuan Yang di-Pertua, adalah 7.12% bagi Amanah Saham Malaysia dan 7.13% bagi Amanah Saham Wawasan 2020.

Tuan Yang di-Pertua, pada tempoh yang sama tawaran pelaburan juga turut diperluaskan melalui Amanah Saham Wawasan 2020, sebanyak dua bilion unit tambahan telah dibuka untuk langganan tertakluk kepada peruntukan 51% kepada masyarakat bumiputera dan 49% kepada masyarakat bukan bumiputera.

Bagi memberi peluang kepada semua lapisan masyarakat supaya menyertai tabung ini Tuan Yang di-Pertua, had pelaburan maksimum sebanyak 20 ribu unit telah ditetapkan bagi setiap pemegang akaun dan Tuan Yang di-Pertua, unit ini telah habis dijual dalam tempoh empat jam. Terima kasih.

Puan G K Loga Chitra: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri bagi satu jawapan yang relevan kepada soalan saya. Soalan tambahan saya, adakah kerajaan bercadang untuk membantu masyarakat India untuk meningkatkan pemilikan ekuiti selain daripada Amanah Saham Malaysia dan Amanah Saham Wawasan 2020. Sekian.

Tuan S K Devamany: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Selain daripada Amanah Saham Malaysia dan Amanah Saham Wawasan 2020, saya telah katakan tadi bahawa ada 100

juta yang akan diagihkan kepada golongan miskin di mana 51% untuk kaum bumiputera dan juga 49% bagi bukan bumiputera.

Daripada 49% itu, sebanyak 60% akan diberi kepada ketua isi rumah miskin mengikut ukuran yang diletakkan oleh e-Kasih iaitu sebanyak RM440 untuk golongan miskin tegar dan RM730 untuk golongan miskin. Maka ini akan diumumkan pada tempoh akan datang untuk membasmi kemiskinan di kalangan kemiskinan bandar.

Seterusnya, kerajaan juga bercadang untuk memberi peningkatan kepada penguasaan keusahawanan dan juga penglibatan ahli korporat dalam ekuiti negara. Ini boleh dilakukan melalui apa yang sedang dibuat oleh kerajaan sekarang dalam konsep Satu Malaysia yang dipelopori oleh Perdana Menteri kita sendiri, di mana liberalisasi dari dalam sudut perdagangan dalam 27 subsektor yang telah diumumkan. Juga liberalisasi dari perspektif FIC iaitu Jawatankuasa Pelaburan Asing di mana *listing* kini boleh dilakukan oleh dunia korporat tanpa pengambil kiraan seperti mana yang sedia ada dahulu.

Dengan adanya liberalisasi sebegini, adalah kita mengharapkan bahawa pihak swasta boleh menggembelng tenaga mereka ke arah untuk memposisikan diri mereka untuk melibatkan diri dalam ekuiti negara, itulah harapan.

Seterusnya, salah satu perkara yang perlu kita buat di kalangan masyarakat di mana Yang Berhormat sendiri boleh bantu adalah untuk meningkatkan lagi kesedaran. Kesedaran kerana perlukan anjakan paradigma daripada budaya membeli rumah, membeli tanah kepada budaya melibatkan diri dalam pelaburan pasif. Ini kerana 75% daripada kekayaan dunia dijanakan dari *passive investments*.

Contohnya kita ada dalam *mutual fund*, *high risks fund*, *balance fund*, *equity fund* dan *guaranteed fund* dan sebagainya melalui pelbagai *players*, *private players* seperti *Public Mutual Fund* dan sebagainya. Maka kita perlu menggerakkan masyarakat melibatkan diri dalam *funds* seperti ini dan sekarang saya lihat bank, syarikat insurans dan syarikat-syarikat lain turut terlibat dalam *fund management* ini.

Inilah hala tuju yang kita perlu bawa, mendidik masyarakat maka saya minta bantuan daripada Yang Berhormat dan juga pihak-pihak yang terlibat supaya menyediakan masyarakat India ke arah anjakan paradigma yang dikatakan tadi. Terima kasih.

Datuk Haji Rizuan bin Abd. Hamid: Terima kasih dan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya, kenapakah pulangan dividen yang disebut oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi berbeza-beza? Misalnya Amanah Saham Bumiputera dan Amanah Saham Wawasan 2020 dan Amanah Saham Malaysia, pulangannya berbeza.

Amanah Saham Bumiputera lebih tinggi dan Amanah Saham Wawasan 2020 lebih rendah, adakah kerana Amanah Saham Bumiputera ini ada bonus dan dividen ataupun adakah

urus niaga Amanah Saham Bumiputera dan Amanah Saham Wawasan 2020 ini berlainan, atau insentif diberi kepada bumiputera supaya lebih banyak mereka melabur dalam ASB. Terima kasih.

Tuan S K Devamany: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat. Baik, memang ada strategi untuk menyusun semula masyarakat berbalik kepada spirit dan juga dukungan kepada Dasar Ekonomi Baru yang telah sekian lama dipegang supaya kestabilan negara terletak kepada penyusunan semula masyarakat.

Maka, pemberian dividen dan sebagainya dan juga peluang yang diwujudkan adalah untuk memastikan bahawa kekayaan negara dapat diagihkan secara saksama. Sedangkan itu menjadi induk kepada perjuangan, saya rasa pelaburan dalam Amanah Saham Malaysia, Amanah Saham Wawasan 2020 dan Amanah Saham Bumiputera berbeza-beza. Ini tertakluk kepada keuntungan syarikat-syarikat yang dilaburkan tadi.

Sekiranya pelaburan yang dibuat Amanah Saham Bumiputera dalam syarikat-syarikat tertentu yang dapat memberi pulangan yang besar, maka dividen itu dapat diberi secara berlebihan. Maka saya rasa bahawa hasrat kerajaan adalah untuk menyediakan peluang pelaburan secara terbuka, dan kita berharap satu hari nanti PNB akan mewujudkan mekanisme-mekanisme tertentu dengan harapan bahawa pulangan yang lebih besar dapat diraih untuk kita sama-sama agihkan kepada semua mengikut kesaksamaan, itulah harapan.

Akan tetapi setakat ini, pelabur atau dividen yang ditawarkan atau yang dikeluarkan adalah bergantung kepada keuntungan yang ada pada unit-unit seperti ini. Itulah, terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Masa untuk pertanyaan-pertanyaan jawab lisan telah cukup.

[Masa untuk Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Lisan telah tamat]

Tuan Yang di-Pertua: Mengikut Peraturan Mesyuarat 6(3), dengan ini saya ingin menjemput Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin, mempengerusikan Majlis Mesyuarat Dewan Negara seterusnya. Silakan.

[Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin ***mempengerusikan Mesyuarat***]

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PENGANGKUTAN JALAN (PINDAAN) 2008

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

■1220

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula perbahasan yang ditangguh atas masalah, "Bahawa rang undang-undang ini dibaca kali yang kedua sekarang". [6 *Julai 2009*]

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Diminta Yang Berhormat Senator. Dato' Haji Ikhwan Salim bin Dato' Sujak menyambung ucapan. Terima kasih.

12.22 tgh.

Dato' Haji Ikhwan Salim bin Dato' Sujak: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin merakamkan setinggi tahniah kepada Dato' Ir. Wong Foon Meng yang dilantik sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan yang mulia ini. Saya juga berterima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua mengizinkan saya menyambung perbahasan meminda Akta Pengangkutan Jalan 1987.

Tuan Yang di-Pertua, apabila saya kita mengatakan tentang Putrajaya, sudah tentulah kita fikir sebuah kawasan pentadbiran yang termoden wujud di negara kita. Apabila ini berlaku sudah tentu kita merasakan perlu ada satu keunikan atau ciri-ciri terbaik dalam segala aspek apatah lagi pengangkutan. Akan tetapi apabila saya kata semalam tentang masalah-masalah yang kita rasai, semalam pun saya ada berbincang dengan seseorang kawan yang mengatakan tidak ada juga langsung satu tunjuk arah yang lengkap apabila memasuki kawasan Putrajaya dan dia banyak kali sesat apabila mencari sesebuah pejabat kementerian dan sebagainya.

Pada masa yang sama, dia telah mengatakan memang banyak sekali laluan untuk masuk ke Putrajaya. Ada juga satu laluan lebuhraya yang menerusi Cyberjaya yang boleh masuk terus ke Kampung Pandan dari kawasan di sana. Akan tetapi kadang-kadang memang berlaku jika seseorang itu datang dari laluan 'A', hendak pula balik laluan 'A', mereka terbalik mengikut laluan 'B'.

Ini adalah kerana dia tidak tahu macam mana hendak balik menerusi laluan 'A' yang mula-mula datang tadi. Jadi perkara-perkara begini masih berlaku dan saya mengharapkan Perbadanan Putrajaya akan mengambil tindakan untuk membantu rakyat yang harus ke sana atas urusan kerja dan sebagainya.

Semalam juga, saya membangkitkan isu *parking* iaitu tempat letak kereta. Akta ini akan membenarkan Perbadanan untuk mengkompaun kesalahan. Saya bangkitkan tentang sulitnya

mendapat tempat letak kereta apatah lagi dalam bangunan yang hendak dilawati, jauh pula hendak letak kereta apatah lagi untuk mereka yang uzur ataupun juga dalam musim hujan.

Jadi ini semua perkara yang saya harap dapat dilaksanakan. Saya juga tertanya-tanya tentang sistem pembayaran *parking* tempat letak kereta ini, di mana sebagai kawasan yang termoden, adakah kita sedang memikirkan satu sistem? Sebagai contoh ada sebuah negara menggunakan telefon sahaja. Apabila mahu meletak kereta mereka boleh membuat bayaran melalui telefon. Jadi mungkin kah ini akan menyenangkan siapa-siapa yang melawat Putrajaya agar tidak dikenakan saman dan sebagainya supaya perkara remeh seperti membayar letak kereta ini juga adalah perkara yang senang.

Selain itu Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin bertanya adakah Putrajaya akan mengadakan mahkamah sendiri untuk menyelesaikan masalah trafik dan sebagainya. Kalau ia mahu dilaksanakan, bila mahkamah ini akan ditubuhkan?

Jadi Tuan Yang di-Pertua, selain daripada masalah-masalah ini memanglah masalah pengangkutan awam sentiasa kita baca dalam akhbar dan saya rasa Putrajaya juga menghadapi masalah yang sama. Memanglah dalam masa-masa tertentu sistem perjalanan agak sesak tetapi apabila tidak maka tidak. Akan tetapi hendak atau tidak hendak sebagai pengangkutan awam kita perlu tentukan wujudnya pengangkutan awam yang baik untuk rakyat yang duduk di sana mahupun untuk mereka yang melawat. Saya harap ini akan dapat dipertingkatkan agar kita boleh berbangga dengan kawasan Putrajaya di mana semuanya baik lebih-lebih lagi sistem pengangkutan awam dan sebagainya.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, saya rasa itu sahaja yang saya hendak ketengahkan dan dengan ini saya memohon menyokong rang undang-undang akta untuk Akta Pengangkutan Jalan 1987. Terima kasih.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Silakan Dato' Jins. Maaf Tan Sri Dato' Jins.

Tan Sri Datuk (Dr.) Jins Shamsudin: Terima kasih kerana memberi saya...

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Tan Sri hendak bertanya sama ada Tan Sri ingin mengemukakan soalan ke ataupun hendak berbahas?

12.27 tgh.

Tan Sri Datuk (Dr.) Jins Shamsudin: Berbahas Tuan Yang di-Pertua. Saya ingin mengucapkan terima kasih kerana memberikan kesempatan kepada saya untuk membahas rang undang-undang meminda Akta Pengangkutan Jalan 1987.

Tuan Yang di-Pertua dalam masa yang sama bersama Ahli-ali Yang Berhormat yang lain ingin mengucapkan tahniah kepada Dato' Wong yang telah dilantik sebagai Tuan Yang di-Pertua.

Oleh kerana itu, kita sekarang sedang membahaskan rang undang-undang ini maka saya ingin memberikan sedikit pandangan dan juga melihat daripada pindaan ini iaitu pindaan

rang undang-undang ini pada seksyen 2 yang menggantikan perkataan kawasan 'Perbadanan Putrajaya' kepada 'Wilayah Persekutuan Putrajaya'. Ia amatlah sesuai sekali kerana kawasan itu adalah yang lebih kecil jika dibandingkan dengan wilayah.

Maka itu Putrajaya sudah menjadi satu wilayah menjadi Wilayah Persekutuan seperti Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Wilayah Persekutuan Labuan dan Wilayah Persekutuan Putrajaya mengambil nama Perdana Menteri kita yang pertama iaitu 'Putra', Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj. Maka itulah nama Putrajaya itu telah diberikan kepada satu pembangunan untuk menjadi Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan diambil nama Putrajaya berasaskan kepada 'Putra', Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj yang telah memperjuangkan kemerdekaan.

Oleh kerana itu jasa beliau telah diabadikan dalam sebuah kawasan yang sekarang dipanggil Wilayah Persekutuan Putrajaya.

Maka itu saya ingin bertanya dan memberi pandangan, jikalau nama kawasan telah dipinda, telah diubah seperti kawasan menjadi Wilayah Persekutuan Putrajaya. Tentulah wilayah lebih luas daripada kawasan. Mengambil nama Tunku Abdul Rahman itu iaitu Putrajaya sebagai Putra yang telah berjaya, sama dengan Tunku Abdul Rahman yang telah berjaya memperjuangkan kemerdekaan kita abadikan namanya di situ.

■1230

Saya ulangi, oleh kerana itu, kenapa tidak kita ubah nama-nama jalan di Putrajaya, kerana kita mengambil nama-nama pejuang yang terdahulu. Nama-nama mereka yang telah memperjuangkan kemerdekaan dan ramai lagi yang mempunyai nama yang termasyhur. Kenapa kita gunakan Putrajaya, dan jalan-jalan di sana kita panggil presint itu, presint ini, presint itu? Ini adalah berasaskan kepada Amerika Syarikat.

Presint-presint ini digunakan di Amerika. Jadi maka itu, saya mencadangkan supaya kita tukar semua nama presint itu. Sedangkan kawasan kita tukarkan kepada wilayah iaitu Wilayah Persekutuan Putrajaya... *[Ketawa]* Ini juga kita ubah dan banyak lagi negeri di tempat-tempat lain, kita banyak sudah ubah. Jadi, mengapa kita tidak boleh ubah nama-nama jalan di Putrajaya. Bertujuan untuk menjadikan nama-nama jalan itu sesuai dengan perjuangan Tunku Abdul Rahman Putera Al-Haj, untuk mencapai kemerdekaan.

Menjadikan Putrajaya sebagai Pusat Pentadbiran Kerajaan Wilayah Persekutuan, Kerajaan Malaysia. Jadi maka itu, saya berpendapat bahawa nama-nama itu patutlah juga diubah. Memberikan nama-nama daripada pejuang-pejuang negara kita, supaya tidak menggunakan nama-nama asing. Jadi, kalau orang asing datang, pelawat-pelawat datang ke Putrajaya, dia melihat, *"Ini nama presint macam dekat Amerika"*. Jadi, ia tidak menggambarkan Malaysia. Bagi menggambarkan Malaysia, tentunyalah kita mempunyai nama-nama tertentu.

Jadi, oleh sebab kita juga melihat bahawa Putrajaya hari ini telah pun menjadi satu Wilayah Persekutuan yang begitu sibuk, dengan kenderaan-kenderaan yang begitu banyak. Saya juga selalu ke sana, kadang-kadang sampai satu jam menunggu untuk masuk ke Putrajaya kerana sibuk, terutama sekali waktu-waktu bekerja.

Tidakkah kerajaan bercadang untuk membina tempat letak kereta bertingkat? Jadi, dengan adanya pembinaan... Kalau hendak bina di kawasan lapang, mungkin tanahnya tidak begitu luas.

Kalau kita dapat bina tempat letak kereta bertingkat, 1sepuluh tingkat kah, 20 tingkat kah. Jadi, ini boleh mengatasi masalah kesesakan untuk meletakkan kereta di tempat-tempat yang kadang-kadang, bila balik kena saman kerana tiada tempat letak kereta.

Salah satu daripada caranya lagi untuk mengatasi kesesakan lalu lintas di sana? Tidakkah kerajaan mungkin bercadang untuk membina LRT. Daripada bandar ke Putrajaya dan membuat beberapa stesen di setiap daerah-daerah di seluruh Putrajaya? Jadi, dengan itu, tidak banyak pengunjung-pengunjung dan juga pekerja-pekerja di sana, membawa kereta ke Putrajaya, tetapi menggunakan LRT.

Kita lihat di negara-negara maju di dunia hari ini, banyak LRT sampai ke daerah-daerah seperti mana yang ada di Kuala Lumpur sendiri. Kalau kita lihat di Kuala Lumpur, juga Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur. Kita ada LRT yang boleh pergi ke beberapa daerah yang memudahkan kita, tetapi walau bagaimanapun, kesesakan masih lagi berlaku. Jadi, ini barangkali satu pandangan dan cadangan. Kalau sekiranya ada kemungkinan kita boleh membina LRT di seluruh daerah di Putrajaya, mungkin ini boleh mengurangkan kesesakan, selain daripada membina bangunan bertingkat tempat kereta.

Selain daripada itu juga, kita hari ini memang ada kereta api yang kita panggil transit ke KLIA, dia berhenti di Putrajaya. Akan tetapi daripada stesen LRT Putrajaya itu untuk ke Putrajaya, tidak ada pengangkutan. Jadi, ini menyebabkan mereka terpaksa juga membawa kereta. Apabila semua orang bawa kereta kita tahulah hari ini, mempunyai masalah *parking*. Masalah lalu lintas yang amat sesak, terutama sekali sekarang ini pun di Kuala Lumpur, kita lihat kesesakan sentiasa berlaku.

Saya pernah mencadangkan di dalam Dewan yang mulia ini, supaya kita mengadakan satu peraturan. Daripada jam enam pagi hingga sembilan pagi, di hari-hari bekerja, di seluruh kawasan yang sesak di Kuala Lumpur. Terutama sekali jalan-jalan seperti MRR2 selalunya tidak dibenarkan kereta treler, lori angkat pasir, dan juga kenderaan-kenderaan berat, melalui di jalan-jalan tertentu ini pada waktu seperti enam pagi hingga sembilan pagi. Ini adalah untuk melancarkan perjalanan mereka yang pergi bekerja.

Kalau kita menggunakan jalan MRR2 untuk ke *airport*, memang tidak sampailah, ambil masa dua jam, tiga jam. Setiap hari saya melintas di situ, kerana saya tinggal di kawasan itu. Memang masalah, itu.

Jadi, kalau ini boleh dilakukan, kita adakan waktu-waktu tertentu tidak membenarkan kereta-kereta seperti lori dan treler. Kalau kita lihat setiap pagi, treler yang lalu di situ terlalu banyak. Kalau satu treler itu lalu, sekurang-kurangnya dia mengambil tempat lima buah kereta. Kemudian, dia berada di tengah, kerana kalau di tepi, takut orang hendak masuk ke kiri, kalau dia di kanan, takut orang terlalu laju. Jadi, oleh sebab dia berat, dia duduk di tengah. Jadi, dia telah menghalang lalu lintas sehingga menyebabkan berjam-jam untuk sampai ke tempat yang dituju.

Jadi, kerana itu juga, kita harap MRR2 dibina adalah bertujuan untuk mengelakkan daripada kesesakan lalu lintas ke Kuala Lumpur. Akan tetapi sekarang ini, di jalan dibina untuk mengatasi kesesakan, ia lebih sesak lagi daripada jalan yang asalnya. Kita dulu ada lingkaran yang dipanggil Jalan Lingkaran Tengah 1, yang dulu itu. *Circular road*, dengan izin. Pada ketika itu dipanggil *circular road*. Kini dibina MRR2, Jalan Lingkaran Tengah 2. Jadi, sekarang ia menghadapi masalah.

Apakah kerajaan, khususnya Kementerian Pengangkutan, memikirkan soal bagaimana untuk mengatasi kesesakan lalu lintas ini, kerana ia menyebabkan sangat sukar bagi kita untuk meneruskan perjalanan di situ. Kadang-kadang terjadi sesuatu yang..., terutama sekali, kalau saya boleh beri satu contoh, jalan di MRR2 itu, jalan dekat simpang Pandan Indah, daripada tiga lorong, dia terus jadi dua lorong.

Di situ, lebih kurang setiap pagi, lima atau enam kilometer panjangnya kesesakan lalu lintas. Tiap-tiap hari, waktu pagi dan petang, waktu pejabat, lebih kurang lima dan enam kilometer, sebab saya selalu melintas di situ. Kesesakan ini kerana lorong yang dulunya tiga laluan, telah menjadi dua, sampai ke Pandan Indah. Ini kerana, jalan yang ketiga itu diambil dan ditutup untuk membolehkan mereka naik ke kiri dan ke kanan.

Jadi, ini juga boleh dikaji semula, bagaimana untuk mengatasi hal ini. Mungkin kementerian dapat menghantar pegawainya melihat bagaimana kita boleh kaji, kerana ini boleh mengganggu perjalanan. Kadang-kadang, kita dalam keadaan ekonomi yang merosot ini, menggunakan petrol yang begitu banyak, kerana bila kita *jam* enam kilometer, minyak begitu banyak digunakan untuk terus berjalan.

Kadang-kadang, kita sebut, "*bumper to bumper*", sehingga hendak sampai itu, berjam-jam lamanya. Saya pernah mengalami, untuk menghadiri pengebumian seorang sahabat, saya tidak sempat sampai. Dia sudah dikebumikan, baru sampai kerana melalui jalan yang terlalu sesak. Jadi, banyaklah masalah-masalah. Pernah satu ketika, saya terpaksa turun dan naik kereta lain, kerana terlalu sesak. Kalau ada di jalan itu barangkali kerajaan boleh juga

memikirkan bagaimana untuk mengatasi apabila ada sesuatu kemalangan berlaku. Jikalau kita lihat di negara-negara asing, ada beberapa buah negara yang menggunakan helikopter.

■ 1240

Apabila ada sahaja kemalangan berlaku untuk mengelakkan kesesakan mereka melaporkan, ada helikopter yang datang dan angkat kereta itu dibawa ke tempat lain. Jadi dengan sendirinya perjalanan itu dapat diteruskan. Jadi ini pernah dilakukan di luar negara mungkin kita boleh mencari idea untuk pandangan ini supaya kita dapat mengadakan satu cara untuk mengatasi keadaan ini dan selalu di MRR2 itu selalunya sesak di situ dan ini boleh juga berlaku di tempat lain khususnya di kawasan-kawasan yang sesak. Hari ini kita lihat juga kita sudah mula memperkatakan soal Putrajaya menjadi wilayah.

Putrajaya ini pun sekarang ini sudah mula sesak kalau ada satu kemalangan berlaku maka lambatlah kita akan hadir majlis-majlis tertentu.

Jadi, untuk itu saya merasakan bahawa kita hendaklah memikirkan apakah yang terbaik untuk membangunkan Putrajaya supaya tidak menjadi sebuah kawasan yang sesak seperti mana yang berlaku di kawasan Kuala Lumpur. Hari ini pun Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur juga sudah menjadi. Kalau orang kata Kuala Lumpur, kalau tidak sesak bukan Kuala Lumpur lah. Sehingga begitu sebutannya. Sehingga menjadi satu sebutan yang sentiasa orang berkata memang Kuala Lumpur sesak. *Time* kita juga pernah pergi ke tempat negara lain pun ada juga sesak. Jadi kalau boleh kita dapat mengatasi perkara ini. Maka dengan itu, saya dengan ini mohon menyokong. Sekian, terima kasih.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Okey, silakan.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusof: Terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua dan juga sebagai ucapan aluan awalnya *actually* saya ucapkan tahniah di atas pelantikan Dato' Ir. Wong Foon Meng sebagai Yang di-Pertua Dewan Negara. Jadi terima kasih saya ucapkan di atas peluang yang diberikan untuk sama-sama memberikan pandangan di atas pindaan yang diberikan kepada Dewan Negara hari ini iaitu di atas Rang Undang-undang Pengangkutan Jalan (Pindaan) 2008.

Jadi, untuk makluman semua dan apa yang saya ingin sebutkan ialah akta ini walaupun bunyinya agak ringkas dan mudah, ia merupakan satu akta yang pada asalnya hanyalah membuat pindaan kepada kawasan Perbadanan Putrajaya untuk memberikan nama baru sebagai Wilayah Persekutuan Putrajaya. Satu nama yang kita ucapkan tahniah yang kawasan ini merupakan satu kawasan yang dibangunkan dengan satu kawasan yang cukup luas dan makluman yang kita dapat adalah mengikut *master plan* keluasannya hampir 5 ribu hektar dijadikan satu kawasan yang cukup baik dan canggih. Cumanya kita ingin memberikan beberapa teguran tambahan selain daripada teguran yang telah dibuat tadi oleh rakan kita tentang

penggunaan yang harusnya lebih membawa sifat Malaysia itu. Jadi yang saya hendak sebutkan ialah walaupun disebut sebagai kelihatan mudah dalam pindaan ini tetapi pindaan yang ini memberikan satu kuasa yang baru, kuasa tambahan kepada pihak berkuasa untuk melaksanakan satu sistem kompaun ataupun menyaman kesalahan lalu lintas dan juga kompaun di kawasan ini.

Jadi ia walaupun kelihatan cukup ringkas, tetapi ia satu perkara yang saya rasakan bukan lah satu keutamaan kita pada waktu ini ketika mana rakyat kita bergelut dengan tekanan ekonomi dengan tahap kemiskinan bandar juga kelihatan semakin meningkat. Seharusnya Kementerian Wilayah Persekutuan mencari jalan untuk membantu rakyat Wilayah Persekutuan Putrajaya ini khususnya di kalangan pegawai rendah perkhidmatan di Putrajaya serta rakyat yang berhubung dan datang untuk membuat dan mendapatkan perkhidmatan di pusat pentadbiran Putrajaya dengan satu kemudahan yang jauh lebih baik.

Walaupun disebut berdasarkan slogan, bagi saya, saya kaitkan dengan slogan ataupun roh yang cuba dibawa melalui *1Malaysia* yang "...Rakyat diutamakan" itu seharusnya kita berikan keutamaan kepada menyediakan satu *facility* yang lebih baik kepada rakyat.

Jadi dalam kes ini bertentangan dengan roh tersebut. Apa yang dibuat dalam pindaan ini ialah bagi membolehkan Pihak Berkuasa Wilayah Putrajaya untuk menyaman dan mengkompaun kesalahan lalu lintas di Putrajaya. Jadi yang saya hendak sebutkan di sini ialah seharusnya kita berikan tumpuan lah kepada pemikiran kita untuk mengutamakan rakyat. Kita tingkatkanlah *facility* kepada pengunjung ke Putrajaya dengan jumlahnya semakin meningkat, kesesakannya semakin nyata tetapi yang kita lihat masalah sebenarnya bukan lah masalah untuk kompaun kesalahan lalu lintas. Masalah sebenar yang kita lihat adalah masalah *facility* untuk tempat meletakkan kenderaan.

Bagi pengunjung ke Putrajaya atau pun orang-orang yang berurusan di Putrajaya jika tidak datang ke Putrajaya dengan pemandu, sangat sukar untuk kita berurusan di jabatan-jabatan kalau kita perlu pergi lebih daripada satu jabatan. Sebab itu, apa yang kita minta dan kita ingin supaya kementerian ini memberikan keutamaan ialah tingkatkan *facility* kawasan meletak kenderaan. Kawasan meletak kereta di sekitar kawasan Putrajaya ini yang kita ingatkan bukan sahaja perlu diperbanyakkan tetapi ia haruslah dipermudahkan kerana kita bimbang kalau mengambil langkah yang mudah, mereka akan menyediakan kawasan meletak kereta yang banyak, besar, dan luas tetapi mungkin terletak di kawasan yang tidak berdekatan dengan kawasan-kawasan yang kita akan berurusan di Putrajaya itu. Sebab itu kita minta ianya juga harus ditekankan supaya dipermudahkan supaya lokasi yang disediakan kawasan meletak kenderaan ini sesuai dengan kawasan-kawasan yang menjadi tumpuan pengunjung, tumpuan

kepada rakyat yang datang untuk mendapatkan perkhidmatan di kawasan bangunan-bangunan Putrajaya.

Keduanya juga dalam dipermudahkan ini juga kita minta supaya bukan sahaja lokasi tetapi satu sistem kutipan yang mesra rakyat. Kita bimbang satu keadaan di setengah-setengah tempat menyediakan satu kawasan tempat kenderaan tetapi harus dibeli dahulu kuponnya di tempat yang lain, kupon yang bernilai RM10. Urusan kita cuma setahun sekali, tahun depan kupon pun sudah *expired* kita pun baru datang sekali sudah habis RM10. Ini menyusahkan rakyat. Ini bukan rakyat diutamakan kalau begitu. Jadi kita minta satu sistem kutipan yang mesra rakyat dan biarlah menggunakan kaedah yang lebih canggih sesuai dengan kawasan Putrajaya, kalau disebut oleh rakan kita tadi Putra yang telah berjaya bukan dia sahaja yang berjaya tapi berjaya membawa Malaysia ke depan.

Itulah Putrajaya. Jadi kita minta satu sistem kutipan di kawasan meletak kenderaan di Putrajaya yang akan dibina selepas ini juga mesra rakyat. Sebagai contohnya, saya boleh bawa satu sistem yang menggunakan kaedah kad sebenarnya.

Kad masuk akan dikesan pergerakan masuk kita bila keluar nanti ia akan kesan tempoh kita berada dalam kawasan tersebut lalu dipotonglah *charge* yang dikenakan ke atas tempoh yang kita gunakan seperti mana kad yang digunakan untuk kad *Touch N Go*. Cuma apabila kita sebut kad *Touch N Go* ini kita teringat sekali lagi lah janganlah kita ulangi kesilapan yang dilakukan dalam Sistem Lebuhraya Malaysia.

Kad *Touch N Go* seperti yang disebutkan pagi tadi dengan kesesakan yang ada di lebuhraya kerana memang semua rakyat bertumpu untuk membayar tol di kawasan laluan tunai. Mengapa mereka lalu di kawasan laluan tunai? Itu adalah kerana mereka tidak bersetuju dengan caj RM15 yang dikenakan untuk mendapatkan kad *Touch N Go* kepada rakyat biasa, sedangkan kita menggunakan kad *Touch N Go*, kalaulah digunakan juga untuk sistem *parking* di Putrajaya, kad itu adalah satu kad yang menunjukkan seharusnya diberikan secara percuma kerana kita akan masukkan wang dalam kad tersebut dalam bentuk deposit secara awal sebelum kita gunakan.

Jadi seperti mana di lebuhraya juga seharusnya diberikan kad percuma kerana melalui kad tersebut kita telah didepositkan wang kita terlebih dahulu sebelum kita gunakan. Jadi kalau sudah dapat bayaran lebih awal menggunakan duit lebih awal sebelum dicaj penggunaannya. Seharusnya, kalau pun tidak diberikan insentif tambahan dalam nilai yang diberikan, seharusnya kad tersebut diberi secara mudah untuk penggunaan rakyat. Jadi saya harap jika digunakan di kawasan Wilayah Persekutuan Putrajaya, ia tidaklah mengulangi kesilapan yang dilakukan di kawasan lebuhraya. Bahagian berikutnya yang saya hendak sebutkan ialah...juga ada satu lagi selain daripada sistem menambahkan *facility* di kawasan Putrajaya ini dengan mengadakan

parking, yang keduanya kita harus berikan tumpuan ialah dengan menyediakan sistem pengangkutan awam. Sistem pengangkutan awam yang lebih baik untuk sampai ke Putrajaya.

■1250

Ketika ini memang kita ada pilihan untuk menggunakan sistem kereta api, sistem ERL untuk sampai ke Putrajaya tetapi dengan caj yang kita semua tahu dan kesusahan dan kesulitan untuk sampai di bangunan-bangunan yang kita akan berurusan di Putrajaya. Jadi saya minta kita cuba fikirkan tentang satu sistem kemudahan pengangkutan awam yang lebih baik untuk sampai ke Putrajaya dan ianya haruslah disambung dengan sistem pengangkutan awam yang juga memberikan keselesaan untuk kita bergerak dari jabatan ke jabatan yang biasanya mendapat tumpuan ramai yang melibatkan rakyat yang lebih ramai menggunakan atau mendapatkan perkhidmatan di jabatan yang terlibat, kawasan-kawasan itu harus kita berikan keutamaan untuk menyediakan pengangkutan awam di dalam kawasan Putrajaya.

Yang akhirnya, Tuan Yang di-Pertua, ialah saya hendak ingatkan juga selain daripada pindaan yang cukup ringkas ini, kelihatannya cukup mudah, kita *just* hendak ingatkan Kementerian Wilayah Persekutuan supaya berikan tumpuan untuk menyelesaikan banyak lagi masalah rakyat yang berlaku dalam Wilayah Persekutuan.

Bukan sahaja kita berikan tumpuan untuk buat pindaan yang hanyalah membolehkan pihak berkuasa untuk caj ataupun saman kepada pengguna-pengguna yang melakukan kesalahan jalan raya.

Saya rasa di Dewan ini kita telah bangkitkan banyak hal yang berkaitan dengan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur. Banyak perkara dibangkitkan oleh Ahli-ahli Dewan sampai ada Ahli Dewan yang sudah pencen daripada Dewan ini, perkara-perkara yang telah dibangkitkan supaya diberikan perhatian khusus oleh Kementerian Wilayah Persekutuan, sebahagiannya masih lagi menjadi rungutan. Saya ingat peristiwa bagaimana dibangkitkan tentang pokok tumbuh di bangunan pun masih lagi disebut dari tahun lepas dibawa ke tahun ini dan masih lagi disebut sampai ke hari ini.

Jadi kita minta sekali lagi supaya kementerian ini memberikan tumpuan yang sebaiknya. Biarlah slogan yang hendak cuba hendak dibawa oleh Perdana Menteri juga dihayati dan jadikanlah Kementerian Wilayah Persekutuan sebagai kementerian yang paling dekat dengan pejabat Perdana Menteri ini sebagai kementerian yang pertama menghayati konsep “...Rakyat Diutamakan” ini dengan memikirkan hal-hal yang memberikan keutamaan, keselesaan dan kemudahan kepada rakyat. Jadi dengan itu, Tuan Yang di-Pertua, saya mengucapkan terima kasih dengan ruang ini.

Dato’ Hajah Samsiah binti Samsudin: Minta Yang Berhormat Menteri menjawab.

12.52 tgh.

Timbalan Menteri Pengangkutan I [Datuk Abdul Rahim bin Bakri]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terlebih dahulu saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi tahniah, khususnya kepada Dato' Wong yang telah dilantik sebagai Yang di-Pertua Dewan pada hari ini. Saya juga ingin mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian di dalam perbahasaan pindaan Akta Pengangkutan Jalan 1987 yang dibentangkan di Dewan yang mulia ini.

Segala teguran dan cadangan bernas yang dikemukakan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat Senator di dalam perbahasaan ini akan diambil kira untuk memperkukuhkan perkhidmatan kerajaan, khususnya bagi menambah baik pengurusan lalu lintas di Wilayah Persekutuan Putrajaya. Perbadanan Putrajaya yang merupakan pihak berkuasa tempatan diharap dengan pindaan dengan pindaan akta ini akan dapat melaksanakan tugas pengawalan lalu lintas di kawasan wilayah ini dengan lebih berkesan.

Tuan Yang di-Pertua, beberapa isu yang telah dibangkitkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat Senator sebentar tadi, salah satu daripada isu yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat Senator Dato' Yip Kum Fook iaitu mencadangkan supaya pegawai penguat kuasa Putrajaya diberi latihan secukupnya sebelum diberi kuasa untuk mengkompaun atau melaksanakan tugas-tugas penguatkuasaan.

Untuk makluman Yang Berhormat Senator, kementerian ini memang mengambil maklum pandangan Yang Berhormat itu dan akan mengarahkan Perbadanan Putrajaya supaya pegawai-pegawai penguat kuasa Perbadanan Putrajaya akan diberikan latihan yang secukupnya dan dibekalkan dengan *standard operating procedure* bagi memastikan tindakan penguatkuasaan diambil menepati undang-undang dan peraturan.

Di samping itu juga Kementerian Pengangkutan juga akan meminta Perbadanan Putrajaya sebagai pihak berkuasa tempatan yang akan diberi kuasa untuk melaksanakan peraturan-peraturan dan undang-undang tertentu lalu lintas di Wilayah Persekutuan Putrajaya untuk melaksanakan latihan ulangan setiap dua tahun sekali bagi memastikan pegawai-pegawai Putrajaya ini akan menjadi pegawai yang mahir dan cekap dalam bidang penguatkuasaan dan tindakan mereka tidak akan dipersoalkan oleh orang awam.

Pandangan beliau yang kedua iaitu mencadangkan supaya Perbadanan Putrajaya tidak mengadakan aktiviti tarik kereta. Untuk makluman Yang Berhormat Senator, penguatkuasaan trak tunda ataupun *tow trucking* yang dilaksanakan adalah hanya kepada kes-kes tertentu iaitu kenderaan yang diletakkan secara mengganggu atau menghalang lalu lintas. Yang kedua, bagi kenderaan yang rosak dan ditinggalkan di jalan raya dan yang ketiga, kenderaan yang terlibat dengan kemalangan. Walaupun sebelum ini tindakan ini dilaksanakan tetapi Perbadanan

Putrajaya akan diminta untuk membuat hebahan ataupun *public info* bagi memastikan pengguna jalan raya atau pemilik kereta akan mendapat maklumat yang secukupnya.

Yang Berhormat Senator Dato' Ikhwan Salim telah mengemukakan beberapa pandangan, saranan dan juga teguran iaitu mencadangkan supaya Perbadanan Putrajaya menyediakan kawasan tempat letak kereta yang secukupnya yang juga disentuh oleh beberapa Ahli Yang Berhormat Senator tadi iaitu termasuklah Yang Berhormat Senator Tan Sr Datuk (Dr.) Jins Shamsudin dan Senator Haji Zamri.

Untuk makluman Yang Berhormat, berdasarkan Pelan Induk Putrajaya telah ditetapkan bahawa dasar penggunaan kereta awam ialah 70% di kawasan ataupun wilayah Putrajaya dan bagi kenderaan persendirian hanyalah 30%. Bagi tujuan ini sememangnya Putrajaya merancang untuk menyediakan tempat letak kereta sejumlah 114,320 tempat letak kereta dan ini adalah rancangan awal yang terkandung di dalam Pelan Induk Putrajaya.

Akan tetapi setakat ini tempat letak kereta yang telah pun diadakan ialah sebanyak 28,962 tempat letak kereta iaitu sebanyak 19,529 *parking bay* diperuntukkan untuk pejabat dan 9,433 *parking bay* untuk kegunaan orang awam. Bagi mencapai Pelan Induk Putrajaya, Perbadanan Putrajaya telah pun membina *Putrajaya Central* sebagai terminal pengangkutan awam utama dan dua kawasan *park & ride* dengan kapasiti 2,500 tempat letak kereta di Presint 1 dan 7.

Di samping itu juga Putrajaya sememangnya ada menyediakan perkhidmatan bas Nadi Putra sebagai mod pengangkutan awam di Putrajaya. Setakat ini terdapat 70 buah bas Nadi Putra yang sedang beroperasi dan kekerapannya ialah 15 minit dan bagi waktu puncak, 5 hingga 10 minit.

Bagi isu yang dibangkitkan tentang papan tanda ataupun tanda arah yang sistematik yang dicadangkan oleh Senator Dato' Ikhwan Salim tadi, sukacita saya ingin menyatakan di sini sememangnya perbadanan sedang menjalankan kajian menyeluruh tentang penambahbaikan dan penyusunan semula papan tanda arah di semua kawasan Putrajaya dan proses ini adalah *on-going*. Kita berharap pada masa-masa akan datang satu tindakan yang konkrit dapat dilakukan dan usaha penyusunan semula tanda arah ini akan dapat diselesaikan.

Yang Dato' Ikhwan Salim juga ada membangkitkan tentang sistem bayar *parking* letak kereta. Untuk makluman Yang Berhormat, buat masa ini sebenarnya tidak ada bayaran letak kereta yang dikenakan kepada kereta-kereta yang datang ke Putrajaya dan perbadanan akan menyediakan kemudahan bayaran *parking* yang lebih sistematik sekiranya ianya dilaksanakan pada masa-masa akan datang.

Bagi cadangan untuk mewujudkan mahkamah sendiri untuk menyelesaikan masalah-masalah kesalahan lalu lintas dan *parking*, setakat ini Perbadanan Putrajaya tidak ada cadangan

untuk mewujudkan Mahkamah Trafik semata-mata untuk kesalahan *parking*. Selain daripada itu...

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Yang Berhormat Menteri.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Ya.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Boleh kita sambung selepas pukul 2.30 nanti?

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Okey.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Oleh sebab masa sudah pukul 1...

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Okey.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, Mesyuarat Dewan Negara ditangguhkan sehingga pukul 2.30 petang. Terima kasih.

Mesyuarat dtempohkan pada pukul 1.01 petang.

Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.30 petang.

[Tuan Yang di-Pertua ***mempengerusikan Mesyuarat***]

2.34 ptg.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, silakan Yang Berhormat Timbalan Menteri untuk menyambung jawapannya.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Terima kasih, Tuan Yang di-Pertua. sekali lagi saya ingin mengucapkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua kerana dilantik menjadi Speaker Dewan Negara.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, Yang Berhormat.

Datuk Abdul Rahim bin Bakri: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Senator Tan Sri Datuk (Dr.) Jins Shamsudin ada membangkitkan beberapa isu-isu dan juga cadangan-cadangan yang saya anggap begitu menarik. Di antara cadangan beliau ialah tentang penggunaan nama-nama pejuang kemerdekaan ataupun pejuang-pejuang kebangsaan yang termasyhur yang telah mencatat dalam sejarah perjuangan negara kita untuk dimasukkan sebagai nama-nama yang akan digunakan bagi menamakan nama-nama yang terdapat di Putrajaya. Memang cadangan ini adalah merupakan satu cadangan yang memang baik kerana Putrajaya ialah merupakan pusat pentadbiran kerajaan negara ini dan sudah tentulah dengan mengadakan nama-nama yang sebegini akan menggambarkan sejarah dan juga negara kita. Ini akan memberikan makna yang lebih besar bukan sahaja kepada sejarah negara ini tetapi juga kepada pelancong-pelancong asing yang akan mengunjungi di situ.

Untuk makluman Yang Berhormat, bahawa sebenarnya telah ada satu jalan yang dipanggil, "Jalan Tuanku Abdul Rahman", yang telah pun dinamakan di belakang bangunan Jabatan Pendaftaran Negara dan bekas pejabat MeCD dahulu. Akan tetapi nama-nama ini

mungkin dapat pihak Putrajaya bolehlah kita mencadangkan kepada mereka untuk menambah lagi nama-nama yang memang banyak berjasa kepada negara ini.

Berkaitan dengan cadangan beliau untuk pihak Perbadanan Putrajaya untuk mengadakan tempat letak kereta bertingkat, sememangnya di dalam perancangan Pelan Induk Putrajaya, mereka juga memang mempunyai cadangan sebegini. Setakat ini, tempat yang dicadangkan untuk diadakan tempat letak kereta bertingkat itu di Presint 4 dan ia adalah menunggu untuk kelulusan peruntukkan untuk dilaksanakan.

Yang ketiga ialah berkaitan dengan isu untuk membina LRT. Sebenarnya memang di dalam Pelan Induk Putrajaya itu sendiri, penggunaan pengangkutan awam ialah disasarkan 70% dan hanya 30% untuk pengangkutan ataupun penggunaan kereta persendirian dan sememangnya pada perancangan awal kerajaan memang ingin mengadakan sistem perkhidmatan monorel di situ tetapi disebabkan kajian-kajian yang telah dibuat menunjukkan bahawa *ridership* di situ masih belum begitu mencukupi dan masih tidak *economical*. Demikian juga peruntukan yang diperlukan untuk melaksanakan sistem pengangkutan monorel ini adalah begitu tinggi yang dianggarkan berbilion ringgit. Disebabkan itu, kerajaan masih belum lagi mengambil apa-apa keputusan.

Mungkin di masa-masa akan datang, sekiranya kajian itu menunjukkan bahawa ada peluang untuk kita mengadakannya, mungkin kerajaan akan mengambil keputusan selepas ini. Demikian juga tentang isu yang dibangkitkan beliau, perkhidmatan KL Transit. Sebenarnya, untuk pengetahuan Yang Berhormat, *KL Transit* yang berhenti di Putrajaya Sentral itu, ia juga diberikan khidmat *Park & Ride*.

Untuk pengetahuan Ahli-ahli Yang Berhormat, di kawasan Putrajaya Sentral itu sendiri terdapat lebih kurang 3,500 *parking bay* yang boleh digunakan untuk meletakkan kereta dan selanjutnya apabila mereka tiba di situ, mereka boleh menggunakan perkhidmatan Park and Ride untuk mengunjungi mana-mana tempat di pusat pentadbiran Putrajaya.

Beliau juga mencadangkan supaya di waktu-waktu tertentu untuk tidak membenarkan kenderaan tertentu masuk untuk mengelak daripada kesesakan di situ. Sebenarnya untuk pengetahuan Yang Berhormat, di dalam seksyen 70 yang kita akan pinda pada hari ini, akan memberikan kuasa kepada penguat kuasa lalu lintas Putrajaya untuk menyekat kemasukan kenderaan-kenderaan tertentu dan di waktu-waktu tertentu supaya masalah kesesakan akan dapat diatasi di situ. Terpulanglah kepada Perbadanan Putrajaya untuk melaksanakannya supaya perkara ini dapat membantu menyelesaikan masalah lalu lintas di situ.

Berkaitan dengan kesesakan yang beliau bangkitkan di MRR2, perkara ini adalah di bawah pertimbangan Kementerian Kerja Raya dan kita berharap pihak Kementerian Kerja Raya dapat mengambil maklum dan mengambil tindakan-tindakan yang perlu supaya masalah

kesesakan di situ akan dapat diatasi. Tuan Yang di-Pertua, selanjutnya, Yang Berhormat Senator Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf ada membangkitkan tentang beberapa perkara iaitu berkenaan dengan komen beliau tentang akta ini yang memberikan kuasa untuk mengkompaun kepada pesalah-pesalah trafik di situ, khususnya mereka yang *indiscriminate parking*.

Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya tindakan kita untuk mengkompaun pesalah-pesalah trafik ini adalah bertujuan untuk mendisiplinkan ataupun sekurang-kurangnya memastikan pengguna-pengguna jalan raya mematuhi peraturan dan undang-undang yang ditetapkan terutama di kawasan Putrajaya. Kita dapat melihat sekiranya kita tidak mengambil apa-apa tindakan, maka banyakkah daripada pengguna-pengguna ataupun pemandu-pemandu kereta ini melakukan *indiscriminate parking* yang sudah tentu akan mencacatkan dan juga menyebabkan masalah di kawasan Putrajaya tersebut.

Jadi sebenarnya kompaun ini adalah dilaksanakan hanya kepada mereka-mereka yang melakukan kesalahan dan di sepertimana yang saya jelaskan tadi bahawa sebenarnya terdapat banyak tempat-tempat letak kereta yang telah pun disediakan. Seperti mana yang saya ingin nyatakan di sini bahawa sebenarnya di seluruh Putrajaya terdapat lebih kurang 19,529 *parking bay* untuk penjawat-penjawat awam dan *public* mempunyai *parking bay* sebanyak 9,433 dan *parking bay* ini boleh digunakan untuk sesiapa yang ingin mengunjungi Putrajaya dan Perbadanan Putrajaya sendiri pun memang mempunyai rancangan untuk menambah lagi *parking bay* di Wilayah Persekutuan Putrajaya itu. Mereka ini boleh menggunakan perkhidmatan Nadi Putra iaitu Park and Ride yang telah pun disediakan untuk membolehkan mereka dapat mengunjungi destinasi-destinasi khususnya untuk mendapat perkhidmatan di kawasan pentadbiran Putrajaya.

■1440

Tentang cadangan beliau untuk mengadakan *Touch n Go* untuk *parking* tersebut, setakat ini hingga hari ini, kita masih lagi belum mengenakan apa-apa *fees* ataupun *parking fees* kepada semua yang meletakkan kereta mereka di situ, dan sekiranya terdapat usaha untuk mewujudkan *parking fees* di kawasan Wilayah Putrajaya ini mungkin penggunaan elektronik *services* ini akan diambil kira.

Beliau juga ada membangkitkan berkaitan dengan pengangkutan awam, sebenarnya pengangkutan awam ERL, khususnya KL Transit akan berhenti di Perhentian Putrajaya dan kosnya hanya lebih kurang RM9 bagi perjalanan dari KL Sentral ke Putrajaya dan di situ mereka juga akan diberikan khidmat *Park & Ride*, NadiPutra dan *charge* yang dikenakan hanyalah merupakan satu *charge* yang begitu murah iaitu 50 sen sahaja bagi orang dewasa dan, 30 sen bagi kanak-kanak.

Frekuensi bagi perkhidmatan Nadi Putra itu di waktu puncak ialah lima hingga sepuluh minit, dan di waktu yang lain mungkin *every fifteen minutes*. Jadi itu sahaja Tuan Yang di-Pertua, di atas jawapan-jawapan yang saya telah berikan. Sekiranya ada perkara-perkara yang saya tidak dapat jawab, kita akan jawab secara bertulis. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, Yang Berhormat. Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa rang undang-undang ini dibacakan kali kedua sekarang.

Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujukan.

Rang undang-undang dibacakan kali yang kedua dan diserahkan kepada Dewan sebagai Jawatankuasa.

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Jawatankuasa**]

Fasal-fasal dikemukakan kepada Jawatankuasa

Fasal-fasal 1 hingga 7 diperintahkan jadi sebahagian daripada rang undang-undang.

Rang undang-undang dimaklumkan kepada Majlis sekarang.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

Rang undang-undang dilaporkan dengan tidak ada pindaan; dibacakan kali yang ketiga dan diluluskan.

RANG UNDANG-UNDANG IDENTIFIKASI ASID DEOKSIRIBONUKLEIK (DNA) 2008

Bacaan Kali Yang Kedua dan Ketiga

2.45 ptg.

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman Yusop]: Tuan Yang di-Pertua, pertama saya ingin merakamkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua kerana telah dilantik sebagai Tuan Yang di-Pertua Dewan yang mulia ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih, Yang Berhormat.

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Seterusnya saya memohon mencadangkan satu rang undang-undang untuk mengadakan peruntukan bagi penubuhan Bank Data DNA penggunaan profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya, dan bagi perkara-perkara yang berkaitan dengannya.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat boleh huraikannya.

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Tuan Yang di-Pertua, rang undang-undang ini diwujudkan bertujuan untuk menubuhkan Bank Data DNA Forensik Malaysia. Mengambil dan menyimpan sampel DNA, menganalisa sampel DNA dan menggunakannya untuk tujuan

kemanusiaan. Bagi tujuan kemanusiaan, profil DNA dan apa-apa maklumat yang disimpan dalam Bank Data DNA boleh digunakan untuk membantu di dalam penemuan, atau untuk mengenal pasti jasad manusia yang ditemu semasa kejadian bencana.

Di samping itu, melalui analisa DNA juga membolehkan kita mengenal pasti orang yang masih hidup atau yang telah mati. Dengan secara tidak langsung, rang undang-undang ini dapat membantu di dalam menyelesaikan masalah berkaitan kes-kes orang hilang. Saya ingin menjelaskan bahawa rang undang-undang ini bukan sahaja untuk membantu penyelesaian kes-kes jenayah, tetapi juga bertujuan merumuskan kes-kes kemanusiaan yang memanfaatkan kepada negara.

Sebagaimana Dewan yang mulia ini sedia maklum, dengan tahap kemajuan teknologi yang semakin canggih, trend jenayah semakin kompleks dan memerlukan kita untuk mengambil pendekatan untuk menyelesaikan kes-kes, supaya yang tidak bersalah, tidak teraniaya dan yang bersalah dapat dikenal pasti.

Kehendak dan tuntutan masyarakat adalah untuk Polis Diraja Malaysia atau PDRM, berjaya menyelesaikan kes-kes jenayah dengan tangkas. Sememangnya rumusan dan dalam penyelesaian sesuatu kes jenayah, banyak bergantung kepada keupayaan serta kecekapan mengumpul bahan bukti.

Salah satu pendekatan efisien dan berkesan yang telah diguna pakai di negara-negara lain semasa mengendalikan kes-kes jenayah berat, melalui pendekatan forensik melalui penganalisan sampel Asid Deoksiribonukleik atau DNA terdapat mana-mana suspek utama atau *main suspect*, dengan izin, sesuatu kes jenayah dapat diambil tindakan dengan adil dan saksama. DNA mengandungi maklumat genetik yang membolehkan semua jenis kehidupan, berfungsi, membesar, dan membiak.

Teknologi moden banyak mengguna pakai DNA, terutamanya di dalam proses *genetic engineering* dan forensik. Para saintis forensik menggunakan DNA untuk mengecam atau mengenal pasti suspek penjenayah dan mangsa. Proses ini dikenali sebagai *genetic finger printing* atau dengan lebih tepat DNA *profiling*.

■ 1450

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, teknik DNA sudah pun digunakan sejak tahun 1980-an lagi serta meluas penggunaannya di negara-negara maju. Namun begitu, pelaksanaan data DNA berbeza dari satu negara ke negara yang lain. Di United Kingdom, sampel DNA pesalah yang disabitkan kesalahannya akan diambil dan direkodkan secara kekal dalam bank data DNA. Di Scotland rekod pesalah yang dibebaskan akan dipadamkan daripada bank data DNA. Negara Sweden mensyaratkan DNA hanya diambil dari pesalah yang dihukum penjara lebih daripada dua tahun. Manakala Portugal pula mencadangkan untuk mewujudkan bank data

DNA ke seluruh rakyatnya. Penggunaan DNA mengikut pengalaman di Amerika Syarikat dan United Kingdom membuktikan jenayah dapat diselesaikan dengan lebih kepastian lagi malah banyak juga kes-kes lama yang berhadapan dengan jalan buntu telah berjaya dirumuskan. DNA mempunyai ketepatan 99.9% kerana setiap individu mempunyai DNA yang unik kecuali bagi saudara kembar. Kemungkinan profil DNA seseorang individu itu untuk menyerupai profil individu lain amat tipis iaitu hanya pada nisbah 1:1 trilion.

Kemampuan dan keupayaan menganalisis sampel DNA melalui perwujudan bank data DNA di dalam menyelesaikan kes-kes jenayah telah terbukti keberkesananannya dan kejayaannya. Buat masa kini terdapat beberapa kes di Malaysia yang berjaya diselesaikan menggunakan forensik DNA. Kes-kes profil tinggi yang berjaya diselesaikan termasuklah kes Allahyarham Nur Suzaili bte Mokhtar pada tahun 2000. Gadis berusia 24 tahun yang dirogol di atas bas dari Kuala Lumpur ke Klang yang kemudiannya dibunuh serta kes mendiang Canny Ong pada tahun 2003; wanita yang menjadi mangsa culik, rogol, dan bunuh. Penggunaan teknologi DNA telah berjaya merungkai bukit-bukti yang diperoleh dari hasil penyiasatan. Hasil dari kejayaan itu, pihak PDRM berjaya untuk mengenal pasti suspek yang bertanggungjawab terhadap jenayah tersebut dan seterusnya membawa mereka ke muka pengadilan.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan telah mula mengkaji untuk mewujudkan Akta Identifikasi DNA di negara ini seawal tahun 2000 lagi.

Kejadian jenayah kekerasan dan bunuh yang meningkat dari segi kuantiti dan kompleksiti, memerlukan teknik peralatan dan sistem yang canggih untuk membantu agensi penguatkuasaan menyelesaikan kes-kes dengan adil, cepat dan tepat. Kerajaan sedar bahawa forensik DNA perlu diguna pakai di negara ini untuk menambah baik lagi pengurusan pentadbiran sistem keadilan jenayah di negara kita. Rang undang-undang atau Akta Identifikasi DNA ini akan memberi kuasa kepada pihak PDRM khasnya untuk mendapatkan atau memperoleh sampel-sampel DNA daripada mana-mana suspek yang mempunyai kaitan langsung dalam sesuatu kes jenayah yang disiasat. Di samping itu, akta ini juga memberi kuasa kepada pihak polis untuk menyimpan profil DNA seseorang suspek itu untuk dijadikan bahan rujukan bagi menyelesaikan sesuatu kes jenayah di masa hadapan. Dengan adanya kuasa melalui peruntukan undang-undang tersebut, keupayaan dan kemampuan untuk memproses dan menganalisis DNA akan dapat dipertingkatkan.

Natijahnya, ia dapat membantu pihak polis dalam menyelesaikan kes-kes jenayah seperti bunuh dan rogol, serta lain-lain jenayah kekerasan. Rang undang-undang atau Akta Identifikasi DNA ini akan menjadikan pihak PDRM dan jabatan atau agensi penguatkuasaan lain di negara ini lebih berupaya dalam menyelesaikan kes-kes pembuangan bayi yang sejak akhir-akhir ini yang semakin berleluasa dan membimbangkan. Sampel DNA bayi malang itu boleh dianalisa di

makmal forensik DNA dan hasilnya memungkinkan pihak berkuasa untuk menjejak dan mengesan identiti ibu bapa sebenar bayi tersebut.

Selain dari itu, pemakaian Akta Identifikasi DNA ini memudahkan PDRM dalam mengenal pasti mangsa atau orang-orang yang dilaporkan hilang atau mayat-mayat mangsa bunuh, bencana alam, kemalangan ataupun kebakaran yang didapati amat sukar untuk dikenal pasti melalui kaedah pengecaman biasa terhadap rupa atau bentuk fizikal asal mangsa. Akta DNA ini amat berkesan dalam mengesahkan keturunan dan genealogi seseorang.

Dengan demikian, ia bermanfaat dalam kes-kes melibatkan perebutan bayi, penculikan, pengesanan bayi dan kanak-kanak hilang. Tuntutan *paternity* atau *maternity* atau kes perbalahan berkaitan dengan talian kekeluargaan.

Tuan Yang di-Pertua, akta ini bukanlah semata-mata untuk mencari atau mengesan penjenayah. Namun juga bertujuan untuk memberikan keadilan kepada mereka yang tidak bersalah. Dari analisa DNA, seseorang itu dapat membuktikan bahawa dia tidak melakukan sesuatu kesalahan. Dengan itu, PDRM dapat mengenal pasti orang-orang bersalah dan menghindari dari kemungkinan menangkap orang yang tidak bersalah. Pelaksanaan akta ini akan memastikan, dengan izin, *justice is served*. Identifikasi DNA juga mempunyai pelbagai kegunaan iaitu di dalam arkeologi, matematik, pengkomputeran, perubatan dan pertanian.

Tuan Yang di-Pertua, teknik forensik DNA masih baru di Malaysia. Namun ia telah lama dipakai di negara-negara maju seperti di United Kingdom dan Amerika Syarikat.

Sekiranya Malaysia tidak ikut serta dalam perkembangan teknologi ini, Malaysia akan ketinggalan jauh sekali gus akan amat merugikan negara. Penggunaan teknologi DNA akan memberikan keadilan kepada mangsa di samping memastikan suspek diberi pengadilan yang saksama. Ia juga membantu pihak PDRM membantu membuat tangkapan jenayah pada kadar yang pantas. Rang undang-undang ini adalah sebagai satu usaha kita untuk mengawal dan menyelesaikan kes-kes jenayah serta membolehkan rakyat negara ini menikmati keamanan dan juga kesejahteraan. Segala pencapaian ini akan meningkatkan keyakinan masyarakat terhadap tahap keselamatan dan ketenteraman awam negara.

Tuan Yang di-Pertua, secara keseluruhan terdapat enam bahagian dan 27 fasal perundangan di bawah rang undang-undang ini yang dipecahkan kepada beberapa bahagian khususnya berhubung dengan:

- (i) penubuhan Bank Data DNA Forensik Malaysia yang menyimpan profil DNA dan maklumat yang berkaitan dengannya daripada indeks-indeks yang berikut:
 - (a) indeks tempat kejadian;

- (b) indeks orang disyaki;
- (c) indeks pesalah yang disabitkan;
- (d) indeks orang tahanan;
- (e) indeks penagih dadah;
- (f) indeks orang yang hilang; dan
- (g) indeks sukarela.

Pengambilan, penyimpanan, pelupusan sampel, pengeluaran profil DNA dan kesalahan-kesalahan di bawah rang undang-undang ini.

Tuan Yang di-Pertua, penghuraian rang undang-undang ini adalah sebagaimana yang berikut:

Bahagian I mengandungi perkara permulaan tajuk ringkas dan permulaan kuat kuasa dan tarif beberapa istilah yang digunakan dalam rang undang-undang tersebut.

Bahagian II yang mengandungi peruntukan yang berhubung dengan penubuhan Bank Data DNA Forensik Malaysia yang hendaklah berada di bawah pengurusan, kawalan dan penyeliaan oleh Ketua Bank Data DNA serta menyatakan indeks yang terkandung dalam Bank Data DNA; objektif dan fungsinya. Bahagian ini juga mengandungi peruntukan mengenai kuasa Menteri untuk menamakan agensi atau badan untuk menjalankan analisa forensik DNA.

■1500

Bahagian III, memperkatakan mengenai perkara pentadbiran seperti pelantikan Ketua Bank Data DNA, Timbalan Ketua Bank Data DNA dan pegawai Bank Data DNA serta fungsi dan kuasa Ketua Bank Data DNA.

Selain daripada itu, terdapat peruntukan yang berhubung dengan akses kepada maklumat mengenai atau penggunaan profil DNA dan apa-apa maklumat yang berkaitan dengannya yang disimpan di dalam Bank Data DNA. Bahagian ini juga memperuntukkan kuasa Menteri untuk memberi arahan bagi perkara am kepada Ketua Bank Data DNA.

Bahagian IV, memperkatakan tentang pengambilan, penyimpanan dan pelupusan sampel intim dan bukan intim dan penghapusan profil DNA dan apa-apa maklumat yang berhubung dengannya daripada indeks orang yang disyaki.

Bahagian V, mengandungi peruntukan yang berhubung kait dengan kesalahan-kesalahan di bawah akta yang dicadangkan iaitu:

- (i) kesalahan mengganggu, bersubahat atau cuba mengganggu sampel;
- (ii) penggunaan atau pemakluman tanpa kebenaran profil atau maklumat DNA;
- (iii) obligasi kerahsiaan; dan

- (iv) kesalahan mengganggu, bersubahat atau cuba mengganggu profil atau maklumat DNA.

Bahagian VI, pula dan terakhir mengandungi:

- (i) peruntukan am termasuklah kerjasama dengan agensi penguatkuasaan undang-undang asing;
- (ii) perlindungan terhadap apa-apa prosiding undang-undang;
- (iii) peraturan-peraturan; dan
- (iv) kecualian dan peralihan.

Tuan Yang di-Pertua, semasa pembentangan Rang Undang-undang DNA ini di peringkat jawatankuasa di Dewan Rakyat, beberapa pindaan telah dan juga diluluskan melibatkan fasal-fasal berikut:

- (i) fasal 2 mengenai takrif orang tahanan.
Pindaan di bawah fasal ini dilakukan dalam takrif “orang tahanan” dengan menggantikan perkataan “mana-mana undang-undang yang dibuat menurut Perkara 149 atau 150 Perlembagaan Persekutuan” dengan perkataan “Ordinan Darurat (Ketenteraman Awam dan Mencegah Jenayah) 1969 atau Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) 1985’.
- (ii) fasal 3, Perenggan 3(3)(g) rang undang-undang dipinda dengan menggantikan perkataan “16”, dengan perkataan “15” yang bertujuan untuk membetulkan kesalahan tipografi;
- (iii) fasal 7 mengenai pelantikan Ketua Bank Data DNA, Timbalan Ketua Bank Data DNA dan pegawai-pegawai lain pindaan di bawah fasal ini.
 - (a) dalam subfasal (1), dengan menggantikan perkataan “seorang pegawai polis yang berpangkat tidak rendah daripada Timbalan Pesuruhjaya Polis” dengan perkataan “seorang pegawai awam yang hendaklah memiliki kelayakan dan pengalaman dalam sains DNA”;
 - (b) dalam subfasal (2), dengan menggantikan perkataan “seorang pegawai polis yang berpangkat tidak rendah daripada Timbalan Pesuruhjaya Polis” dengan perkataan “seorang pegawai awam yang hendaklah memiliki kelayakan dan pengalaman dalam sains DNA”;
 - (c) dalam subfasal (3), dengan menggantikan perkataan “anggota pasukan polis, ahli kimia dan pegawai lain

daripada atau yang ditempatkan di Jabatan Kimia Malaysia” dengan perkataan “pegawai awam”.

- (iv) fasal 12 mengenai pengambilan sampel intim.
Perenggan 12(3)(b) rang undang-undang dipinda dengan memotong perkataan “di bawah mana-mana undang-undang yang dibuat menurut Perkara 149 atau 150 Perlembagaan Persekutuan”;
- (v) fasal 13 mengenai pengambilan sampel bukan intim. Fasal 13 rang undang-undang dipinda:
 - (a) dalam perenggan (3)(b) dengan memotong perkataan “di bawah mana-mana undang-undang-undang yang dibuat menurut Perkara 149 atau 150 Perlembagaan Persekutuan”; dan
 - (b) dengan menggantikan subfasal (7) dengan subfasal yang berikut:

“(7) Jika seseorang yang daripadanya sesuatu sampel bukan intim hendaklah diambil di bawah akta ini enggan untuk memberikan sampel itu atau enggan untuk membenarkan sampel itu diambil daripadanya tanpa sebab yang baik atau sampel itu tidak dapat diperolehi walaupun segala usaha yang munasabah diambil, orang itu boleh dibawa di hadapan seorang majistret dan majistret itu boleh jika puas hati bahawa ada sebab-sebab yang munasabah untuk mempercayai bahawa sampel itu berkecenderungan untuk mengesahkan atau membuktikan sebaliknya perlakuan kesalahan orang itu memerintahkan orang itu untuk memberikan sampel bukan intimnya.”
- (vi) fasal 14 mengenai keengganan memberi sampel dan peruntukan ini dipotong;
- (vii) fasal 24 mengenai maklumat daripada Bank Data DNA adalah muktamad dan peruntukan ini dipotong juga;
- (viii) fasal 25 mengenai perlindungan terhadap apa-apa prosiding undang-undang-undang. Pindaan di bawah fasal ini dengan memotong perkataan “keabadian, keingkaran”;

- (ix) fasal 26 mengenai peraturan-peraturan. Pindaan di bawah fasal ini dengan memasukkan selepas subfasal (2) subfasal yang berikut, “(3), apa-apa peraturan-peraturan yang dibuat di bawah akta ini hendaklah dibentangkan di dalam Dewan Rakyat dengan seberapa segera yang mungkin selepas ia dibuat dan jika Dewan Rakyat tidak bersidang, pada persidangan dalam mesyuarat Dewan Rakyat yang berikutnya.”

Tuan Yang di-Pertua saya memohon mencadangkan.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Ada sesiapa yang menyokong?

Timbalan Menteri Pengangkutan I [Datuk Abdul Rahim bin Bakri]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong usul ini.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih. Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah di hadapan majlis ialah rang undang-undang bernama suatu akta untuk mengadakan peruntukan bagi penubuhan Bank Data DNA Forensik Malaysia, pengambilan sampel DNA, analisis forensik DNA, penggunaan profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya dan bagi perkara-perkara yang berkaitan dengannya dibacakan kali yang kedua sekarang dan terbuka untuk dibahas.

Silakan, Yang Berhormat Dr. Malasingam.

3.09 ptg.

Dr. M. Malasingam: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih kerana mengizinkan saya untuk sama-sama membahaskan Rang Undang-undang Identifikasi Asid Deoksiribonukleik (DNA) 2008 dan saya kira amat penting kerana ia mempunyai implikasi yang serius dalam proses pengadilan seseorang yang kena tuduh.

■1510

Tuan Yang di-Pertua, apakah DNA? DNA adalah singkatan bagi *Deoxyribonucleic Acid* atau Asid Deoksiribonukleik. Semua sel dalam badan mengandungi DNA kecuali sel darah merah. DNA ialah bahan genetik asas yang terkandung dalam badan bagi setiap individu, di mana separuh dari ciri DNA diwarisi daripada ibu kandung dan separuh lagi daripada bapa kandung. Setiap individu mempunyai corak DNA yang unik kecuali pasangan kembar seiras.

Sampel untuk ujian DNA, sampel biologi yang sesuai untuk ujian DNA adalah darah dan kesan darah, tulang dan organ, rambut, puntung rokok, tisu badan, *swab* mulut, air mani dan kesan air mani. Bahan-bahan biologi lain seperti air liur, air kencing dan peluh boleh juga dianalisa sekiranya mempunyai DNA yang mencukupi. Oleh kerana DNA ini adalah bahan biologi, ia akan mudah terurai atau rosak. Jika sumber-sumber tersebut terdedah kepada haba, kelembapan dan bakteria. Oleh itu tidak semua bukti DNA memberikan profil DNA yang baik.

Fungsi penggunaan profil DNA. Profil DNA digunakan secara meluas sebagai salah satu kaedah untuk menyelesaikan kes jenayah. Seperti bunuh, rogol atau gangguan seksual, pengedaran mayat, kes buang bayi, pergaduhan, kecurian, rompakan, culik, peras ugut dan pengedaran dadah. Selain itu penggunaan profil DNA juga mampu menyelesaikan masalah penentuan hubungan kekeluargaan seperti *paternity*, *maternity*, adik-beradik dan isu-isu imigresen.

Tuan Yang di-Pertua, adakah Yang Berhormat masih ingat pembunuhan ngeri, bekas Perdana Menteri India, Rajiv Gandhi pada tahun 1991 yang mengemparkan masyarakat dunia. Kerana ia dikatakan kali pertama kaedah pengeboman berani mati digunakan. Bagaimanapun teka teki cara yang digunakan pengebom berani mati dalam kejadian itu berjaya diselesaikan sekumpulan pakar forensik daripada Jabatan Forensik Chennai, India. Selepas menggunakan berbagai kaedah saintifik. Apa yang menarik melalui kajian forensik itu ialah, pasukan penyiasat berjaya membuktikan bom yang digunakan dililit pada tali pinggang besi di badan seorang wanita.

Perkara ini diakui sendiri bekas Penolong Pengarah Jabatan Forensik Chennai India, S. Panneerchelvam yang terbabit secara langsung dalam pasukan penyiasat kes berkenaan.

Penggunaan teknologi DNA popular kerana... minta maaf. Semasa kejadian tersebut berlaku, beliau dan pasukannya bertanggungjawab mengumpulkan bukti dan mencari jawapan terhadap pelbagai persoalan yang timbul secara saintifik. Termasuk kaedah yang digunakan pengebom berani mati itu.

Cara cebisan daging berseparah juga diambil kira kerana ia adalah jawapan bagaimana kedudukan penjenayah ketika bom meletup. *"Kami dapati, beliau menundukkan badannya di hadapan Gandhi sebelum ia meletup"*, katanya ketika ditemui di Kota Bharu Kelantan, baru-baru ini. S. Panneerchelvam yang kini Pensyarah Universiti Sains Malaysia cawangan Kubang Kerian Kelantan berkata *"bidang forensik adalah bidang yang luas, dan penting dalam bidang penyiasatan, terutama kes membabitkan jenayah kejam seperti pembunuhan dan rogol"*.

Tuan Yang di-Pertua, malah satu cabang dalam bidang ini iaitu ujian Asid Deoksiribonukleik penting bagi membantu mengenal pasti maklumat mangsa dan penjenayah. Melalui pelbagai bukti yang di kumpul daripada sekecil-kecil habuk atau titisan air liur. Dalam kes Gandhi misalnya, cebisan daging tangan, kaki dan anggota badan mangsa yang terbunuh dalam kejadian itu diambil dan diuji DNA untuk memastikan ia milik siapa.

Bidang sains forensik ini terlalu luas dan ia merangkumi tiga bidang asas iaitu kimia, biologi dan fizik. Ia boleh dicerminkan dari pengumpulan bahan bukti semasa penyiasatan jenayah, yang mungkin terdiri pelbagai bahan seperti sehelai serat kecil, titisan darah atau cat yang halus. Peluru yang ditembak, cap jari, tulisan yang dipadamkan dan simpulan benang.

Bidang ini juga mampu mengenal pasti racun dan dadah dalam tisu dan cecair tubuh mangsa atau bahan penyerap api dalam penyiasatan kebakaran dan juga peninggalan serbuk serpihan bahan letupan. Contoh kaedah fizik yang digunakan ialah, analisa habuk yang ditinggalkan oleh senjata api pada tangan si penembak. Ukuran lilitan peluru yang ditembak, analisa pecahan kaca dan pengecaman cap jari melalui laser *illumination*. Bidang sains forensik juga menyumbang dalam bidang kejuruteraan. Misalnya kaedah metrologi, bahan berkaitan logam digunakan untuk menimbulkan kembali nombor siri kenderaan atau senjata api yang cuba dipadamkan penjenayah.

Kegunaan ujian DNA boleh diumpamakan seperti permainan susun atur gambar *like jigsaw puzzle*, bagi menyelesaikan sesuatu kes jenayah terutama bunuh dan rogol. Ia adalah satu daripada cabang bidang forensik selain daripada pangkalan data, teknologi jauh profil, *spectrometry laser* baru untuk analisis sampel kecil dan teknologi penggambaran video yang dapat membantu dalam menentukan penjenayah.

Bagaimanapun ujian DNA mungkin tidak berguna dalam penyelesaian sesebuah kes jenayah jika suspek di tempat kejadian, gagal ditahan atau tidak dapat dikesan. Sehubungan itu USM Kubang Kerian Kelantan, mengorak langkah mewujudkan pangkalan data bagi mengumpul maklumat DNA dan profil bagi kumpulan etnik di negara ini.

Tuan Yang di-Pertua, Pengerusi Program Forensik USM, Profesor Doktor Norazmi Mohd Nor berkata, pihaknya mewujudkan pangkalan data bertujuan mengumpul maklumat DNA, menerusi kaedah *Single Tandem Repeat* (SDR). Pengumpulan maklumat ini penting kerana jika berlaku sesuatu kejadian jenayah dan spesimen suspek seperti air liur, darah dan rambut berjaya di kumpulkan di tempat kejadian. Kebarangkalian untuk mengetahui siapa terbabit dengan kejadian itu adalah tinggi.

Bagaimanapun tanpa pangkalan data yang lengkap, mungkin sukar untuk memastikan pembabit seseorang suspek itu. Melainkan beliau berjaya ditahan dan ujian DNA diadakan ke atas peserta dengan bukti lain yang mengukuhkan pendakwaan. Penggunaan teknologi DNA popular kerana kemampuannya dalam mengenal pasti penjenayah melalui ujian DNA yang diperoleh daripada tisu atau cecair tubuh yang sedikit dan ciri penentuan yang tepat. Katanya, lazimnya apabila spesimen suspek di peroleh di sesebuah tempat kejadian, ujian DNA dilakukan daripada sampel yang mungkin sudah digeneralisasi. Ia masih boleh digunakan melalui teknik yang digelar tindak balas rantai *polymerize* ujian DNA.

■1520

Ini berguna kerana ia boleh mencetuskan atau boleh mempengaruhi pengakuan penjenayah atau orang yang disyaki kerana ketepatan DNA seseorang itu adalah pada tahap satu per beberapa bilion kecuali pasangan kembar kerana mereka mempunyai DNA serupa.

Bagaimanapun, masalah yang masih dihadapi pihak yang terbabit dalam bidang perundangan di negara ini ialah jumlah pakar forensik terlalu sedikit dan ia tidak mencukupi untuk membantu mempercepatkan penyiasatan dalam kes jenayah yang memerlukan kepakaran dalam bidang ini.

Tuan Yang di-Pertua, rang undang-undang bagi menubuhkan Bank Data DNA Forensik, pengambilan sampel DNA, analisis forensik DNA, penggunaan profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya boleh dikuatkuasakan. Akan tetapi, ianya perlu merangkumi kesemua peringkat iaitu peringkat kerajaan tempatan, negeri dan persekutuan.

Saya ingin menegaskan bahawa penggunaan Data DNA Ini sepatutnya hendaklah diguna pakai sebagai salah satu bukti dalam sebarang kes dan bukannya sebagai bukti yang utama dalam sesuatu kes.

Dato' Musa bin Haji Sheikh Fadzir: Mohon Yang Berhormat, minta laluan. Baik, terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, saya ingin penjelasan daripada Yang Berhormat. Yang Berhormat sebagai seorang doktor, bolehkah apabila pemeriksaan DNA dilakukan, ia menjadi pertukaran? Katalah DNA yang diambil, sampel yang 'A' digunakan untuk 'B', yang 'B' digunakan untuk 'A', pernahkah, atau bolehkah perkara ini berlaku? Terima kasih Yang Berhormat.

Dr. M. Malasingam: Yang Berhormat, kita semua manusia. So, kita tidak hendak benda ini terjadi bukan? Akan tetapi izinkan *we just have to bare with it because it can happen*. Terima kasih. Saya ingin menekan bahawa penggunaan Data DNA ini sepatutnya hendaklah diguna pakai sebagai salah satu bukti dalam sebarang kes dan bukannya sebagai bukti yang utama dalam sesuatu kes.

Ini penting kerana kita sedia maklum bahawa tidak ada siapa yang boleh menjamin bahawa sistem sedia ada adalah *full prove*, dengan izin. Sudah pasti terdapat kelemahan-kelemahan yang perlu kita perbaiki dari semasa ke semasa. Seratus orang pesalah boleh terlepas daripada hukuman tetapi kita tidak boleh membiarkan seorang yang tidak bersalah dijatuhkan hukuman bagi kesalahan yang tidak dilakukan olehnya hasil daripada penggunaan data DNA yang salah.

Tuan Yang di-Pertua, oleh kerana pembentangan rang undang-undang ini dilakukan tanpa perlindungan daripada sesuatu akta lain seperti *Data Protection Act* umpamanya seperti yang diamalkan di negara-negara maju lain yang mempunyai Akta DNA yang sedemikian, saya berpendapat bahawa kita perlu berhati-hati dalam membahaskan dari meluluskan akta yang sedemikian.

Sebagai contoh, saya mengambil maklum bahawa kerajaan telah meminda rang undang-undang ini bahawa pelantikan Ketua Bank Data DNA dan Timbalan Ketua Bank Data Bank tidak

lagi perlu dilantik dari kalangan pegawai tinggi polis yang berpangkat Timbalan Pesuruhjaya Polis seperti yang dinyatakan dalam fasal 7, 1, dan 2 rang undang-undang ini.

Ini adalah baik kerana Bank Data DNA Forensik Malaysia ini perlu menjadi satu badan yang bebas demi memastikan keadilan kepada orang yang dituduh. Saya ingin mencadangkan bahawa apabila seseorang ditahan dan diperlukan untuk diambil sampel DNA nya, ia perlu dilakukan dengan perintah mahkamah apabila perintah tahanan reman diperolehi.

Ini boleh memastikan bahawa sampel DNA ini tidak diperolehi dengan sewenang-wenangnya kerana tidak ada perlindungan yang diperolehi oleh orang yang ditahan kerana ketiadaan *Data Protection Act* di negara kita buat masa ini. Dengan kata lain, saya ingin menekankan bahawa kita seharusnya menggunakan Akta DNA ini untuk kes-kes tertentu sahaja seperti kes pembunuhan bersiri, kes perogol bersiri dan lain-lain yang sepertinya seperti yang diamalkan oleh negara-negara maju yang mempunyai kepakaran dan pengalaman yang lebih luas daripada kita.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin membangkitkan isu simpanan dan kerahsiaan sampel DNA yang bakal disimpan dan direkodkan dalam Bank Data DNA Forensik Malaysia ini. Sebagai contoh, bagi makmal yang menjalankan ujian yang melibatkan DNA, reka bentuk, reka letak dan pembinaan makmal ini seharusnya menepati piawaian seperti yang ditetapkan oleh *International Survey of Clinical Chemistry* atau ISCC.

Gold standard menurut ISCC ialah bilik berasingan dengan pergerakan sehalu atau *separated room with one way floor through system*, dengan izin. Walaupun sukar dipatuhi arahan ini, namun setiap makmal patut menepati syarat minimum ini iaitu kawasan *free* dan *post* PCR yang berasingan. PCR ialah *Polymerize Change Reaction*. Oleh itu, perlunya Ketua Data Bank Forensik Malaysia ini terdiri daripada mereka yang pakar dan berpengetahuan tinggi dalam isu-isu yang membabitkan simpanan sampel DNA.

Saya ingin mendapatkan jaminan daripada pihak kerajaan dari aspek teknikal penyimpanan sampel DNA ini bahawa ianya akan dijalankan menurut piawaian yang ditetapkan oleh ISCC seperti penerimaan sampel, pemprosesan sampel, penstoran sampel sebelum mengisytiharkan DNA dan penstoran DNA untuk jangka masa panjang. Satu kaedah pelupusan DNA juga diperlukan sekiranya ia perlu dilakukan pada masa-masa hadapan.

Tuan Yang di-Pertua, berkenaan dengan kerahsiaan maklumat yang diperolehi daripada sampel DNA ini, saya ingin mendapatkan penjelasan daripada pihak kementerian bahawa haknya maklumat daripada ujian yang melibatkan DNA disimpan bersama maklumat berkenaan subjek atau orang tahanan. Ia tidak seharusnya menamakan setiap subjek secara terang-terangan dan ianya haruslah tetap dirahsiakan dalam semua laporan kajian yang dikenakan.

Kerahsiaan maklumat berkenaan DNA secara begini perlu kerana ia menepati piawaian antarabangsa. Maka, dengan ini saya mohon menyokong untuk Rang Undang-undang Identifikasi Asid Deoksiribonukleik (DNA). Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Yang Berhormat dapat membentangkan dengan baik walaupun ini merupakan julung-julung kalinya Yang Berhormat berucap di Dewan Negara ini. Ya, silakan Yang Berhormat Tunku Abdul Aziz

■1530

Tunku Abdul Aziz bin Tunku Ibrahim: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana memberi peluang kepada saya untuk berucap buat pertama kali di Dewan yang mulia ini. Sebelum saya memulakan perbahasan, saya ingin mengambil kesempatan atas pelantikan Tuan Yang di-Pertua yang baru hari ini dan semoga atas penerajuan beliau, Dewan ini akan mampu menghasilkan perdebatan-perdebatan yang sihat ke arah Malaysia yang lebih adil, insya-Allah.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

Tunku Abdul Aziz bin Tunku Ibrahim: Saya juga ingin mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan terima kasih atas kepercayaan yang diberikan kepada saya terutamanya kepada Tuan Yang Terutama Pulau Pinang, Ketua Menteri Pulau Pinang dan Kerajaan Negeri Pulau Pinang atas pelantikan ini. Begitu juga kepada parti saya Parti Demokratik Malaysia, saya mengucapkan terima kasih.

Saya mengucapkan terima kasih kerana diberi peluang untuk membahaskan Rang Undang-undang DNA ini. Pertamanya, izinkan saya menyatakan bahawa rang undang-undang ini diperbincangkan apabila keyakinan rakyat terhadap pihak penguat kuasa dipertikaikan. Di sini saya merujuk kepada pihak polis dan Badan Pencegah Rasuah yang gagal memperlihatkan peningkatan di dalam perkhidmatan mereka dan tunduk kepada kerakusan politik pemerintah. Oleh kerana rang undang-undang ini ada berkaitan dengan agensi-agensi badan penguat kuasa seperti polis, MACC dan sebagainya, IPCMC yang dicadangkan masih belum dilaksanakan sehingga sekarang. Pesuruhjaya bebas anti rasuah juga masih tidak dapat dilaksanakan. Agensi pendakwa raya sering diserang atas kegagalan dalam pendakwaan mereka. Bank Data DNA yang diberi kuasa kepada pegawai polis yang dilantik oleh Menteri Keselamatan Dalam Negeri amat meragukan kewibawaan mereka nanti. Mereka-mereka ini bukanlah badan yang benar-benar bebas dan pihak Menteri boleh melantik sesuka hatinya.

Tuan Yang di-Pertua, saya merujuk kepada perkara 7 akta ini. Sekiranya kita melihat cara pelaksanaan di Kanada, suatu perundangan itu memulakan di sebuah Jawatankuasa Parlimen yang menjalankan penyeliaan skim Bank Data dalam jangka masa lima tahun. Rang Undang-undang DNA bertujuan untuk mengumpul, memproses dan menyimpan maklumat yang bersifat sensitif mengenai seseorang. Oleh yang demikian, ia tidaklah boleh dibentangkan tanpa

diiringi oleh kerajaan yang menghormati hak bersendirian atau *privacy* dan *liberty rights*, dengan izin.

Menurut seksyen 28(a) Kanun Keseksaan Jenayah atau CPC, *rights to counsel*, dengan izin, bermaksud sesuatu undang-undang itu tidak boleh beroperasi secara vakum. Sesebuah rang undang-undang itu mestilah dikontekstkan dan dapat diterangkan sehinggakan undang-undang yang terbaik juga boleh disalahgunakan dalam pelaksanaannya apatah lagi undang-undang yang tidak jelas seperti ini.

Tuan Yang di-Pertua, sukacita saya untuk membentangkan tiga perkara yang menjadi keraguan saya sekiranya akta ini dilaksanakan. Pertama, akta ini tidak ada keselamatan di dalam penyimpanan dan pengujian sampel-sampel DNA dan bagi profil DNA. Akta ini juga tidak ada keselamatan dari segi cara sampel-sampel ataupun profil dilaksanakan. Oleh itu, tidak ada peraturan jelas dinyatakan di sini.

Kedua, akta ini tidak mempunyai sebarang peruntukan bagi ujian sampel terhadap tertuduh yang benar-benar bebas. Akta ini tidak memberi peluang bagi tertuduh untuk menguji pengesahan sampel di mana mempunyai profil DNA tertuduh. Oleh itu, akta ini tidak memberikan jaminan dari segi laporan kimia sebagai bahan untuk profil DNA di mahkamah yang datang dari sampel yang sama diambil dari tertuduh yang sama. Perkara ini akan membawa seribu satu keraguan.

Ketiga, kategori pihak yang diambil sampel darah mereka adalah amat luas dan tidak jelas. Berlainan dengan indeks pesalah atau indeks bergantung dadah atau dengan izin *the detainee index and drugs dependent index*, dengan izin, perkara 3(3)(d) dan (e); 12(2),(3)(b) dan (c); dan 13(2),(3)(b) dan (c) yang bergantung pada Undang-undang Darurat dan Arahan Pemulihan. Dengan cara rang undang-undang ini digubal, ia seolah-olah pihak kerajaan ingin mencari profil yang menyetujui menangkap orang yang di sangsi. Negara kita mempunyai sebuah akta yang terkenal, Akta Keselamatan Dalam Negeri ISA dan Akta Darurat, *Emergency Ordinance*. Di bawah akta ini, sesiapa sahaja boleh ditahan. Oleh ini, mereka-mereka ini boleh dipaksa menyerahkan sampel DNA mereka meskipun tidak ada penyiasatan terhadap kesalahan spesifik di jatuhkan terhadap mereka ini.

Tuan Yang di-Pertua, apa yang perlu Dewan yang mulia ini menekankan ialah:

- (i) membatalkan perdebatan rang undang-undang ini dan menyerahkan kepada rundingan ahli-ahli pakar di dalam bidang ini untuk mencadangkan kepada Dewan.

■1540

- (ii) menubuhkan jawatankuasa pemilihan Parlimen atau sekurang-kurangnya sebuah jawatankuasa kerja di peringkat tertinggi untuk

menyelidik dan membuat pindaan kepada rang undang-undang ini. Jawatankuasa ini perlulah terdiri daripada Kementerian Keselamatan Dalam Negeri, pihak polis, Jabatan Kimia, Jabatan Peguam Negara, Majlis Peguam dan NGO-NGO yang berkaitan;

- (iii) meminda Perlembagaan dengan menambahkan hak-hak *privacy* dan memasukkan suatu rejim perlindungan data di dalamnya; dan
- (iv) Mmendatangi konvensyen antara hak-hak sivil dan politik.

Sekian ucapan saya, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Mulia di atas ucapan tadi. Silakan Yang Berhormat Tuan Mustafa Kamal bin Mohd Yusoff.

Tuan Mustafa Kamal bin Mohd. Yusoff: Tuan Yang di-Pertua, saya mengucapkan terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua kerana memberi peluang kepada saya untuk membahaskan rang undang-undang yang mustahak ini iaitu DNA.

Terlebih dahulu saya ingin mengambil kesempatan untuk menyatakan penghargaan kepada kejayaan negeri Pulau PinangPulau Pinang, pada Yang Berhormat Ketua Menteri, Tuan Yang Utama Yang di-Pertua Negeri dan tentunya pada parti saya, Parti Keadilan Rakyat, untuk saya mewakili negeri Pulau Pinang, negeri yang dikenali sebagai Pulau Mutiara dalam Dewan ini.

Izinkan saya perincikan beberapa perkara yang termaktub dalam rang undang-undang ini yang mungkin membawa syak wasangka dan memberi peluang kepada beberapa pihak untuk memanipulasikan sesebuah kes. Kriteria dan penjagaan kuasa yang lemah yang berkaitan dengan *suspected person index*, dengan izin, perkara 3(3)(b), 12(2)(a) dan 3(a), 13(2)(a) dan 3(e) dan *convicted person index* dengan izin, dalam perkara 3(c) dan perkara 16.

Mereka yang dituduh menyalahi undang-undang disiasat tetapi ini hanya berlaku apabila waran DNA dikeluarkan oleh mahkamah. dan sSaya mengambil cara yang diguna pakai oleh sebagai rujukan di negara Kanada di mana pihak polis mestilah menunjukkan bahawa mayat telah dijumpai di tempat kejadian atau terdapat bukti yang menunjukkan tertuduh terlibat dalam kesalahan jenayah itu dan forensik analisis DNA akan menyediakan bukti mengenai sama ada bukti mayat dijumpai bersama tertuduh.

Tuan Yang di-Pertua, cara usulan yang bergantung kepada pihak berkuasa polis untuk mendapatkan sampel adalah amat berbahaya. Kebiasaan mengenai penyalahgunaan dan aduan-aduan daripada proses penahanan yang serupa di bawah ISA dan Akta Darurat perlu diambil kira. Mereka yang didapati bersalah dan hanya berkaitan dengan jenayah-jenayah serius. Kesalahan yang dimaksudkan termasuklah pencolekan, aktiviti-aktiviti penjenayah, serangan seksual, *hijacking*, dengan izin, pembunuhan, kecederaan dan lain-lain. Sekali lagi pengambilan sampel dari pesalah itu mestilah dikawal selia oleh mahkamah.

Mahkamah dalam sudut lain perlulah mengkaji rekod jenayah dan pelbagai sudut dalam kesalahan yang dijatuhkan. Mereka yang melakukan kesalahan berulang, mahkamah mestilah mempersetujui dalam mengambil sampel dengan melihat rekod jenayah, persekitaran jenayah dan kesan terhadap *privacy* dan keselamatan tertuduh mestilah dilakukan. Hak *privacy* akan menjadi satu ilusi dengan jenayah atau keengganan untuk memberi sampel. Ini termaktub di dalam perkara 14.

Tuan Yang di-Pertua, undang-undang ini sekiranya mahu dibgubalr sepatut lah menyediakan ruang untuk budi bicara yang memburuk-burukkan tertuduh semasa perbicaraan atas keengganan mereka untuk menyerahkan sampel. Perlu saya nyatakan di sini bahawa perkara 13(7) membenarkan pihak polis mengambil sampel dengan apa cara sekalipun. Menurut perkara 16, permohonan di dalam undang-undang terhadap seseorang yang buat masa ini sedang menjalankan hukuman penjara adalah didapati tidak adil. Dengan itu, seseorang itu tidak perlu dikenakan atau dijatuhkan hukuman ke atas jenayah yang tidak wujud pada waktu ianya berlaku. Seseorang itu juga telah dikenakan atau dijatuhkan hukuman sebelum sesuatu akta itu diwartakan yang boleh memberi kesan kepada akta tersebut.

Pelupusan sampel tidak patut dibenarkan tetapi menjadi mandatori selepas satu tempoh masa yang ditentukan. Usul yang dikemukakan dalam perkara 17 tidak dapat diterima kerana ianya memberi kebebasan mutlak kepada Ketua Bank Data DNA. Ia juga tidak selaras dengan piawaian antarabangsa. Perkara 18 hanya menyebut mengenai profil DNA dan sebarang maklumat yang berkaitan dengannya. Tidak ada sebarang jaminan bahawa profil DNA tidak boleh disimpan di mana-mana atau dipindahkan kepada satu pengekalan data maklumat. Oleh itu satu akta yang lebih ketat perlu dibubar.

Tuan Yang di-Pertua, selain itu perkara 18 ini juga tidak mencukupi kerana ianya hanya diperuntukkan kepada mereka yang tertuduh atau di mana penyiasatan telah mendapati bahawa pesalah itu tidak terlibat dan bersalah. Indeks pesalah atau *detainee index*, dengan izin, dan indeks penggantungan dadah atau *drugs dependent index*, dengan izin, tidak disentuhgantung langsung dan maklumat yang diperolehi oleh daripada indeks-indeks tidak digunakan langsung. Justeru itu, indeks ini tidak diterima sungguhpun ia merupakan prinsip utama dalam sesuatu upacara perbicaraan.

Seterusnya penghakiman. Bukti *conclusive* atau bukti muktamad dalam perkara 24 menyingkirkan kuasa mahkamah untuk menimbang sebarang bukti dan timbangan dalam bukti yang dikemukakan sebelum perbicaraan selalunya menjadi persoalan dalam mahkamah. Perkara yang bukti *conclusive* membelenggu proses penghakiman. Ianya secara tidak adil memberi sekatan kepada hak bagi pesalah bagi untuk menyoal kredibiliti mengenai profil terhadap DNA. Oleh itu maklumat Bank Data DNA dikenal pasti sebagai satu yang tidak adil dan memberi ruang

kepada kesilapan untuk berlaku. tTanpa sebarang rejim perlindungan terhadap data dan melanggar hak *privacy* dalam Perlembagaan,. Kkuasa untuk mengeksport profil DNA kepada agensi-agensi penguat kuasa undang-undang luar negara di bawah perkara 23 akan terhapus.

■1550

Tuan Yang di-Pertua, justeru itu saya ingin mengesyorkan agar diteliti kembali rang undang-undang ini dan menyeru agar kerajaan meratifikasikan konvensyen antarabangsa hak-hak asasi dan politik. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat.

3.51 ptg.

Datuk Maijol Mahap: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua kerana memberikan peluang kepada saya untuk turut membahaskan walaupun secara ringkas mengenai Rang Undang-undang DNA 2008. Sebelum itu saya juga turut mengucapkan tahniah kepada Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih.

Datuk Maijol Mahap: Kerana telah dilantik sebagai Tuan Yang di-Pertua yang baru. Saya ingin mengucapkan tahniah kepada kementerian, kepada kerajaan kerana telah berjaya menggubal satu undang-undang yang berhubung dengan penubuhan Bank Data DNA, forensik pengambilan sampel DNA, analisis forensik DNA dan juga penggunaan profil DNA.

Tuan Yang di-Pertua, saya menyokong penuh terhadap rang undang-undang ini. Saya rasa majoriti rakyat Malaysia bersetuju bahawa kita memang memerlukan Bank Data DNA. Saya juga rasa bahawa kita di Malaysia sudah bersedia terhadap idea untuk mewujudkan Bank Data DNA. Dengan terwujudnya undang-undang ini maka Malaysia adalah di antara bersama-sama dengan negara-negara maju yang menggubal undang-undang seperti ini. Seperti juga yang dibuat oleh negara-negara maju di United Kingdom dan juga Switzerland.

Dalam pada itu saya ingin mengucapkan terima kasih kepada pihak kementerian dan kerajaan kerana telah bersedia untuk membuat pindaan terhadap beberapa seksyen dalam rang undang-undang apabila ia dibentangkan di Dewan Rakyat pada tahun yang lalu. Seksyen-seksyen yang saya maksudkan di sini adalah pertama seksyen 7, di mana seksyen 7 ini sebelum ini menampakkan tidak ada *separation of powers*, dengan izin, Tuan Yang di-Pertua, tidak ada pemisahan kuasa di antara orang yang mengambil data itu dan juga orang yang menggunakan data itu. Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi telah mengatakan bahawa pegawai ataupun ketua DNA itu bukan lagi di kalangan pegawai polis, tetapi seorang penjawat awam. Jadi di situ memang perlu ada pemisahan kuasa yang dibuat.

Kedua ialah seksyen 9, memang satu seksyen yang juga dikatakan bahawa boleh disalahgunakan, tetapi nampaknya mengikut penerangan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi

bahawa seksyen 9 ini tidak diubah dan tidak dipinda, kekal seperti yang asal dan adalah diharapkan walaupun ini kekal tidak akan dijadikan sebagai satu seksyen bagi mereka yang berkenaan untuk menyalahgunakan kuasa mereka.

Seksyen 13 adalah mengenai dengan kuasa ketua DNA itu untuk mengambil sampel dengan izin, *with all means necessary*. Kalau dilihat dalam laporan itu memang terlalu luaslah kuasa dia. *All means necessary*, dengan izin *it's open to wide interpretation* boleh disalahgunakan. Akan tetapi seksyen 13 ini telah diubah kerana sekarang orang-orang yang enggan untuk diambil sampel DNA akan dihadapkan di majistret dan diberi peluang untuk mengatakan kenapa sampel itu tidak perlu diambil daripada diri beliau.

Seksyen yang seterusnya saya amat setuju dengan pindaan ini, iaitu seksyen 14 di mana juga dipinda sekarang ini, dipotong keseluruhan seksyen tersebut dan saya amat menyokong. Seksyen 24 juga sekarang sudah diubah dan dipotong kerana ia memberikan satu *jurisdiction*, budi bicara kepada hakim dalam membicarakan kes-kes berkaitan dengan DNA. Sebelum ini apa yang saya perhatikan bahawa rang undang-undang ini memberikan kuasa mutlak atau *inherent jurisdiction* kepada hakim untuk menentukan bahawa kalau ada bukti DNA itu maka keputusannya adalah muktamad dan tidak boleh dipersoalkan lagi.

Akan tetapi sekarang ini orang yang tertuduh diberi opsyen untuk mencabar kredibiliti DNA yang diuji atau membuat satu *test*, dengan izin, yang bebas untuk membuat perbandingan dengan DNA yang telah dibuat oleh pegawai kerajaan tersebut. Kalau maklumat dalam DNA itu konklusif, iaitu muktamad oleh hakim dalam perbicaraan, maka hakim tidak ada *jurisdiction* atau kuasa untuk menidakkan kesahihan DNA walaupun polis telah tersilap untuk mengambil bukti DNA itu. Dalam hal DNA ini, walaupun DNA ini dibuktikan hanyalah menjadi satu bahan atau bukti *collaborative* sahaja dan bukan satu *conclusive evidence* dalam mahkamah. Jadi saya menyokong penuh dengan usaha kerajaan untuk meminda seksyen tersebut.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin membangkitkan keraguan di sini mengenai dengan satu *omission* atau terlepas pandang dalam fikiran saya, iaitu kalau pengamatan saya di sini bahawa tidak ada *provision* bagaimana data itu disimpan dan dihapuskan nanti. *There is no provision for data storage and destruction*. Tempoh data itu disimpan dan bagaimana kalau ia berlaku maka ia bertentangan dengan *civil liberties*, kebebasan manusia iaitu bahawa adakah ia disimpan oleh kerajaan atau data bank itu untuk selama-lamanya. Kita tidak tahu berapa lama tempohnya? Bagaimana ia dihapuskan kita tidak tahu.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin mengesyorkan di sini bahawa apa pun kaedah kita di sini ia haruslah menghormati hak asasi manusia dan seperti juga diamalkan oleh negara-negara maju di United Kingdom dan juga di Switzerland, di mana ada *independent laboratories* atau makmal yang bebas untuk melihat dan mentadbirkan DNA. Jadi Tuan Yang di-Pertua itu

yang secara ringkas saya ingin bahaskan maka dengan itu saya mohon menyokong. Terima kasih

Tuan Yang di-Pertua: Ya dipersilakan Profesor Dato' Dr. Firdaus.

3.59 ptg.

Profesor Dato' Dr. Firdaus bin Abdullah: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, saya hanya ingin mengemukakan sedikit komen terhadap pandangan yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Tunku dan rakan-rakan Senator baru daripada Pulau Pinang tadi. Saya memahami keprihatinan yang disuarakan oleh kedua orang Yang Berhormat itu tentang kemungkinan penyalahgunaan undang-undang ini. Akan tetapi kemungkinan penyalahgunaan itu boleh berlaku di bawah apa sahaja pentadbiran. Oleh kerana itu pada masa yang sama kita memikirkan keperluan undang-undang ini diwujudkan.

Walaupun ada cacat cela di sini ada yang tidak betul, apa yang patut kita lakukan saya rasa ialah bukan sekadar menyebut apa yang tidak betul, tetapi kita patut mencadangkan secara spesifik dan konkrit, bagaimana membetulkan perkara yang tidak betul itu dan tanpa membuat generalisasi-generalisasi yang boleh meragukan. Dengan sikap yang demikian, dengan sikap mengemukakan dan menyebut, mengenal pasti apa yang tidak betul dan mencadangkan bagaimana yang tidak betul itu dapat diperbetulkan, dengan sikap demikian kita akan dapat memelihara kemuliaan Dewan ini. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

■1600

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih atas penjelasan. Silakan Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawî.

4.01 ptg.

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawî: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua di atas kebenaran untuk saya membahaskan Rang Undang-undang DNA pada hari ini. yang pertama yang saya cadangkan pada pihak kerajaan ialah bila mana satu-satu rang undang-undang. Pertamanya rang undang-undang yang penting dan mustahak pada pandangan awam telah pun dibahaskan dengan nyata dan teliti di peringkat Dewan Rakyat. Kami memohon agar Hansard perbahasan untuk Dewan Rakyat itu dibekalkan kepada Ahli Dewan Negara sebelum mana-mana perbahasan rang undang-undang dikemukakan.

Ini kerana kita tidak mahu membincangkan perkara yang telah pun timbul dan dibahaskan dengan begitu baik dan jawapan yang telah diberikan oleh pihak Menteri berkenaan dengan mana-mana rang undang-undang. Perkara ini terjadi kerana selalunya Ahli-ahli Dewan Negara hanya dimaklumkan tentang perbahasan rang undang-undang itu di saat-saat akhir. Jadi ini menyukarkan kepada pihak kami untuk bersedia atau pun untuk mencari bukti-bukti atau pun hujahan-hujahan untuk kami bahaskan dan kita tidak mahu perkara ini berulang.

Jadi saya mohon dengan kerjasama daripada pihak Parlimen untuk membekalkan Hansard-hansard ini terutama berkaitan dengan rang undang-undang yang amat mustahak demi kepentingan rakyat. Itu yang pertama. Kedua, bila mana kita membincangkan tentang Rang Undang-undang DNA 2008 ini saya ingin bertanya kepada pihak kerajaan, adakah rang undang-undang ini bersifat satu lagi tambahan kepada sifat-sifat atau pun acara-acara keterangan bagi kes-kes kesalahan jenayah di mahkamah sivil. Tidakkah rang undang-undang ini boleh bersifat secara bersendirian untuk pembuktian mana-mana kes tanpa menyebut *direct* bahawa rang undang-undang ini berkaitan dengan kes-kes jenayah?

Kita melihat dengan cara rang undang-undang telah dibentangkan ia adalah seolah-olah satu lagi pelengkap kepada sistem perbicaraan atau pun prosedur jenayah di mahkamah negara kita. Jadi saya mohon agar perkara ini kalau boleh dibuat asing, asingkan.

Jangan kita hadkan kepada perkara-perkara yang berkaitan dengan kes-kes jenayah kerana keperluan kepada DNA, apabila kita membuat semakan DNA ini bukan hanya terhad kepada perkara-perkara yang melibatkan dari sudut jenayah.

[Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin *mempengerusikan Mesyuarat*]

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Naw: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Ini kerana untuk tujuan DNA ini diperkenalkan, DNA digunakan untuk menyelesaikan kes-kes jenayah. DNA juga akan melindungi orang-orang yang tidak bersalah. Bukti daripada DNA juga akan membuatkan kita boleh mengenal pasti identiti sebenar kes-kes yang kita kendalikan. Mengapa saya bercakap tentang perkara ini, ialah kerana untuk bukti DNA sebagai contohnya kemungkinan besar DNA ini akan dapat kita gunakan di Mahkamah Syariah demi untuk mengenal pasti sama ada anak yang disabitkan di dalam kes nasab itu boleh dikenal pasti dengan cara yang cepat apabila kita membuat ujian DNA.

Namun apabila DNA ini dihadkan kepada kes-kes jenayah ertinya kes-kes mal atau pun kes-kes yang melibatkan mahkamah-mahkamah lain seolah-olah kita tidak dapat menggunakan bagi kepentingan rakyat. Dari segi penyediaan untuk rang undang-undang juga, saya ingin bertanya kepada pihak kerajaan berapakah jumlah makmal yang telah dikenal pasti akan mengeluarkan atau pun layak untuk mengeluarkan pengesahan-pengesahan atau pun laporan-laporan DNA di seluruh negara. Adakah ia akan dibuat di satu tempat makmal khas atau pun akan dibahagikan mengikut zon sebagaimana kita mendapat maklumat-maklumat tentang laporan kimia untuk kes-kes dadah yang dibuat mengikut zon ini sekarang.

Sebab kalaulah kita hanya bertempat satu dengan kes yang bertambah demikian rupa untuk kes-kes jenayah sahaja, kemungkinan besar laporan-laporan ini lambat dapat dikemukakan di mahkamah dan ini akan menyebabkan berlaku lambakan kes di mahkamah khususnya berkaitan dengan pengesahan atau pun laporan berkaitan dengan DNA. Begitu juga

dengan bentuk spesimen atau pun IC untuk sebarang spesimen yang telah pun digunakan untuk kita mendapatkan DNA. Bagaimanakah bentuk satu-satu barang kes atau pun sampel itu dikenal pasti daripada sudut menjaga kerahsiaan dan menjaga keselamatan?

Ini kerana kita lihat hari ini contohnya kalau di mahkamah yang melibatkan kes dadah. Sampel yang diambil kadang-kadang banyak berlaku masalah di tengah jalan. Kadang-kadang barang kes hilang atau sampel hilang. Jadi untuk kes DNA ini mungkin dari segi kimianya lagi *delicate*. Bagaimana bentuk barang kes itu akan disembahkan ke mahkamah. Dari sudut plastiknya, dari sudut IC kepada setiap barang yang dijadikan bahan untuk dijadikan sampel DNA itu. Jadi bagaimana perkara ini boleh diberikan jaminan oleh pihak kerajaan ia tidak akan berlaku perkara yang sedemikian?

Saya juga ingin mengetahui adakah pihak kerajaan setelah kita membincangkan tentang Rang Undang-undang DNA ini telah pun mempunyai DNA Research Centre?

Berapakah pakar DNA di dalam negara kita yang berupaya untuk mengeluarkan laporan-laporan ini secara baik kepada pihak kerajaan bila mana rang undang-undang ini diluluskan? Adakah mana-mana sampel DNA ini boleh digunakan berkali-kali untuk kes yang berbeza atau pun adakah ia akan digunakan sekali sahaja? Saya juga ingin merujuk kepada seksyen 9(1) disebutkan bahawa pembetulan butir-butir dalam profil dan maklumat DNA bahawa ketua Bank Data DNA berhak untuk membetulkan butir-butir dalam profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya jika suatu kesilapan taipan telah berlaku dan keterangan yang mencukupi dikemukakan untuk memuaskan hati Ketua Bank Data DNA bahawa klausa itu adalah tidak betul.

Jadi saya rasa dalam rang undang-undang lain kita jarang melihat atau pun dibekalkan dengan satu seksyen khas bahawa bila ada *typing error* atau pun *typo error*, sesuatu maklumat itu boleh dibuang. Jadi kenapa untuk Rang Undang-undang DNA ini perkara ini dimasukkan seolah-olahnya kita telah menjangkakan bahawa akan banyak berlaku kesilapan taipan. Sedangkan di dalam rang undang-undang yang lain pun kita percaya akan ada *typo error* untuk sebarang maklumat yang dikemukakan. Namun mengapa perkara ini tidak dinyatakan tetapi untuk DNA ini satu seksyen khas menerangkan tentang kesilapan taipan?

Saya ingin mencadangkan kepada pihak kerajaan untuk seksyen 9(1)(b) sepatutnya keterangan yang mencukupi itu *didetailkan* sedikit. Apakah bentuk keterangan yang mencukupi yang membolehkan Ketua Bank Data DNA membatalkan atau pun membetulkan apa-apa maklumat dalam *report* DNA yang dibekalkan kerana perkara ini adalah amat penting. Apabila berlaku satu kesilapan, apakah bentuk keterangan yang diperlukan yang memadai untuk kita yakin bahawa Ketua Bank Data DNA itu akan membetulkannya berdasarkan benda-benda yang sebenar. Kalau boleh *didetailkan* sedikit kerana perkara ini amat penting apabila berlaku sebarang perubahan kepada *report* yang dinyatakan.

Bagi seksyen 9(2), kuasa di bawah seksyen ini dijalankan oleh Ketua Bank Data DNA secara sendirian. Saya ingin mengetahui apakah maksud secara sendirian? Dalam rang undang-undang lain saya rasa jarang kita jumpa dengan perkataan mana-mana Ketua Pengarah atau pun boleh buat secara sendirian. Kenapa untuk Rang Undang-undang DNA ini Ketua Bank Data perlu atau pun hendaklah menjalankan keputusan ini secara sendirian? Bagi saya mengikut cadangan saya sendiri, adalah lebih baik perkara ini boleh dibuat dalam bentuk jawatankuasa. Apabila berlaku sebarang pindaan atau pun pembetulan diperlukan, Ketua Bank Data bersama dengan jawatankuasa khas bolehlah membuat pindaan.

Bukanlah diberikan kuasa kepada Ketua Bank Data DNA seorang untuk membuat sebarang pindaan. Kita akui untuk tandatangan di peringkat akhir untuk meterai atau pun untuk materi bolehlah dia yang tandatangan. Namun keputusan untuk membuat pindaan itu mestilah datang daripada jawatankuasa yang dilantik oleh pihak kerajaan. Tidak bolehlah kita meletakkan segala-galanya kepada Ketua Bank Data untuk meminda sebarang maklumat walaupun mungkin pada pandangan beliau sudah pun mencukupi.

■1610

Untuk seksyen 11(1)(a), saya ingin juga bertanya pihak kerajaan, kenapa kah perbandingan forensik ini untuk (a), (b) dan (c), seolah-olah perbandingan ini dibuat untuk kesalahan yang dijalankan oleh mana-mana agensi penguatkuasaan. Untuk (a) contohnya, perbandingan forensik dengan mana-mana profil atau maklumat DNA lain dalam menjalankan penyiasatan bagi apa-apa kesalahan yang dijalankan oleh mana-mana agensi penguatkuasaan. Tidak bolehkah kita buka di sini perkataan “apa-apa kesalahan” itu bagi menjalankan penyiasatan oleh mana-mana agensi? Tidak perlu kita letakkan “bagi apa-apa kesalahan”.

Kadang-kadang kita perlukan maklumat DNA bukan hendak membuktikan siapa bersalah, cuma untuk mengetahui keadaan yang sebenar. Kalau kita letak kesalahan ini seolah-olahnya mesti ada satu kesalahan dahulu baru kita boleh buat DNA. Sedangkan bagi pandangan saya, untuk membuat satu laporan DNA ini mungkin kadang-kadang berdasarkan kepada aduan dan kekeliruan. Sudah cukup untuk kita buat satu maklumat DNA. Tidak perlu hingga sampai ke tahap kesalahan.

Sekiranya wujud Bank Data DNA ini, adakah pihak swasta berhak ataupun boleh memohon untuk mendapatkan laporan daripada Bank Data DNA ini. Sekiranya pihak swasta ini termasuk peguam hendak minta, bagaimanakah cara untuk dapat? Sebab kita takut perkara ini boleh dapat hanya daripada pihak kerajaan. Sekiranya pihak peguam ataupun pihak swasta yang terbabit tidak berpuas hati dengan laporan DNA yang dikemukakan, adakah mereka boleh menghantar sampel DNA ini ke makmal-makmal luar negara ataupun makmal-makmal dalam negara yang swasta untuk mempertikaikan kesahihan laporan DNA yang diterima?

Seterusnya untuk seksyen 13(2), pengambilan sampel bukan intim:

- (i) seorang yang semunasabahnya disyaki telah melakukan sesuatu kesalahan;
- (ii) orang tahanan; atau
- (iii) penagih dadah,

Saya ingin tanya kenapakah secara spesifik dimaksudkan “penagih dadah” untuk Rang Undang-undang DNA atas *reason* apakah kita memasukkan penagih dadah di bawah satu subseksyen yang asing, bukan masuk terus kepada “orang tahanan” ataupun “seorang yang semunasabahnya disyaki telah melakukan sesuatu kesalahan”. Kenapa ia perlu diletakkan berasingan?

Bagaimana pula kalau yang kita jumpa ataupun yang kita hendak siasat itu merupakan orang gila? Orang gila yang kita hendak tahu asal usulnya daripada mana. Mungkin tidak cukup dengan dia punya cap jari, kita perlu cari dengan DNA dia. Dia tidak masuk di bawah “penagih dadah”, “orang tahanan” ataupun “seorang yang semunasabahnya disyaki telah melakukan sesuatu kesalahan”. Adakah kita tidak berhak untuk *check* DNA orang-orang yang saya katakan tadi, orang gila dan orang hilang yang kita jumpa?

Seterusnya di bawah seksyen 15(1), sampel diberikan secara sukarela. Di bawah seksyen 13...

Profesor Dato' Dr. Firdaus bin Abdullah: Minta laluan boleh Yang Berhormat Puan Mumtaz? Saya hendak mencadangkan Tuan Yang di-Pertua, teguran yang dikemukakan oleh Yang Berhormat Puan Mumtaz tentang 13(2) itu adalah teguran yang betul dan saya rasa munasabah. Akan tetapi, barangkali lebih baik teguran itu dibuat apabila kita bermesyuarat pada peringkat Jawatankuasa nanti dan diberikan pindaan-pindaan yang spesifik. Kalau itu peraturan yang biasa lah. Tidak tahu lah saya orang baru di sini, tetapi pada pandangan saya di situlah yang lebih tepat daripada membuat komen-komen yang terlalu *general* seperti itu. Barangkali Yang Berhormat Puan Mumtaz dapat memanfaatkan pengetahuannya itu apabila kita membincangkan rang undang-undang ini nanti pada peringkat Jawatankuasa. Terima kasih.

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Naw: Terima kasih Yang Berhormat. Saya tidak akan membahaskan dalam peringkat Jawatankuasa kerana di peringkat Jawatankuasa saya rasa apabila kita sudah setuju di peringkat ini, baru kita masuk kepada peringkat Jawatankuasa secara spesifik apa perkataan yang kita hendak pinda. Akan tetapi, di peringkat sekarang ini kita perlu tahu dahulu *reason* di pihak kerajaan kenapa letak perkara ini. Kalau kita nampak perkara itu masih lagi tidak logik, mungkin di peringkat Jawatankuasa kita akan tegur sekali lagi untuk dibuat sebarang pindaan. Walaupun saya percaya mungkin tidak semudah itulah yang kita sebut apabila kita tegur di peringkat Jawatankuasa, perkara ini pun mungkin tidak akan ada apa-apa

tindakan. Jadi, saya hendak minta *reason*, diberikan jawapan terlebih dahulu sebelum kita masuk kepada peringkat Jawatankuasa.

Seterusnya, sampel secara sukarela di bawah seksyen 15(1), dimaksudkan bahawa sampel diberikan secara sukarela. Di bawah seksyen 13(3), orang yang diambil sampel ada tiga jenis, tetapi di bawah seksyen 15(1), mereka boleh memberikan sampel secara sukarela. Yang saya hendak tahu di sini, apabila dimaksudkan mana-mana orang yang memberi izin untuk mereka ini diambil DNA nya. Sebagai contoh, orang yang jenis macam mana yang mereka boleh hadir ke tempat untuk ambil DNA? Sebab selalunya kalau rang undang-undang ini hanya untuk orang-orang yang melakukan kesalahan, mestilah mereka itu ditahan dahulu. Apabila mereka ditahan, kerajaan berhak untuk ambil DNA mereka. Dalam keadaan diberikan secara sukarela ini, macam mana bentuk mereka akan datang secara sukarela untuk diberikan DNA? Kecuali lah rang undang-undang ini boleh terpakai untuk kes-kes bukan jenayah dan kes-kes bukan kesalahan.

Apabila seseorang itu memberikan keizinan, dalam seksyen ini menyebut bahawa dia boleh memberikan suatu keizinan yang berkenaan dalam borang yang ditetapkan kepada seorang pegawai polis. Untuk memberikan keizinan, ada borang, tetapi untuk tarik balik tidak dijelaskan. Sebab perkara ini penting apabila jadi kes mahkamah. Satu keizinan apabila ditarik balik, kita perlukan satu benda yang jelas.

Jadi, dalam seksyen ini, untuk tarik balik tidak dijelaskan, tetapi untuk beri izin ada borang. Jadi, saya hendak tahu juga apakah *reason* tidak dinyatakan? Saya cadangkan agar dimasukkan juga perkara-perkara penting itu untuk mengelakkan kes-kes ataupun perkara ini dicabar di peringkat mahkamah apabila kes dibenarkan.

Untuk seksyen 16, Sampel DNA Banduan, "Suatu sampel intim atau sampel bukan intim boleh diambil bagi analisis forensik DNA daripada mana-mana orang yang sedang menjalani hukuman pemenjaraan berkaitan dengan suatu kesalahan yang dia telah disabitkan". Persoalan saya di sini, apabila disebut begini, bilakah tempoh masa DNA itu berhak diambil? Adakah ia boleh diambil setelah dia menjalani hukuman pemenjaraan? Tidak kira bila-bila, tiga tahun atau lima tahun kemudian. Kita lihat kalau kes-kes yang sivil, dia ada masa enam tahun. Untuk kes-kes jenayah seperti ini bilamana seseorang itu telah mengalami atau menjalani hukuman, atas *reason* apakah kita boleh mengambil DNA banduan yang telah pun ditahan.

Sekiranya DNA itu diambil dan disahkan beliau tidak terlibat mungkin dia akan dilepaskan ataupun perkara itu adakah dari segi efeknya boleh beri kesan atau tidak kepada hukuman yang telah pun dijalani? Jadi, kalau dari segi hak, katakanlah kes-kes sekarang, ada kes-kes yang telah pun dituduh merogol. Jadi, apabila lulus rang undang-undang ini adakah mereka berhak untuk mohon, banduan berhak untuk mohon untuk buat DNA sekarang?

Sekiranya terbukti daripada DNA beliau bukanlah orang yang tersilap, bagaimanakah *compensation* yang harus diterima oleh banduan-banduan terbabit? Kita juga hendak tahu tempoh masa banduan-banduan ini berhak ataupun kerajaan berhak buat semakan kepada sebarang bahan bukti DNA banduan-banduan yang telah menjalani hukuman pemenjaraan.

Di bawah seksyen 17(1), saya sudah baca dua atau tiga kali tetapi saya tidak dapat faham juga di bawah seksyen 17(1) ini dari segi *wording* dia “Ketua Bank Data DNA hendaklah menyimpan dengan selamat dan terjamin semua sampel intim dan sampel bukan intim yang diambil bagi maksud analisis forensik DNA, bahagian sampel yang difikirkan wajar Ketua Bank Data DNA dan tanpa kelengahan memusnahkan mana-mana bahagian yang tinggal”.

Saya rasa untuk seksyen 17(1) ini yang paling baik untuk seksyen ini dibaca seharusnya dipisahkan antara sebelum koma itu buat yang lain. Maknanya “Ketua Bank Data DNA hendaklah menyimpan dengan selamat dan terjamin semua sampel intim dan sampel bukan intim yang difikirkan wajar bagi maksud analisis forensik DNA” titik di situ kemudian letak Bahagian II, “Ketua Bank Data DNA, apabila difikirkan wajar boleh memusnahkan tanpa kelengahan mana-mana bahagian yang tinggal”.

■1620

Sebab apabila dicampur begini, ia jadi macam satu simpan satu musnah dalam perenggan yang sama, saya rasa kita boleh asingkan jadi dua. Kenapa kita tidak boleh, yang lain kita boleh asingkan, kenapa di sini diletak sekali? Ini akan menyebabkan apabila kita baca, ia jadi tidak berapa.

Bahagian sampel yang difikirkan wajar oleh Ketua Bank Data DNA dan tanpa kelengahan memusnahkan mana-mana bahagian yang tinggal, dari segi *wording* saya minta kalau boleh dibaca sekali lagi sebelum rang undang-undang ini diluluskan. Sebab kita lihat tadi ada banyak pindaan-pindaan yang dibuat di peringkat Dewan Rakyat dan kalau boleh kita baca sekali lagi dan saya cadangkan ini dipecahkan menjadi dua.

Begitu juga apabila kita membatalkan satu rang undang-undang untuk satu seksyen untuk memaksa orang memberikan sampel DNA. Sekiranya setelah rang undang-undang ini diluluskan, terdapat unsur-unsur paksaan DNA ini diambil, apakah jaminan atau apakah *remedy* yang diperoleh oleh orang-orang kena paksa. Sebab kita bimbang DNA ini, kalau diambil daripada orang-orang berpendidikan tinggi mungkin dia tahu haknya. Akan tetapi orang-orang yang berpendidikan rendah ataupun orang yang tidak tahu undang-undang bagaimana dari segi *remedy* yang harus dibuat oleh mereka, sekiranya mereka ini dipaksa untuk memberikan DNA.

Seterusnya yang terakhir, di bawah seksyen 22(1), bilamana seseorang itu membuat kesalahan mengganggu, bersubahat atau cuba mengganggu profil atau maklumat DNA di bawah

seksyen 22(3). Mereka ini boleh dipenjarakan selama tempoh tidak melebihi lima tahun atau denda tidak melebihi RM50,000 atau kedua-duanya.

Pada pandangan saya, sekiranya orang itu berani untuk membuat pindaan atau mengganggu profil ataupun maklumat DNA, itu bukanlah orang biasa. Semestinya orang yang membuat perkara ini, adalah orang yang sudah di peringkat yang tinggi. Jadi hukuman untuk lima tahun pada pandangan saya adalah tidak wajar dan saya cadangkan supaya tempoh pemenjaraan tidak melebihi sepuluh tahun atau didenda tidak melebihi RM100,000 atau kedua-duanya sekali.

Untuk subseksyen 4 yang mengatakan bahawa, mana-mana orang yang bersubahat dikenakan hukuman tidak boleh melebihi setengah daripada tempoh maksimum yang diperuntukkan. Saya cadangkan untuk kes mengganggu maklumat DNA ini atau mengubah maklumat DNA ini, sepatutnya orang-orang yang bersubahat dengan orang-orang yang melakukan diberikan hukuman yang sama. Kenapa kita hendak berikan hukuman separuh kepada yang bersubahat dan memberikan hukuman penuh bagi yang melakukan kesalahan, kerana orang yang melakukan kesalahan tidak boleh buat tanpa ada orang yang bersubahat.

Jadi di dalam kes ini orang yang bersubahat dengan orang yang melakukan kesalahan, saya cadangkan diberikan hukuman yang sama. Sekian. Terima kasih.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Ada sesiapa lagi Yang Berhormat, yang hendak membahaskan. Silakan.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf [Kedah]: Saya ucapkan banyak-banyak terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua, dengan peluang yang sekali lagi diberikan untuk saya turut serta. Mengambil bahagian di dalam membincangkan tentang rang undang-undang melibatkan DNA ini, yang mengagumkan ramai pihak dan Insya-Allah akan memberikan banyak peluang di dalam pelaksanaan kepada sistem kehakiman.

Jadi kepada Tuan Yang di-Pertua dan kepada seluruh Ahli Dewan, sebagai mukadimahnyanya, ingin saya sebutkan dalam rang undang-undang ini. Setiap pelaksanaan sesuatu akta yang kita adakan adalah berkaitan perundangan seperti Rang Undang-undang DNA adalah, dalam rangka kita berusaha untuk mengawal keamanan, membantu dan menyelesaikan penyiasatan terhadap kes-kes jenayah.

Jadi demi untuk menegakkan keadilan kepada semua yang terlibat sama ada yang dituduh atau yang kita hendak bebaskan daripada mereka yang tertuduh. Jadi kepada Tuan Yang di-Pertua, sains DNA apabila kita kaji kepada apa yang ada pada DNA ini, ia merupakan satu sains yang benar-benar harus dikuasai oleh semua pihak yang terlibat. Yang Berhormat doktor kita telah perelaskan tadi tentang apa yang ada pada DNA kerana jika tidak ia mudah

mendedahkan sistem keadilan negara kita kepada satu manipulasi sampel dan juga data oleh pihak yang dipertanggungjawabkan.

Sebagai contoh, pihak-pihak yang terlibat dalam pengambilan sampel, pihak-pihak yang terlibat dalam menjaga data-data bank, pihak-pihak yang terlibat dalam menyiasat. Malah pihak-pihak yang terlibat dalam mengawasi penyiasatan. Termasuklah pihak Yang Berhormat Menteri sendiri juga, harus faham tentang sains DNA ini, bagaimana sifatnya. Bagaimana kaedah penyimpanannya dan bagaimana datanya boleh disimpan, kerana kita bimbang dan kita tidak mahu berlaku lagi seperti teguran yang dibuat pada 18 Julai 2008, tahun lepas. Apabila bekas Yang Amat Berhormat Perdana Menteri kita ketika itu telah meminta supaya Datuk Seri Anwar Ibrahim memberikan sekali lagi sampel, katanya sampel yang lama itu kerana katanya DNA yang ada sudah lama dan kita memerlukan satu sampel DNA yang baru.

Jadi ini satu sains DNA yang perlu kita pelajari kerana data bank DNA adalah satu bank yang tetap dan tidak berubah. Tuan Yang di-Pertua, izinkan juga saya merujuk tentang bagaimana penggunaan teknologi ini juga boleh menyelesaikan banyak kes jenayah, seperti yang saya sebutkan di peringkat awal tadi. Ia bukan merupakan teknologi yang pertama kerana saya juga menyemak bagaimana pada tahun 1990-an, penggunaan CCTV juga telah memberikan sumbangan yang besar di dalam siasatan kes-kes jenayah dalam dunia ini.

Akan tetapi penggunaan teknologi ini, baik CCTV atau teknologi DNA ini boleh membantu penyiasatan tetapi haruslah menepati dua ciri kehendak untuk tidak melanggar hak manusia iaitu:

- (i) tidak mengancam informasi peribadi seseorang, sebagai hak privasi peribadi; dan
- (ii) tidak disalah gunakan.

Sekurang-kurangnya dua aspek ini yang saya lihat sangat penting untuk kita teliti dalam pelaksanaan sistem teknologi yang canggih, kalau kita tidak bersedia dengan teknologi yang canggih.

Jadi saya juga melihat bagaimana contoh pelaksanaan DNA di Amerika, hasil kajian saya mendapati di Amerika mereka bukan sahaja melaksanakan sains DNA dalam kes siasatan jenayah, mereka juga melaksanakan *combined* DNA. Maka hasil daripada *Combined DNA Index System* (CODIS) ini dapat menyelesaikan banyak kes, kerana secara menyeluruh ketika mereka menggubal akta ini pada 1994, mereka sediakan secara menyeluruh *Combined DNA Index System* yang membolehkan mereka merujuk kepada seluruh negara apa yang berlaku dan data-data yang terlibat.

Juga melihatkan kepada persediaan dalam melaksanakan teknologi ini apabila Amerika melaksanakan akta DNA pada tahun 1994, mereka telah bersedia dengan menyediakan 140 makmal, yang mampu melibatkan diri dalam kerja-kerja analisis DNA.

Jadi apabila kita bincang perkara ini, saya perlu sebut kerana pihak kementerian akan selalu cuba rujuk, buat apa yang kita hendak buat, kita tiru negara maju. Jadi biarlah kalau kita hendak tiru itu, kita tiru dengan cara yang kita juga bersedia, kerana mengikut apa yang kita lihat di Malaysia ketika ini kerja analisis DNA hanya boleh dijalankan oleh Jabatan Kimia Makmal Forensik PDRM. Mungkin juga diletakkan *clause* di dalam undang-undang kita adalah agensi-agensi lain yang akan dinamakan oleh Yang Amat Berhormat Menteri kita, di mana Yang Berhormat Menteri akan meletakkan kajian ini diberikan ruang.

Itu satu kuasa yang cukup besar, yang kita belum pasti kerana yang kita tahu yang ada sekarang ialah Jabatan Kimia Makmal Forensik PDRM yang boleh menjalankan kajian ini. Jadi kepada Tuan Yang di-Pertua, berhubung secara langsung dengan akta yang dibentangkan ini, izinkan saya untuk mendapatkan beberapa penjelasan daripada kementerian dengan lebih *detail* tentang akta yang diberikan ini untuk kita memastikan, kerana kita mahu benar-benar ianya satu akta yang cukup relevan dan sangat rasional untuk kita laksanakan.

Saya merujuk kepada muka surat 8, Perkara 6 seksyen 1, yang memberikan kuasa Yang Berhormat Menteri untuk menamakan agensi atau badan untuk menjalankan analisis forensik DNA. Jadi di sini saya ingin membuat teguran ialah kenapa kita memberikan satu ruang yang cukup besar dan terbuka ini dan kenapa tidak kita gariskan satu panduan yang ketat dan telus untuk memastikan kelayakan agensi tersebut. Kalau kita ada panduan yang ketat dan telus ini boleh menghilangkan keraguan kepada orang yang melihat akta dan undang-undang yang akan kita bentangkan ini.

■1630

Begitu juga dengan Bahagian IX, seksyen 3 itu tentang disebutkan di situ di bawah butir-butir dalam profil DNA. Maknanya apa-apa pembetulan yang dibuat menurut seksyen ini tidak boleh dianggap sesuatu perbuatan mengganggu, bersubahat atau cuba mengganggu apa-apa profil DNA. Ertinya di sini seperti yang disebut oleh rakan kita yang lain itu juga, kita membenarkan sesuatu bentuk kesalahan. Kita membenarkan daripada awal lagi, betullah manusia ini boleh melakukan kesalahan dan kesilapan tetapi kenapakah kita membenarkan secara undang-undang sebagai kesalahan itu boleh dilakukan dari awal lagi.

Kenapa kita membenarkan Ketua Data Bank DNA buat kesalahan seperti begini? Kes penting kes DNA ini melibatkan jenayah yang cukup besar, setakat jenayah menghisap dadah itu boleh kita tahanlah akan tetapi kalau jenayah yang besar yang boleh melibatkan sama ada kita

hendak menghukum atau hendak melepaskan tetapi kita membenarkan satu kesalahan yang dilakukan di sini.

Kenapa tidak kita meletakkan satu syarat yang juga ketat di sini supaya integriti dan standard dapat kita kekalkan. Kemudian saya juga merujuk kepada Bahagian XII, seksyen 2, di muka surat 13 yang juga bahagian pengambilan sampel bukan intim. Di sini bahagian pengambilan sampel bukan intim ini juga hanya boleh diambil jika seseorang pegawai diberikan kuasa membenarkan sampel bukan intim itu diambil. Di sini juga kita meletakkan satu klausa yang terbuka yang mana kuasa itu tidak diperjelaskan dari mana. Kemudian tidak diperlukan pengizinan daripada orang yang berkenaan. Jadi di sini juga satu klausa yang saya rasa perlu dijawab dan diperjelaskan oleh Kementerian untuk menghilangkan keraguan kita dalam pelaksanaan kepada Rang Undang-Undang DNA ini.

Kemudian saya juga merujuk kepada penghapusan profil dan maklumat DNA daripada indeks orang yang disyaki. Dalam perenggan 18 ini disebut "*Ketua Data Bank DNA hendaklah dalam tempoh enam bulan selepas diberitahu oleh Ketua Polis Daerah, fakta yang rujuk dalam perenggan ini*". Maksudnya orang itu dibebaskan, tidak terlibat dan tidak terkait dengan pertuduhan yang kita buat, maka dia boleh menghapuskan profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya mengenai orang itu daripada data bank DNA. Apakah kita perlu sampai tempoh enam bulan? Sudah dapat maklumat daripada Ketua Polis Daerah, kita perlu tunggu sampai enam bulan untuk kita hapuskan data ini. Maknanya seseorang itu adalah seorang yang dituduh yang disyaki oleh siapa-siapa, mungkin kalau orang yang kecil atau peringkat bawahan mungkin kita anggap tidak ada siapa yang peduli. Akan tetapi kalau berlaku kepada orang-orang yang besar seperti Ahli Dewan Negara dan sebagainya, enam bulan namanya akan kekal dalam data DNA, tidak boleh dikeluarkan walaupun beliau telah dibebaskan.

Jadi saya rasa dengan ada sistem teknologi yang ada sekarang, tidak munasabahlah kita hendak tunggu sampai enam bulan. Dalam masa enam minggu pun kita boleh melaksanakan proses untuk kita hapuskan profil DNA daripada apa-apa maklumat yang berhubung dengan orang yang telah kita bebaskan daripada pertuduhan ini.

Kemudian saya ingin juga rujuk kepada satu lagi perkara yang saya fikir penting untuk keselamatan negara. Perkara ini sangat penting untuk keselamatan negara kita di mana di Bahagian II, III - kerjasama dengan agensi penguatkuasaan undang-undang asing. Di sini telah diberikan peruntukan kepada Ketua Bank Data DNA, pada tadinya iaitu Ketua Data Bank DNA boleh datang pada orang awam yang dipercayai berkeelayakan. Berkeelayakan ini hanyalah ketika interviu dan sebagainya. Akan tetapi apabila dia sudah dilantik sebagai Ketua Data Bank DNA Negara, Ketua Bank Data DNA boleh atas permintaan oleh sesuatu agensi penguatkuasaan undang-undang asing membandingkan profil DNA yang diterima daripada agensi

penguatkuasaan undang-undang asing itu dengan profil DNA dalam Bank Data DNA bagi menentukan sama ada profil itu sedia ada terkandung dan sebagainya.

Di sini, ini saya rasa yang cukup besar untuk kita bekerjasama dengan agensi asing yang kita beri hanya berikan kepada seorang Ketua Data Bank DNA. Itu pun nasib baiklah kerana Ketua Data Bank DNA ini telah ditukarkan kepada seorang polis yang bertaraf sedemikian tadi kepada seorang yang mungkin kita boleh cari yang agak berwibawa. Akan tetapi sewibawa mana pun kalau sebagai Ketua Data Bank yang datang bekerja, bertugas, makan gaji dan akhirnya akan meninggalkan jawatan dan sebagainya.

Jadi saya minta di sini, demi keselamatan negara, selepas koma itu seharusnya kita tambah Ketua Bank Data DNA boleh..., mestilah dengan kebenaran Menteri. Walau pun Menteri..., tidaklah semua Menteri boleh dipercayai kerana mengikut kajiannya *politician* antara orang yang kurang dipercayai. Akan tetapi Menteri adalah orang yang paling boleh kita berikan pertanggungjawaban kerana sebagai Menteri yang duduk dalam Kabinet, sebagai seorang yang beramanah untuk menjaga negara. Jadi Ketua Bank Data DNA boleh dengan kebenaran Menteri. Itu bagi 2 (i)

Bagi 2(ii) juga sekali lagi, Ketua Bank Data mempunyai kuasa yang cukup besar boleh bekerjasama atas permintaan agensi asing juga bagi saya, saya mencadangkan supaya ditambah Ketua Bank Data ini boleh dengan kebenaran Menteri. Ini kerana negara asing akan terlibat untuk meminta data-data ini daripada bank kita dan saya rasa sangat tidak munasabah seorang Ketua Data Bank boleh berurusan dengan negara luar sedangkan ini maklumat kepentingan negara kita, maklumat kepentingan data yang mungkin ada. Kemungkinan di antara data bank itu adalah di mana-mana Menteri yang sedang disiasat dan sedangkan Menteri telah dibebaskan tapi enam bulan data ada dalam data bank, dalam enam bulan itu maklumat DNA Menteri tersebut boleh dibandingkan dengan negara luar yang bagi saya itu satu perkara yang boleh mengganggu keselamatan negara.

Kemudian satu lagi juga terlibat adalah perkara 26, Bahagian III di mana peraturan-peraturan yang terlibat di sini telah ditambah. Jadi saya rasa ini menghargai apa yang telah diperbetulkan oleh kementerian apabila menambah fasal 3 yang sebelum ini fasal 2. Fasal 3 memberikan undang-undang, *"apa-apa peraturan-peraturan yang dibuat di bawah akta ini hendaklah dibentangkan"*. Maksudnya jika ada peraturan tambahan atau apa-apa peraturan yang dibuat akta ini hendaklah dibentangkan di dalam Dewan Rakyat dengan seberapa segera yang mungkin selepas ini dibuat jika Dewan Rakyat tidak bersidang pada persidangan dalam mesyuarat Dewan Rakyat yang berikutnya". Undang-undang ini juga meletakkan satu klausa nampaknya seperti okey tetapi bagi saya ada kelonggaran di sana kerana hanyalah ia dibentangkan tetapi tidak diminta untuk kelulusan. Mungkin ini sekadar untuk makluman sahaja

dan kalau persidangan Dewan sudah lepas pun, tunggulah persidangan yang akan datang untuk dibentangkan.

Jadi saya rasa ini sangat longgar dan kita perlu perbetulkan untuk kita hilangkan keraguan. Saya sebutkan tadi ini akta undang-undang yang cukup penting dan kita tidak boleh biarkan mana-mana pihak meragui apa yang akan kita laksanakan ini.

Perkara yang terakhir tentang pengecualian dan peralihan ini. Tuan Yang di-Pertua, saya ingin menarik perhatian tentang pengecualian ini sebab pengecualian ini disebut, *"bahawa apa-apa profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya yang sedia ada disimpan dan diselenggarakan oleh Jabatan Kimia Malaysia atau Polis Diraja Malaysia sebaik sebelum permulaan kuat kuasa akta ini hendaklah pada permulaan kuat kuasa ini disifatkan telah pun disimpan"*.

Maknanya kita pakai, kita anggap begitulah. Kita merasa okeylah ni, lepaslah ini. Ia juga disifatkan telah disimpan dan diselenggarakan dalam menjadi sebahagian daripada Data Bank DNA yang kita tubuhkan ini. Jadi di sini saya berasa sangat longgar dan saya berasa apa yang kita cuba bentangkan di sini, kementerian telah buat satu data yang telah dibuat pindaan, cuba diperbaiki daripada fasal 1, Bahagian I hingga Bahagian VI tiba-tiba di bahagian akhirnya kita meletakkan pengecualian ini. Akhirnya bahagian ini menyatakan mana-mana maklumat yang ada pada polis ataupun Jabatan Kimia yang tidak pernah melalui proses yang kita letakkan di sini, tidak pernah melalui aturan pengambilan sampel, cara pengambilannya tidak pernah dilihat peraturannya, hak pengambilan sampel juga tidak dinilai, agensi yang menjalankan ujian juga tidak dikaji atau tidak mendapat kebenaran Menteri. Kemudian amanah kepada pihak yang dipertanggungjawabkan menjaga data yang tadi, yang telah ada tadi sebelum dari tarikh ini, semua ini diabaikan. Akhirnya fasal yang terakhir ini menerima pakai semua yang ada data-data maklumat yang telah ada ini sebagai satu data yang dianggap sebagai yang paling baik telah melalui proses yang sebenar sedangkan belum ada peraturan yang akan ditetapkan.

Jadi melalui undang-undang yang kita tetapkan ini bagi saya di bahagian yang terakhir ini sangat mendedahkan kepada keraguan tentang niat sebenar kenapa kita hendak melaksanakan Rang Undang-undang DNA ini. Apabila kita meletakkan *clause* yang terakhir ini menyebabkan semua peraturan ditetapkan sebelum ini menjadi satu perkara yang sia-sia.

■1640

Ini menjadi satu perkara yang diabaikan begitu sahaja, dan ia meletakkan undang-undang ini di hadapan keraguan yang sangat besar untuk kita laksanakan. Jadi Tuan Yang di-Pertua, saya sekali lagi saya mengucapkan terima kasih di atas ruang yang diberikan untuk turut membangkitkan beberapa perkara. Cumanya, saya minta perhatian supaya benar-benarlah pembetulan, penjelasan, memperketatkan untuk rang undang-undang ini, supaya ia dapat dilihat

dengan begitu telus dan standard yang tinggi untuk kita laksanakan. Kalau kita sebut, kita ingin mencontohi negara-negara yang telah berjaya melaksanakan undang-undang ini dengan baik di negara mereka. Kita juga harus bersedia kerana kita tidak mendedahkan diri kita kepada satu suasana yang bukan sahaja meragukan dari segi salah gunanya, tetapi meragukan kerana kita meletakkan ayat-ayat yang membolehkan satu ruang yang terlalu besar untuk penyalahgunaan kuasa dilakukan oleh mana-mana pihak. Sekian, terima kasih.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Tiada lagi? Dipersilakan Yang Berhormat Menteri menjawab.

Timbalan Menteri Dalam Negeri I [Datuk Wira Abu Seman Yusop]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mengucapkan berbilang terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat, yang mana terdapat tujuh Ahli Yang Berhormat telah mengambil bahagian dalam membahaskan Rang Undang-undang Identifikasi DNA 2008 ini. Apa yang saya ingin memaklumkan bahawa, berkaitan dengan undang-undang yang dibentangkan di dalam dewan yang mulia ini, bahawa semasa pembentangan dibuat di dalam Dewan Negara, maka perbahasan yang begitu puas sekali oleh Ahli-ahli Yang Berhormat di Dewan Negara. Juga pandangan-pandangan yang dibuat oleh Ahli-ahli Yang Berhormat di Dewan Negara dan juga yang dibuat oleh pihak-pihak NGO, di mana pihak kementerian telah membuat beberapa pindaan daripada rang undang-undang asal yang telah dibentangkan semasa di Dewan Negara itu.

Jadi, apa yang saya lihat Puan Yang di-Pertua bahawa, saya melihat daripada perbahasan dibuat oleh Ahli-ahli Yang Berhormat tadi, ada di antaranya adalah secara umum, dan ada yang menyentuh berkaitan fasal-fasal yang termaktub dalam rang undang-undang ini. Saya ingin memaklumkan di sini bahawa, pada peringkat dasar ini, saya ingin menjawab pada soalan-soalan yang lebih meluas. Berkaitan dengan perbahasan yang khusus kepada fasal-fasal yang terkandung dalam rang undang-undang ini, saya rasa wajar saya sentuh semasa perbahasan di peringkat jawatankuasa nanti. Oleh sebab, itu adalah merupakan isu-isu yang ditimbulkan adalah khusus berkaitan dengan fasal-fasal yang tertentu.

Sehubungan dengan isu-isu yang timbulkan oleh Ahli Yang Berhormat, apa yang saya lihat, kebanyakan daripada Ahli Yang Berhormat merasa khuatir, seolah-olah tidak ada jaminan dalam kita menjaga keselamatan jika kita melaksanakan rang undang-undang ini nanti. Di sini, saya ingin memperjelaskan satu-persatu, terutamanya berkaitan dengan proses dalam pelaksanaan rang undang-undang ini, di mana ada berkaitan dengan penyimpanan Data Profil DNA di dalam Bank Data DNA. Di dalam Bank Data DNA ini, di mana ada peruntukan yang telah dibuat, di mana indeks dinyatakan dalam fasal 3(iii), yang mana Data DNA ini, profil-profil indeks yang dikumpulkan di dalam Data DNA ini, adalah indeks-indeks tempat kejadian jenayah, indeks-indeks orang yang disyaki, indeks-indeks pesalah yang disabitkan, dan juga indeks-indeks orang

tahanan, dan indeks-indeks penagih dadah. Jadi, indeks-indeks yang diperoleh daripada kategori-kategori orang dan tempat yang disimpan di dalam Bank Data DNA ini, adalah merupakan satu indeks yang digunakan untuk dibuat perbandingan dengan sampel-sampel DNA, yang diperoleh sama ada daripada penjenayah-penjenayah, ataupun daripada tempat kejadian, dan juga daripada orang-orang yang terlibat semasa di dalam bencana alam.

Jadi ini, yang mana dengan adanya sampel-sampel yang telah dijadikan sebagai Profil DNA, iaitu Profil DNA sebagaimana yang ditakrifkan, adalah merupakan maklumat genetik yang diperoleh daripada satu analisa forensik. Di sini saya perlu menjelaskan maklumat apa yang terkandung dalam Profil DNA itu ialah, merupakan berbentuk digital iaitu, *numerical* 15+1, yang mana 15 nombor, adalah maklumat bagi membuat perbandingan sama ada ia sepadan atau *matching* dengan maklumat yang terkandung dalam sampel seseorang suspek yang telah dibuat analisa forensik DNA oleh Jabatan Kimia atau lain-lain, seperti yang dinyatakan dalam fasal 6 ini. Jadi, bagi abjad nombor satu lagi itu ialah, dalam bentuk alfabet, iaitu XX ataupun XY, iaitu XX adalah untuk perempuan atau lelaki yang terkandung dalam Profil DNA ini.

Jadi, apa yang dimaksudkan sampel-sampel yang kita ambil daripada kategori-kategori orang ataupun tempat, seperti termaktub dalam Fasal 3(iii) itu, disimpan di dalam Bank Data DNA, dan ia maklumat-maklumat tersebut itu, dijadikan sebagai digital *numerical*, seperti mana yang saya nyatakan tadi. Ada 15 nombor dan *alphabet* XX ataupun XY. Jadi, itulah maklumat yang disimpan di dalam Data DNA. Jadi, jika berlakunya sesuatu kejadian, umpamanya kes jenayah, jadi ada bahan-bahan bukti yang diterima, ataupun yang diperoleh daripada tempat kejadian, ataupun dalam sesuatu siasatan itu, dapat ambil sampel daripada penjenayah ataupun suspek, ataupun ada sampel-sampel yang diperoleh di sesuatu tempat bencana, maka sampel-sampel itulah yang akan dibuat perbandingan dengan Profil DNA yang disimpan di dalam Bank Data DNA ini.

■1650

Jadi maknanya bukan sampel-sampel ataupun profil DNA itu kita gunakan sebagai bukti untuk menuduh seseorang, tidak. Kita tidak pakai daripada itu. Apa yang kita buat, jadi daripada sampel-sampel yang diambil daripada orang-orang yang disyaki, maka sampel-sampel itu akan dianalisis oleh pihak *chemist*.

Jadi apabila sampel tersebut telah di analisa oleh pihak *chemist*, maka ia akan dipadankan dengan profil indeks yang disimpan di dalam data bank DNA itu. Jadi, ia adalah sebenarnya merupakan satu *tool for matching* di antara sampel daripada suspek atau tempat kejadian dengan profil sampel yang disimpan di dalam Bank Data DNA itu. Jadi daripada segi keselamatannya, ia terjamin kerana apa yang diputuskan bahawa sampel itu akan disahkan oleh Jabatan Kimia dan kesemua profil DNA yang ada di dalam Bank Data DNA ini tidak boleh dipinda

ataupun diubah kerana dari segi *software* nya yang digunakan telah direka khas dan juga direkodkan apa juga perubahan kalau jika ada perubahan dibuat.

Jadi ini adalah merupakan amalan yang dibuat oleh pihak peringkat *international* yang mana dari segi piawaian yang ada dalam Bank Data DNA ini sentiasa dipantau dan dikawal oleh badan akreditasi antarabangsa iaitu *American Society and Forensic Laboratories*, yang akan mengaudit Bank Data DNA kita dari semasa ke semasa. Jadi daripada segi ada yang menyatakan tadi kemungkinan boleh dimanipulasikan. Jadi ini saya menyatakan bahawa ada jaminan dan tidak mungkin apa yang kita kumpulkan daripada segi data profil di dalam Bank Data DNA ini boleh kita manipulasikan. Sebagaimana yang saya nyatakan tadi bahawa dengan adanya pengauditan yang dibuat dan juga daripada *software* yang diguna pakai direka khas dan kalau ada perubahan-perubahan dibuat, maka tidak mungkin boleh berlaku.

Satu perkara lagilah yang saya ingin menyentuh berkaitan dengan apa yang telah ditimbulkan oleh Yang Berhormat Senator Dr. M. Malasingam yang menyatakan bahawa DNA mungkin tidak boleh selesaikan kes jenayah sekiranya suspek tiada profil di dalam data bank yang mana perlu pangkalan data yang lengkap. Jadi yang ini saya ingin menjelaskanlah bahawa bagi kita, Bank Data DNA yang akan diwujudkan ini ataupun yang sedang digunakan, bahawa profil-profil untuk tujuan pepadanan itu yang diperolehi, maka kita akan simpan dalam Bank Data DNA ini.

Daripada segi pegawai-pegawai yang menguruskan data bank ini, bahawa mereka adalah merupakan daripada orang-orang yang mempunyai pengalaman dan juga mempunyai dalam bidang sains DNA ini dan mungkin buat pada masa ini pakar-pakar tidak ramai. Saya percaya dengan pelaksanaan akta ini nanti, maka kita akan menambah lagi untuk melatih ramai di antara kalangan masyarakat kita ini untuk menyediakan mereka sebagai pakar-pakar dalam bidang DNA ini.

Seterusnya, berkaitan dengan isu yang ditimbulkan oleh Senator Dr. M. Malasingam juga yang mana minta kepastian untuk penyimpanan secara rahsia semua maklumat berkaitan DNA yang diperolehi ini. Bahawa memang kita memastikan supaya segala maklumat dan segala data yang dikumpulkan ini daripada segi kerahsiaannya memang dititikberatkan. Oleh sebab kalau kita lihat daripada rang undang-undang ini, ada fasal 21 yang memberi obligasi berkaitan dengan kerahsiaan ini.

Jadi maknanya Ketua Bank Data DNA, Timbalan Ketua Bank Data DNA dan juga pegawai Bank Data DNA atau mana-mana orang yang dengan apa-apa sebab mempunyai dengan apa-apa cara akses kepada apa-apa data, rekod dan sebagainya, maka mereka diwajibkan mempunyai kerahsiaan. Jadi, kalau seseorang itu mengingkari berhubungan dengan obligasi kerahsiaan ini, ia merupakan satu kesalahan yang mana mengikut fasal 21(2), ia boleh

jika disabitkan kesalahan dipenjarakan selama tempoh tidak melebihi lima tahun atau didenda tidak melebihi RM50 atau kedua-duanya. Jadi dia memang terjamin daripada segi kerahsiaan ini.

Sehubungan dengan isu yang dibangkitkan bahawa DNA bukanlah menjadi satu bukti sokongan. DNA bukan menjadi satu bukti utama tetapi adalah merupakan bukti sokongan. Ini memang benar Yang Berhormat kerana kalau mengikut fasal 24 dahulu, di mana mengikut peruntukan asal bahawa maklumat daripada Bank DNA adalah muktamad. Jadi hari ini kita telah membuat pindaan kepada peruntukan ini yang mana maklumat-maklumat daripada data DNA ini bukanlah muktamad dan ia merupakan satu bahan ataupun suatu *evidence*, dengan izin, untuk memperkukuhkan sesuatu kes itu. Jadi bukan sebagai satu yang muktamad.

■1700

Berkaitan dengan isu yang dikemukakan oleh Yang Mulia Tunku Aziz bin Tunku Ibrahim yang meminta agar meminda Perlembagaan dengan memelihara hak privasi. Apa yang saya ingin menarik perhatian bahawa kalau Artikel 3, *Universal Declaration of Human Rights*, dengan izin, memperuntukkan bahawa setiap orang mempunyai hak kepada kehidupan, *right to live*, dengan izin, Artikel 12, *Universal Declaration of Human Rights* pula memperuntukkan antara lain, bahawa tiada seorang pun adalah tertakluk kepada campur tangan tanpa alasan yang munasabah atau *arbitrary detention*, umpamanya, hak privasinya, keluarganya ataupun serangan terhadap nama baiknya.

Artikel ini juga memperuntukkan bahawa setiap orang mempunyai hak perlindungan oleh undang-undang tanpa campur tangan atau serangan tersebut. Bagaimanapun hak-hak tersebut adalah tidak mutlak. Kalau mengikut artikel 2A(2) memperuntukkan bahawa setiap orang adalah tertakluk kepada sekatan seperti mana yang telah ditetapkan oleh undang-undang bagi maksud memastikan bahawa hak dan kebebasan orang lain dihormati juga untuk memenuhi kehendak moral, ketenteraman awam dan juga kebajikan umum dalam sesebuah masyarakat.

Jadi apa yang ditimbulkan tadi seolah-olah kalau kita mengambil profil DNA untuk kumpulan indeks, untuk disimpan di dalam Bank Data DNA ini daripada orang tahanan. Jadi orang tahanan yang mana telah ditakrifkan sebagai seseorang yang ditangkap dan ditahan di bawah mana-mana undang-undang yang dibuat menurut Ordinan Darurat (Ketenteraman Awam dan Mencegah Jenayah) 1969 dan juga Akta Dadah Berbahaya (Langkah-langkah Pencegahan Khas) 1985.

Jadi ini merupakan keperluan di mana kalau dari segi orang-orang tahanan ini kita melihat bahawa mereka kalau dari segi undang-undangnya, berkaitan dengan orang-orang yang ditahan di bawah undang-undang pencegahan, iaitu seperti undang-undang yang saya sebutkan tadi, Ordinan Darurat dan Akta Dadah Berbahaya, bahawa mereka ini sebenarnya telah melakukan kesalahan dari segi undang-undang. Yang takrif orang tahanan ini tidak termasuk

orang-orang yang ditahan di bawah ISA, kerana itulah yang kita membuat pindaan daripada takrif asal yang kita menggantikan perkataan, Perkara 149 atau 150, Perlembagaan Persekutuan.

Dengan potongan perkataan-perkataan itu maka orang tahanan ini tidaklah termasuk orang yang ditahan di bawah ISA. Jadi orang yang ditahan di bawah undang-undang pencegahan ini iaitu Ordinan Ketenteraman Awam dan Mencegah Jenayah dan juga Akta Dadah Berbahaya, adalah mereka yang disyaki terlibat dalam kegiatan atau aktiviti-aktiviti menyalahi undang-undang. Namun mereka tidak dapat didakwa di mahkamah, kerana kekurangan bukti yang kukuh atau ketiadaan mangsa yang berani memberi keterangan.

Walau bagaimanapun, maklumat risikan menunjukkan terdapat penglibatan mereka dalam aktiviti-aktiviti jenayah seperti kongsi gelap, pengedaran dadah, pelacuran dan pelbagai lagi. Jadi orang ini kita perlu mengambil tindakan di bawah undang-undang pencegahan, kerana kita hendak menjaga keselamatan dan ketenteraman awam negara kita. Itu sebab kita dalam menjaga hak asasi manusia ini ada hadnya, di mana kebebasan orang lain juga perlu kita hormati bagi memenuhi kehendak ketenteraman dan keselamatan negara kita. Jadi ini penjelasan saya tentang hak privasi yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat Tunku Abdul Aziz bin Tunku Ibrahim.

Selain daripada itu beliau juga membuat tohmahan terutamanya berkaitan keraguan terhadap pegawai-pegawai polis, ACA. Saya rasa tidak *surprise* oleh kerana apa yang saya lihat hari ini, inilah kemiripan pihak pembangkang untuk menyalahkan pihak-pihak berkuasa. Semuanya tidak betul. Jadi kerana terlalu kebencian terhadap pihak-pihak berkuasa seperti polis dan sebagainya, mereka lupa apa jasa yang telah dibuat oleh anggota-anggota polis ini terutama semasa kita menentang komunis semasa darurat dan kita memastikan keadaan negara kita berada dalam keadaan yang begitu selamat dan tenteram dan hari ini dengan keadaan yang begitu selamat dan tenteram, kita dapat membangunkan negara kita yang begitu cemerlang kalau kita bandingkan dengan negara-negara lain yang merdeka sama dengan kita bahawa negara kita ini lebih baik.

Jadi inilah yang kita lihat bahawa mereka mempunyai persepsi benci yang begitu tinggi. Inilah saya merasa dukacita sedikitlah dengan apa yang dinyatakan oleh pihak-pihak yang berkepentingan. Jadi saya setuju seperti mana yang telah dinyatakan oleh Senator Profesor Dato' tadi, yang mana kalau ada kesilapan yang dilakukan sepatutnya memberi cadangan-cadangan yang lebih bernas, yang lebih positif, bukan hanya mengutuk dengan begitu keterlaluan sekalilah. Jadi saya mengharapkan bahawa apa yang kita nyatakan itu, kita hendaklah berwaspada dan apa yang telah dibuat, tindakan-tindakan oleh pihak berkuasa untuk keselamatan negara, umpamanya dan lain-lain lagi. Jadi seharusnya kita berterima kasih.

Berkaitan dengan isu yang ditimbulkan oleh Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawī, tempoh masa bagi pengambilan sampel ini akan diambil. Jadi mengikut dalam rang undang-undang ini tidak ada tempoh yang ditetapkan. Berkaitan dengan atas alasan apa DNA bagi banduan perlu diambil dan adakah memberi kesan kepada hukumannya. Untuk makluman Yang Berhormat, kita mengambil sampel DNA untuk disimpan sebagai profil DNA di dalam Bank Data DNA bahawa mereka, banduan ini adalah mereka yang telah disabitkan kesalahan.

Jadi oleh kerana mereka ini berkecenderungan melakukan kesalahan, itu sebab pihak kerajaan memikirkan bahawa mengambil sampel mereka untuk dijadikan profil DNA untuk disimpan dalam Bank Data DNA adalah satu keperluan.

■ 1710

Pada masa akan datang jika ada di antara banduan-banduan yang melakukan kesalahan mungkin sampel semasa siasatan dibuat boleh diperoleh daripada suspek-suspek ini dan dalam penyiasatan maka di antara sampel yang diambil selepas mereka keluar menjadi seorang suspek mungkin dapat kita padankan dengan data profil yang tersimpan di dalam Data Bank DNA.

Jadi untuk membuat padanan, *matching* jadi kita hendak memastikan sama ada orang yang melakukan kesalahan itu adakah benar orang yang kita syaki itu. Jadi ini dia punya tujuan iaitu pengambilan dan pengumpulan profil DNA ini.

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawī: Saya mohon penjelasan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya hendak tahu ialah apabila disebut begini, adakah ini mempunyai kesan *retrospective effect*? Maknanya apabila undang-undang ini diluluskan kita terpaksa mengambil sampel semua orang yang berada di pusat serenti dan semua banduan kita di seluruh negara? Adakah itu yang dimaksudkan oleh Yang Berhormat Menteri?

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Isu *retrospective effect* tiada isu dalam perkara ini. Apa yang penting kita hendak melihat supaya sama ada dalam kita buat *matching*, sama ada sampel dia sebagai suspek dengan profil DNA dalam Data Bank kita *matching* ataupun tidak. *It is not the question, ada retrospective effect.* Matlamat kita hendak buat *matching* jadi makna profil DNA dengan sampel itu jadi profil DNA ini adalah merupakan *matching tools* untuk memastikan sama ada suspek itu adakah yang sebenarnya orang yang telah melakukan kesalahan. Jadi kita dapat kenal pasti melalui data profil dalam Data Bank Profil itu...

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawī: Maaf, saya sekali lagi. Apa yang saya hendak penjelasan ialah adakah ini bermaksud sekarang ini kerajaan akan mengambil semua sampel DNA banduan-banduan yang sedang ditahan di penjara di seluruh negara sekarang dan juga sampel DNA semua peserta pusat serenti yang ada sekarang kalau inilah tujuan kita mendapatkan Bank Data ini. Jadi adakah sekarang apabila kita luluskan, semua mereka ini akan

diambil sampel untuk tujuan pemadanan pada masa akan datang sekiranya mereka membuat kesalahan lagi sekali. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Sampel-sampel yang kita jadikan profil DNA adalah di antara indeksinya seperti yang kita sebut dalam seksyen 33 ini iaitu indeks tempat kejadian jenayah yang hendak mengandungi profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya yang diperoleh daripada intim atau bukan intim. Jadi yang di jumpa pada apa-apa benda atau mana-mana tempat sesuatu kesalahan dilakukan dan pada atau di dalam tubuh mangsa sesuatu kesalahan.

Jadi pada apa-apa benda yang dipakai atau dibawa oleh mangsa sesuatu kesalahan pada masa kesalahan itu berlaku atau pada atau di dalam tubuh mana-mana orang yang munasabah disyaki melakukan kesalahan dan termasuklah indeks orang yang disyaki yang hendak mengandungi profil DNA dan juga indeks pesalah yang disabitkan, *that is* banduanlah atau pesalah yang disabitkan makna *convicted person*, dengan izin.

Jadi termasuk juga indeks orang tahanan dan indeks penagih dadah. Penagih dadah ini dia *prone to commit crime as what we are* kita tengok daripada kes-kes yang berlaku sekarang ini seperti pembunuhan yang berlaku di Ipoh yang mana mereka ataupun penjenayah itu terlibat dengan dadah syabu dan termasuk kes-kes ragut. Jadi ini yang kita ambil sampel-sampel mereka. Jadi inilah yang kita hendak jaga keselamatan kita bukan kita suka-suka hendak ambil Yang Berhormat.

Dato' Haji Idris bin Haji Buang: Mencelah Yang Berhormat Menteri dengan izin Tuan Yang di-Pertua. Soalan yang diajukan oleh Yang Berhormat Puan Hajah Mumtaz binti Md. Nawi tadi sangat relevan dan jawapan pun begitu baik tetapi penjelasan lanjut. Jawapannya ialah sepatutnya ya yang mereka ini ditahan di pusat-pusat serenti yang ada ditahan di mana-mana mengikut seksyen yang telah disebutkan tadi, indeks-indeks yang ada di dalam subseksyen 3 memang tetap akan diambil sebab saya rasa pandangan saya jugalah patut tetap diambil kerana isu untuk *matching* itu adalah satu isu *current* bukan *retrospective the currency of the case is relevant*. Jadi sebelum ada isu retrospektif itu tidak timbul. Saya rasa kalau itu boleh menolong kita perelaskan lebih lanjut. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman bin Haji Yusop: Terima kasih Yang Berhormat. Saya ucapkan terima kasih *you* menyokong saya. Apa yang telah saya cakapkan dan nyatakan tadi bahawa pengambilan profil dan pengambilan sampel ini bukanlah merupakan satu tindakan retrospektif.

Apa yang penting kita hendak memastikan demi keadilan sama ada seseorang yang buat kesalahan yang mana kita ambil sampel mereka, sampel intim atau bukan intim sama ada ianya sepadan dengan profil yang kita simpan dalam Data Bank DNA.

Jadi sampel yang diambil itu dianalisis oleh *chemist*. Jadi daripada analisis itulah yang mana mengandungi maklumat yang saya nyatakan *numerical* 15 campur XX and XY jadi akan *dimatchkan* dengan profil DNA dalam Data Bank DNA. Jika profil DNA dalam Data Bank DNA itu mengandungi 15 numerical yang sama *plus* X atau XY jadi maka daripada segi pemadanananya *matching* dan itulah akan menunjukkan bahawa tidak ada orang lain lagi maka orang yang salah dan suspek itu adalah merupakan orang yang telah melakukan kesalahan.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf: Sedikit penjelasan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Timbalan Menteri. Jadi saya inginkan sedikit penjelasan takut bimbang salah faham tentang indeks ini. Jadi indeks dalam tujuh indeks ini, indeks tempat kejadian adalah indeks yang paling utama, *prime* indeks yang di situlah akan kita rujuk sama ada sampel yang dianalisis oleh Ahli Kimia ini *matching* atau tidak *matching*.

Jadi indeks yang akan kekal dalam Data Bank adalah indeks daripada 'C', indeks pesalah yang disabitkan dan indeks penagih dadah. Jadi indeks orang yang ditahan dan indeks orang yang disyaki ini kalau ikut undang-undang di belakang ini kita akan hapuskan selepas didapati tidak terlibat, kita ambil sampel untuk kita buat kajian, analisa dan sekiranya telah didapati tidak terlibat maka indeks orang yang disyaki B dan indeks orang yang ditahan akan kita hapuskan makna Data bank kita akan kekal dengan indeks orang yang disabitkan dan indeks penagih penjenayah sebagai rujukan masa depan. Akan tetapi, indeks yang paling penting adalah indeks kejadian tempat jenayah, adakah benar?

■1720

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Indeks yang kekal dalam Bank Data DNA adalah indeks seperti yang tersebut dalam 33(a) sehingga (e). *Comparison* yang dibuat adalah sampel yang diambil, sama ada di tempat kejadian ataupun diambil daripada suspek sendiri yang mana sampel itu dikemukakan kepada kami untuk dibuat analisis, dan hasil analisis itulah akan dikemukakan melalui *online* kepada Data Bank DNA untuk membuat *matching*, sama ada maklumat DNA itu sama dengan sampel yang kita ambil sama ada di tempat kejadian ataupun daripada orang yang disyaki.

Jadi kalau tak ada *matching* bermakna sampel yang kita ambil daripada suspek ini, bahawa sudah pastilah beliau itu bukan orang yang melakukan jenayah. Berkaitan dengan kegunaan Rang Undang-undang Identifikasi DNA ini, ianya bukan hanya khusus kepada kes-kes jenayah. Kalau kita lihat daripada fasal 4, bahawa selain daripada objektif Bank Data DNA ini untuk menyimpan dan menyelenggara indeks yang disebut dalam seksyen 33, bagi maksud pengenalpastian manusia berhubung dengan penyiasatan forensik.

Dan sebagai tambahan bahawa profil DNA dan apa-apa maklumat berhubung dengannya yang disimpan dan diselenggarakan dalam bank data DNA boleh digunakan, untuk

membantu dalam penemuan pengenalpastian jasad manusia daripada satu bencana, atau bagi maksud kemanusiaan dan bagi pengenalpastian orang yang masih hidup atau yang telah mati.

Jadi ia bukan khusus hanya kepada penyiasat sahaja, jadi dia boleh juga diguna pakai untuk mengenal pasti orang hilang, mengenal pasti mangsa bencana dan sebagainya.

Tuan Yang di-Pertua, saya rasa saya dah habis jawab semua isu-isu yang telah ditimbulkan oleh Ahli-ahli Yang Berhormat...

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf: Mohon sedikit, saya rasa Tuan Yang di-Pertua, rasanya belum disentuh sedikit tentang apa yang kita bangkitkan, setakat bidang kuasa Ketua Data Bank tadi yang saya sebut, sehinggakan dia boleh bekerjasama dengan agensi penguatkuasaan undang-undang asing, tanpa perlu mendapat kebenaran Menteri. Setakat mana bidang kuasa?

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Tuan Yang di-Pertua, saya telah menyatakan pada peringkat awal tadi, bahawa soalan-soalan yang khusus itu adalah berbentuk perbahasan semasa peringkat Jawatankuasa. Jadi itu sebab saya tak sentuh dan saya kata, di peringkat Jawatankuasa, kalau ada fasal-fasal yang hendak kita bahaskan, maka saya akan jawab.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Ahli-ahli Yang Berhormat, sekarang saya kemukakan masalah kepada Majlis bagi diputuskan. Masalahnya ialah bahawa rang undang-undang ini dibacakan kali yang kedua sekarang.

Masalah dikemuka bagi diputuskan; dan disetujukan.

Rang undang-undang dibacakan kali yang kedua dan diserahkan kepada Dewan sebagai Jawatankuasa.

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

[Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin **mempengerusikan Jawatankuasa**]

Fasal-fasal dikemukakan kepada Jawatankuasa.

Fasal-fasal 1 hingga 27 -

Puan Hajah Mumtaz binti Md. Naw: Saya ingin bertanya kepada pihak Menteri, di bawah seksyen 3, sub seksyen G, indeks sukarela yang mengandungi profil DNA, kalau dibaca di perenggan yang terakhir, "dan bagi apa-apa maksud lain yang disebut di bawah perenggan 16(2)(a)", bila saya tengok pada rang undang-undang ini, 16 tidak ada (a) ataupun (b), apa maksud di sini?

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, ini saya telah baca semasa saya membentangkan tadi di mana, ada pembetulan dibuat daripada 16 kepada 15 kerana *typo error*.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf: Mohon sedikit penjelasan daripada pihak Menteri tadi tentang dua perkara tadi. Pertamanya rasional pada penghapusan profil DNA itu yang kita meletakkan sehingga tempoh sampai enam bulan berbanding dengan kita boleh lakukan kurang dari enam minggu. Keduanya mungkin itulah saya perlukan sedikit penjelasan tentang bidang kuasa Ketua Bank Data DNA ini, sehingga boleh berurusan dengan agensi asing yang bagi saya boleh mengganggu keselamatan negara, mohon sedikit penjelasan.

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Tuan Pengerusi, berkaitan dengan berurusan dengan agensi penguat kuasa undang-undang asing, *because* ada masanya di mana kita perlu dalam kita menjalankan penyiasatan dan juga dalam sesuatu kes bencana, umpamanya yang berlaku di luar negara ataupun orang luar negara berada di tempat kita. Jadi kes seperti ini di mana kita dapat *exchange of* DNA, itu asas mengapa ada keperluan untuk kerjasama dengan luar negara ini. Kedua berkaitan apa?

Dato' Haji Idris bin Haji Buang: Mohon Tuan Pengerusi, di *point* yang terakhir tadi. Saya rasa tertakluk kepada seksyen 10 tak? Di mana Menteri ada kuasa untuk memberi arahan bertulis dan sebagainya, arahan itu macam *secular* atau *standing order* ataupun apa-apalah yang Ketua Bank Data DNA, kalau hendak melaksanakan kuasa dia, hendaklah tertakluk kepada arahan. Jadi dia tak boleh sewenang-wenangnya atas dasar diri sendiri berhubung dengan pihak kuasa asing, ye tak? Itu sahaja yang saya nak minta penjelasan. Terima kasih.

Datuk Wira Abu Seman Yusop: Di mana kuasa yang diberi oleh Menteri adalah selaras di bawah peruntukan undang-undang ini, fasal 10.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf: Jadi maksud saya tadi ialah saya mohon penjelasan ini, kalau untuk kita bandingkan data kita dengan data dari luar untuk penyiasatan di peringkat negeri kita. Perkara itu saya boleh faham, tapi dalam kes ini ialah, kita membandingkan, membukakan data kita atas permintaan oleh sesuatu agensi penguatkuasaan undang-undang asing.

■1730

Dato' Hajah Samsiah Samsudin: Yang Berhormat.

Ir. Haji Zamri bin Haji Yusuf: Ya.

Dato' Hajah Samsiah Samsudin: Kita terpaksa tangguhkan perbahasan ini, kerana ada satu usul penangguhan. Sila, Yang Berhormat Menteri.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

[Dato' Hajah Samsiah Samsudin *mempengerusikan Mesyuarat*]

USUL

MENANGGUHKAN MESYUARAT DI BAWAH PERATURAN MESYUARAT 15(3)

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri [Datuk Liew Vui Keong]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan: "Bahawa mengikut Peraturan Mesyuarat 15(3), mesyuarat ini ditangguhkan sekarang."

Timbalan Menteri Kesihatan [Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong.

UCAPAN PENANGGUHAN

Meningkatkan Mutu Perkhidmatan Kesihatan Luar Bandar

5.32 ptg.

Puan Hajah Zainon binti A. Bakar: *Bismillaahir Rahmaanir Rahiim, assalamualaikum* dan salam sejahtera. Tuan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat. Terima kasih kerana memberi peluang kepada saya untuk membuat ucapan penangguhan. Sebelum merdeka, perkhidmatan kesihatan di luar bandar terabai tetapi komitmen dan dasar kerajaan yang prihatin telah meningkatkan kemudahan kesihatan luar bandar selepas merdeka.

Ini jelas dengan penambahan bilangan klinik pelbagai jenis sekarang. Kecanggihan perkhidmatan kesihatan luar bandar bukan sahaja digambarkan dengan rupa bentuk fizikal klinik kesihatan, malah perkhidmatan yang menyeluruh untuk kanak-kanak, remaja, orang dewasa, wanita hamil dan warga emas. Perkembangan prasarana dan teknologi kesihatan semenjak merdeka, telah membolehkan rakyat luar bandar menikmati taraf kesihatan yang lebih baik termasuklah penduduk di daerah Dungun, Terengganu.

Dungun terus membangun. Majlis Daerah Dungun telah ditubuhkan pada 1981 dan telah dinaikkan taraf kepada Majlis Perbandaran Dungun mulai 1 Januari 2008, serta dimasyhurkan pada 20 Ogos 2008. Kawasan operasi MPD diperluaskan menjadi 212.68km persegi. Penduduk daerah Dungun kini berjumlah 135,547 orang, termasuk 69,617 orang di kawasan operasi Majlis Perbandaran Dungun. Perkembangan pembangunan terutama sektor pertanian, industri petroleum gas, pendidikan dan pelancongan telah meningkatkan bilangan penduduk dengan pesat.

Tuan Yang di-Pertua, kemudahan kesihatan yang terdapat di daerah Dungun termasuklah hospital daerah satu, pejabat kesihatan satu, klinik kesihatan tujuh dan klinik desa

16. Kita mengucapkan terima kasih kepada Kerajaan Pusat di atas kemudahan kesihatan yang disediakan untuk penduduk luar bandar.

Kita juga mengucapkan terima kasih kepada kerajaan negeri di bawah pimpinan Yang Amat Berhormat Datuk Ahmad Said, Menteri Besar Terengganu yang sentiasa prihatin kepada kemudahan kesihatan rakyat, khususnya bagi penduduk luar bandar.

Cadangan kerajaan untuk membina hospital baru Dungun amat dialu-alukan. Projek ini dijangka akan dibina di atas tanah seluas 48 hektar di Kampung Che Lijah, Dungun. Projek ini telah diletakkan dalam senarai 'Simpan Perhatian'. Semasa Kajian Separuh Penggal RMK-9, Kementerian Kesihatan dalam RMK-9 bagi tempoh 2006 hingga 2010 telah memperuntukkan RM1.699.388 bilion bagi pembinaan hospital baru seluruh negara. Apakah terjadi kepada cadangan pembinaan hospital baru Dungun? Berapakah anggaran peruntukan pembinaan hospital baru Dungun?

Tuan Yang di-Pertua, keperluan kepada hospital baru Dungun amat mendesak, disebabkan pertambahan penduduk yang pesat. Hospital sedia ada tidak dapat menampung pertambahan penduduk masa kini. Bilangan pesakit yang menerima perkhidmatan di unit pesakit luar melebihi 60,000 orang setahun. Bilangan pesakit diabetes bertambah. Di Hospital Dungun sahaja telah mencecah 1500 orang, dengan penambahan 20% setahun. Saya memohon kerajaan membekalkan segera *fundus camera* kepada Hospital Dungun, memandangkan pesakit-pesakit ini terpaksa mendapatkan pemeriksaan mata sejauh 40km di Klinik Ketengah Jaya.

Bilangan pesakit yang dibawa pun terhad kepada lima hingga enam orang sahaja dan memerlukan masa sehingga tiga jam, untuk pergi dan balik mendapatkan pemeriksaan. Kementerian Kesihatan digesa mengkaji keperluan kemudahan rawatan, jumlah kakitangan dan peralatan yang sesuai untuk Hospital Dungun, sesuai dengan perkembangan pertambahan penduduk Dungun. Tuan Yang di-Pertua, perkhidmatan kesihatan di luar bandar perlu ditingkatkan. Masalah yang sering ditimbulkan ialah masalah kekurangan doktor, pegawai dan kakitangan perubatan di luar bandar. Apakah langkah kerajaan untuk mengatasi masalah ini?

Cadangan pembinaan hospital baru Dungun dijangka akan dilengkapi dengan teknologi terkini dan pelbagai kemudahan serta tambahan doktor dan kakitangan perubatan. Ia akan dimulakan pada 2010 dan dijangka siap dibina menjelang 1212. Saya ingin merayu dan memohon agar pembinaan hospital baru Dungun dapat disegerakan. Sekian, terima kasih.

Dato' Hajah Samsiah Samsudin: Silakan, Yang Berhormat Menteri.

Datuk Rosnah bte Haji Abd. Rashid Shirlin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat daripada Dungun. Tuan Yang di-Pertua, Kementerian Kesihatan telah mengenal pasti tapak untuk dijadikan Hospital Dungun di Kampung Che Lijah, mukim Kuala

Dungun seluas 50 ekar dan telah mengemukakan permohonan melalui Jabatan Ketua Pengarah Tanah dan Galian pada 17 Mei 2007. Secara dasarnya kerajaan negeri telah bersetuju meluluskan tapak tanah untuk pembinaan Hospital Dungun yang baru.

Pada masa ini, ia sedang dalam proses untuk mendapatkan kelulusan, menjadikan tanah tersebut milik Kementerian Kesihatan. Projek Hospital Dungun yang baru telah diluluskan di bawah senarai Projek Rancangan Malaysia Kesembilan dengan kos sebanyak RM80 juta. Namun begitu, berikutan dengan kekurangan peruntukan, ia telah dibatalkan di bawah Kajian Separuh Penggal Rancangan Malaysia Kesembilan. Walau bagaimanapun, Kementerian Kesihatan menyedari akan keperluan pembinaan sebuah hospital gantian dan telah merancang untuk meneruskan projek tersebut di bawah Rancangan Malaysia Kespuluh secara *Public Financial Initiative* ataupun PFI dengan izin. Anggaran kos adalah berjumlah sebanyak RM180 juta dengan bilangan katil berjumlah 128 buah katil.

■ 1740

Mengenai keperluan *fundus camera* pula Yang Berhormat, pada masa ini, setiap daerah di negeri Terengganu telah dibekalkan dengan sebuah *fundus camera* di mana ia diletakkan di klinik yang lokasinya terletak di tengah-tengah daerah berkenaan. Berdasarkan jumlah peralatan yang sedia ada, didapati ia adalah mencukupi dan mampu menampung keperluan untuk merawat pesakit. *Fundus camera* di daerah Dungun terdapat di Klinik Kesihatan Ketengah Jaya. Prestasi menunjukkan dari bulan April 2007 hinggalah Jun 2009, seramai 1,687 orang pesakit diabetes di daerah Dungun telah menjalani pemeriksaan. Pesakit daripada Hospital Dungun diberikan temu janji untuk menjalani pemeriksaan *fundus camera* dan pesakit akan dibawa dengan kenderaan hospital bersama dengan petugas-petugas yang akan melakukan pemeriksaan tersebut.

Didapati hampir semua pesakit yang diberi temu janji untuk pemeriksaan *fundus camera* hadir menjalani pemeriksaan. Perancangan pengurusan pesakit *diabetic* terutama *preventing diabetic retinopathy*, dengan izin, telah dirancang di peringkat negeri bersama dengan Ketua Jabatan Oftalmologi di Hospital Sultanah Nur Zahirah. Pada masa ini, kementerian berpendapat bahawa adalah mencukupi untuk mempunyai sebuah *fundus camera* di setiap daerah dengan jumlah keseluruhan sepuluh buah *fundus camera* di seluruh negeri Terengganu. Setiap *fundus camera* ini disambungkan ke Jabatan Oftalmologi Hospital Sultanah Nur Zahirah melalui program *tele-diabetic retinopathy online*, dengan izin, yang boleh dibaca oleh pakar dan dikemukakan temu janji atau pelan pengurusan pesakit secara *real time*. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Hajah Samsiah binti Samsudin: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Ahli-ahli Yang Berhormat, Majlis Mesyuarat ini ditangguhkan sekarang. Mesyuarat Dewan hari ini ditangguhkan sehingga jam 10 pagi, hari Rabu, 8 Julai 2009. Terima kasih.

Dewan ditangguhkan pada pukul 5.42 petang.